

Bilderna på omslaget är utdrag ur hållristningar från välbesökta ristningsplatser i Tanums världsarvsområde. Omslagets framsida med två kvinnor vid en skiva är förmodligen en ritual till solens ära. Övriga figurer kring skivan kan vara fåglar, men det skulle också kunna vara stilliserade människor med armarna upp i luften, så kallade adoranter, eller bara solens strålar. Hjorten är en kronhjort, det största bytesdjuret under bronsåldern.

På omslagets baksida, längst upp till vänster, finns ett brudpar ur ett rituellt förhistoriskt bröllop som hölls varje vår för att locka till goda skördar och välmående boskap. Bilden under brudparet är inte så lättolkad. Det kan röra sig om akrobatiska konster mellan båtar knutet till en maritim ritual. Eventuellt hör de två handhållande figurerna snett upp till höger ihop med den maritima scenen. Annars är det två personer som håller varandra i handen.

Källa: Vitlycke Museum

VISION

Tanum är en kommun som kännetecknas av småskalighet, entreprenörskap och närhet till natur och vatten. Med förankring i historien, som återspeglas i hällristningar och kulturmiljöer, ska hela kommunen utvecklas på ett sätt som är långsiktigt hållbart och som stärker Tanums identitet med livskraftiga samhällen och en levande landsbygd.

Tanums kommuns vision är att kommunen ska växa till 13 000 invånare. Visionen symboliserar den positiva utveckling som ska karaktärisera Tanums kommun.

**TANUMS
KOMMUN**

TANUMS KOMMUN 2016

Balansomslutning.....	1 110,8 Mkr	Antal anställda	1 301 st
Investeringar.....	82,6 Mkr	Invånarantal.....	12 606 st
Resultat.....	12,7 Mkr	Utdebitering.....	21,56 kr

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

6 KOMMUNALRÅDET OCH OPPOSITIONSRÅDET

Kommunstyrelsens ordförande Liselotte Fröjd (M) och oppositionsrådet Louise Thunström (S) redovisar sin bild av verksamhetsåret 2016.

8 OMVÄRLD

Tanums invånarantal ökade med 151 personer och uppgick vid årsskiftet till 12 606. Ökningen berodde på en hög inflyttning, födelsetalen är fortsatt låga. Arbetslösheten i kommunen är fortsatt låg och uppgick i december till 5,5 procent.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

10 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Tanums kommun har under 2016 uppfyllt målen för god ekonomisk hushållning.

I Tanum utgörs definitionen av god ekonomisk hushållning dels av det övergripande ekonomiska målet och dels av den samlade utvecklingen och resultatet för de prioriterade verksamhetsområden som kommunfullmäktige angivet. Det övergripande ekonomiska målet har uppnåtts. Av de elva prioriterade verksamhetsområdena har de angivna målen uppnåtts för sju av områdena medan målen inte uppnåtts för de fyra övriga områdena. De områden där målen bedöms som uppfyllda är bostäder, näringsliv, infrastruktur, service, utbildning, kultur och fritid samt teknisk service.

16 KVALITETSREDOVISNING

Tanum deltar tillsammans med 250 andra kommuner i ett nationellt kvalitetsprojekt, Kvalitet i korthet (KKiK), som administreras och samordnas av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Jämförelser görs mellan kommunerna inom fem perspektiv. Tanums samlade resultat ligger över genomsnittet. Bra resultat får Tanum främst inom områdena trygghet samt information och delaktighet.

20 REDOVISNINGSMODELL- OCH PRINCIPER

Beskrivning av redovisningsmodell, analysmodell samt beskrivning av de viktigaste redovisningsprinciperna för kommunen. Kommunen följer i allt väsentligt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

21 RISKBEDÖMNING OCH KÄNSLIGHETSANALYS

Tanums kommun är i sin verksamhet utsatt för olika typer av risker, såsom finansiella risker, borgensåtaganden, skador på kommunal egendom, störningar i verksamhet och IT-system etcetera.

22 RESULTATRÄKNING MED RESULTATANALYS

Årets resultat uppgår till 12,7 mkr vilket är tillräckligt för att klara det lagstadgade balanskravet och uppfylla kommunens övergripande finansiella mål. Tanums kommun har redovisat ett positivt resultat varje år sedan år 2000.

24 BALANSRÄKNING MED ANALYS AV FINANSIELL STÄLLNING

Soliditeten, när hela pensionsåtagandet är inräknat, har ökat från 10,8 procent i bokslutet 2015 till 11,9 procent i bokslutet 2016. Årets investeringar uppgår till 82,6 mkr. För att finansiera investeringsverksamheten har en upplåning varit nödvändig. Låneskulden har ökat med 66,4 mkr till 573,1 mkr.

26 NOTFÖRTECKNING

Tilläggsupplysningar till de finansiella rapporterna, resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning.

31 DRIFTREDOVISNING

Kommunens resultat uppgår till 12,7 mkr vilket är ett budgetöverskott med 12,5 mkr. Nämnderna redovisar ett samlat överskott på 13,5 mkr. Pensionskostnaderna ger ett underskott på 1,9 mkr, som främst förklaras av ökad personalvolym. Tomtförsäljningen ger ett budgetöverskott på 0,6 mkr.

34 INVESTERINGSREDOVISNING

Bruttoinvesteringarna år 2016 uppgick till 82,6 mkr. Av dessa investerade 32,1 mkr i VA-anläggningar. Investeringar i fastigheter uppgick till 25,4 mkr och exploateringsverksamhet uppgick till 13,2 mkr.

36 AFFÄRSVERKSAMHET

Redovisning av VA-verksamhet ska ske enligt särskild lagstiftning och sidoordnat från den skattefinansierade verksamheten. Verksamheten redovisar ett överskott på 7,8 mkr före avsättning till resultatfond. Överskottet beror bland annat på ökade intäkter på grund av fler abonnenter och en höjning av bruksavgiften med sex procent. Investeringar har gjorts till ett värde av 32,1 mkr. Fortsatt höga investeringar kommer att krävas under kommande år, bland annat på grund av exploatering i kommunen.

38 KOMMUNALA JÄMFÖRELSE

Jämförelser av ekonomi och verksamhet mellan Tanum, Munkedal, Lysekil, Sotenäs och Strömstad.

VERKSAMHET

En redovisning av väsentliga verksamhetsområden presenterade ur ett medborgarperspektiv.

42 BOENDE

För att möjliggöra byggnation av nya bostäder arbetar kommunen med ett stort antal detaljplaner. Två detaljplaner har antagits under 2016. 422 bygglovsansökningar har kommit in under året.

44 NÄRINGS LIV

Tanum är med sina drygt 2 400 företag en av Sveriges kommuner som har flest företag i relation till invånarantalet och där det startas flest nya företag. I samarbete med näringslivet arbetar kommunen för att förbättra näringslivsklimatet i kommunen. I Svenskt Näringslivs företagsranking placerar sig Tanum på plats 207.

46 UTBILDNING

Andelen elever som lämnar grundskolan i årskurs nio med minst godkänt betyg (E) i samtliga ämnen är 82 procent, en ökning med tre procentenheter jämfört med 2015. Resultaten på de nationella proven i årskurs tre och sex har försämrats medan meritvärdet på högstadiet har förbättrats. Tanums grundskolor placerade sig på plats 35 av 290 i SKL:s Öppna jämförelser. Nettokostnaden för grundskola ökar med 3 161 tkr. Tanums gymnasieskola erbjuder nu lärlingsutbildning vid sidan om introduktionsprogrammet. Relevanta sjunder och en utredning av verksamheten ska göras under 2017.

50 BARNOMSORG

Totalt erbjuds cirka 1 000 barnomsorgsplatser inom kommunen. Detta motsvarar en barnomsorgstäckning på cirka 86 procent. Den pedagogiska omsorgsverksamheten fortsätter att minska, vilket har varit en trend under de senaste tio åren. Föräldrarna är fortsatt nöjda med förskoleverksamheten. I den enkät som genomförs årligen blir värdet för "Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra" 8,6 på en tiogradig skala.

52 ÄLDREOMSORG

Det finns sex boendeenheter som under året haft 156 särskilda boendeplatser. Nyttjandegraden för de särskilda boendeplatserna har varit 97 procent. Ökad efterfrågan har resulterat i beslut om att öppna åtta nya boendeplatser. Hemtjänsten har under året arbetat med en genomgripande organisationsförändring som genom bra tekniskt stöd ger brukarna förbättrad kvalitet. Stort fokus har varit att öka personal-kontinuiteten.

56 FUNKTIONSHINDER

Nettokostnaderna har ökat med 8 653 tkr, 15 procent, i förhållande till 2015. Under 2016 har antalet personer med insatser inom funktionshinderverksamheten varit detsamma som under 2015, däremot har omfattningen av insatserna ökat. I brukarundersökningar uppger de allra flesta att de trivs gott i sitt boende eller på sin arbetsplats. För daglig verksamhet har värdet ökat till 97 procents nöjdhet.

58 INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Nettokostnaden inom individ- och familjeomsorgen har under 2016 ökat med 861 tkr, en ökning med 2,6 procent jämfört med 2015. En kraftig ökning av försörjningsstöd syns i åldern 18-25 år. Antalet placeringsdygn för barn och unga på institution och i familjehem har ökat under 2016.

60 FLYKTINGVERKSAMHET

Intäkterna har ökat med 38 587 tkr, 94,0 procent, vilket beror på ett kraftigt ökat mottagande av ensamkommande barn hösten 2015. Under 2016 kom åtta ensamkommande barn, att jämföra med 80 barn under 2015. Arbetet med att ta hand om de barn som kom under 2015 har pågått under året. Under 2016 tog kommunen emot 107 nyanlända personer, 20 fler än 2015.

62 RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningstjänsten utförde 398 utryckningar år 2016, vilket är 43 fler än under 2015.

64 TEKNISK SERVICE

Teknisk service innefattar fastighetsavdelning, markförvaltning, kart och mät, gata och trafik samt energi- och klimatrådgivning. Organisationen omfattar även skötsel av grönytor och samhällsstäd, bad- och lekplatser, strandstäd, snöröjning samt friluftsanläggningar. En underhållsplan för fastighetsbeståndet slutfördes under 2016.

66 KULTUR OCH FRITID

Ett brett utbud inom kultur och fritid har erbjudits genom andra arrangerade scener och med ett fåtal egenarrangerade program inom vuxenkulturen. Barnkulturen prioriteras i verksamheten och får stort genomslag. Projektet Kulturpoolen fortsätter nu som en fast verksamhet för stöd i skolor och förskolor.

68 SERVICE

Öppnandet av kundcenter 2015 har gjort att tillgängligheten och servicen ökat. Servicemätningen som gjordes hösten 2016 visar att tillgängligheten per telefon ligger på 88 procent. Kommunen ligger på tredje plats i landet när det gäller hur stor andel av medborgarna som får ett direkt svar på en fråga via telefon. Av inkommen e-post besvaras 98 procent inom ett dygn. I en mätning av myndighetsutövningen har en stor förbättring av service skett inom bygglovsfrågor.

70 MILJÖREDOVISNING

Miljöarbetet inriktas mot tre prioriterade områden: energi, transporter och livsmedel. Målsättningen är att minska värmeförbrukningen med 20 procent och förbrukningen av övrig el med tio procent. Oljeförbrukningen har minskat med 98 procent i de fastigheter man gjort energieffektiviseringsåtgärder. Övriga fastigheter har minskat med 67 procent sedan år 2007. Andelen ekologiska och kravgodkända livsmedel är fortsatt hög, 40,0 procent 2016.

72 PERSONALREDOVISNING

Kommunens strategiska målsättning är att skapa förutsättningar för att kunna rekrytera, behålla och utveckla kompetent personal. Under 2016 har tyngdpunkten legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap. Sjukfrånvaron minskade från 6,4 procent 2015 till 6,0 procent 2016.

75 VÄLFÄRD OCH TILLGÄNGLIGHET

Redovisning av medborgarnas hälsa och välbefinnande samt en uppföljning av kommunens handikapplan.

78 SAMMANSTÄLLNINGAR VERKSAMHETSOMRÅDEN

Resultaträkningar för nämndernas olika verksamheter.

82 TIOÅRSÖVERSIKT

Kommunens resultat- och balansräkning över tio år.

84 PRESENTATION AV KOMMUNSTYRELSEN

Presentation av kommunstyrelsens ledamöter.

85 BESLUT OCH REVISION

Kommunfullmäktiges beslut rörande bokslut 2016 och revisorernas granskning av bokslutet.

86 ORGANISATION**KOMMUNALA BOLAG****87 TANUMS BOSTÄDER AB**

Årets resultat uppgår till 0,6 mkr före skatt och bokslutsdispositioner. Under 2016 har en renovering av 126 lägenheter i Tanumshede färdigställts. Byggnation av 30 nya lägenheter påbörjades och är klara sommaren 2017. Ett markområde har köpts under året med byggrätt för cirka 16 villatomter och 70-100 lägenheter.

88 TANUMS HAMNAR AB

Tanums Hamnar AB redovisar ett överskott på 89 tkr före skatt och bokslutsdispositioner, vilket är en försämring jämfört med 2015. Anledningen är minskade intäkter i gäst- och småbåtshamnsverksamheten. Under 2016 har 30 nya småbåtsplatser skapats. Genom ett samarbete med tekniska förvaltningen har bolaget under vinterhalvåret kunnat hålla visa serviceanläggningar öppna.

89 RAMBO AB

Före bokslutsdispositioner och skatt uppgår årets resultat till 9,9 mkr, vilket är en förbättring med cirka 2,6 mkr jämfört med 2015 års resultat. RAMBO har under 2016 hanterat knappt 86 000 ton avfall, en minskning med 0,7 procent jämfört med 2015.

90 BEGREPPSFÖRKLARING

Liselotte Fröjd (M)

Ordförande i kommunstyrelsen

Tanums kommun ska även i framtiden kännetecknas av att vi har en god ekonomi, att vi har en hög kvalitet i våra verksamheter och att vi ger en god service. Det är viktigt att vi har en befolkning som är nöjda med den kommunala servicen och upplever att kommunen är en attraktiv plats att bo och verka i, det ökar kommunens attraktivitet.

Tanums kommun har redovisat ett positivt resultat och dessutom klarat balanskravet varje år sedan år 2000. Resultatet för 2016 blev 12,7 mkr. Till största delen beror det på ökade statsbidrag och ökade skatteintäkter. Utmaningarna har varit många och svåra men trots det har nämnderna visat en god ekonomisk hushållning och goda verksamhetsresultat.

»Vi ligger totalt sett över genomsnittet i SKL:s rapport över kvalitet i kommunens verksamheter, vilket visar att nämnderna klarar sina uppdrag och har en fortsatt hög kvalitet i sina verksamheter.«

Vi har en fortsatt hög investeringsvolym. Kommunens investeringar uppgick 2016 till 82,6 mkr. Vatten och avlopp är det verksamhetsområde som står för de största andelen investeringar, vilket är naturligt då bostäder och verksamhetsmark är prioriterade områden.

Tanums kommun ökar befolkningsmässigt. Vid årsskiftet var invånarantalet 12 606. Vi har inte varit så många tanumsbor sedan 1958. Glädjande är att under 2016 föddes 132 barn, vilket är det högsta födelsetalet sedan början på 1990-talet. Att invånarantalet ökar är positivt men samtidigt är det en stor utmaning att hinna bygga ut den kommunala servicen i den takt som behövs. Det gäller även bostadsbyggnad som även framöver behöver hålla ett högt tempo. Vårt bostadsbolag Tanums Bostäder AB har fått utökade möjligheter att bygga hyresrätter i Tanumshede och Grebbestad. Flera byggprojekt är på gång genom privata aktörer runt om i kommunen.

För mig är det oerhört viktigt att vi som kommun ger en bra service och att vi är tillgängliga. Även om vi har ett ansvar som myndighetsutövare ska vi ge en bra service som underlättar för den som har ett ärende hos kommunen. "Det ska vara lätt att göra rätt i Tanum".

Arbetet med förbättrad service börjar ge resultat.

Vi är trea i Sverige på tillgänglighet och service enligt Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) mätning.

Vi ligger totalt sett över genomsnittet i SKL:s rapport över kvalitet i kommunens verksamheter, vilket visar att nämnderna klarar sina uppdrag och har en fortsatt hög kvalitet i sina verksamheter.

En viktig framtidsfråga förutom bostäder och service är rekrytering av medarbetare. Vi måste stärka vår attraktivitet som arbetsgivare så vi är konkurrenskraftiga och kan rekrytera även inom bristyrken. Det gör vi bland annat genom att se över möjligheten till högre sysselsättningsgrad.

En god relation med näringslivet är viktigt för vår kommuns utveckling. För att stärka samarbetet har vi tagit initiativet till att gemensamt arbeta fram en ny näringslivsstrategi tillsammans

med representanter från det lokala näringslivet.

Ett minne jag bär med mig från 2016 är VM i orientering som arrangerades i Tanum-Strömstad. Det blev ett lyckat arrangemang både publik- och mediemässigt.

Jag har sagt det tidigare och jag säger det igen, det går bra för Tanum. Det har varit ett långsiktigt arbete som nu börjar ge resultat. Det sker inte av sig självt, utan det är ett målmedvetet gemensamt arbete.

Tillsammans gör vi Tanums kommun ännu bättre! ■

Det känns märkligt att summera 2016 när vi nu är inne i april 2017. Att skriva dagbok är en bra metod för att kunna se tillbaka på året som varit. Speciellt de dagar då oppositionsrollen känns lite extra tung, är det bra att kunna bläddra tillbaka och se vad vi faktiskt åstadkommit.

Ibland besöker jag mitt arbete som jag är tjänstledig ifrån, helt enkelt för att få lite verklighet.

”Mina gubbar”, som jag kärleksfullt kallar dem, talar snabbt om när jag är ute och cyklar.

”– Skärp dig nu, du glömer väl inte vem du jobbar för.” Jag är så tacksam för den feedbacken och den be- hövs, för som politiker är man ingenting utan de man representerar.

Tillbaka till verksamhetsåret 2016 då. Arbetet med översiktsplanen har fortsatt och jag kan helt klart konstatera att det tagit mycket längre tid än vad jag trodde. Även arbetet med att få fram planer för boende och verksamheter är prioriterat. Här går det rätt trögt och min upplevelse av att vi bor i en del av Sverige som staten verkar vilja omvandla till ett ”Skansen”, växer sig starkare. Det finns en slags inbyggd urbanisering i systemet som gör att det blir svårare att bo och verka på landsbygden.

Arbetet med att förbättra kommunens service har förstärkts under 2016 och införandet av kundcenter 2015 har visat goda resultat i mätningar vad gäller tillgänglighet. Tanum är nu bland de bästa i Sverige.

På näringslivssidan har fortfarande organisationen Svenskt Näringsliv ett allt för stort inflytande över kommunens prioriteringar. Att en politiskt vinklad attitydundersökning, som endast cirka 3 procent av kommunens 2 400 företagare svarat på, ska ge sådant genomslag i kommunens utvecklingsarbete är rent ut sagt bedrägligt! Att stiga i ranking hos Svenskt Näringsliv ligger dessutom med som ett mål för att uppnå god ekonomisk hushållning. Att jobba för ett gott företagsklimat är otroligt viktigt, men med de metoder som alliansen valt att använda riskerar vi att missa den övervägande majoriteten av Tanums kommuns företagare.

Under 2016 har rekryteringsproblematiken visat sig mer och mer. Detta har socialdemokraterna försökt lyfta under hela mandatperioden, tyvärr utan något större gehör hos alliansen. Att vi som kommun är en bra arbetsgivare är en förutsättning för en god verksamhet, ett gott företagsklimat och en god utveckling av kommunen.

Det står att läsa i bokslutet att sjukfrånvaron sjunkit i Tanum under 2016. Men det som inte står, är att det inom vissa verksamheter är en sjukfrånvaro på 13-14 procent. Det är mycket oroande. En god arbetsmiljö innebär bland annat att man som medarbetare har friheten att planera sitt liv. Därför har jag under året motiverat om att heltid ska vara norm i Tanums kommun. Vi kan inte fortsätta med ett system där vi annonserar ut tjänster på 65 procent och där de som vill arbeta mer, ska behöva jaga timmar genom att lägga sig tillgänglig för att eventuellt bli inkallad när det passar arbetsgivaren.

»Arbetet med att förbättra kommunens service har förstärkts under 2016 och införandet av kundcenter 2015 har visat goda resultat i mätningar vad gäller tillgänglighet. Tanum är nu bland de bästa i Sverige.«

Med rekryteringsproblematiken i bakhuvudet är det även mycket olyckligt att alliansen och miljöpartiet gjorde en onödigt snäv tolkning av löneavtalet vad gäller undersköterskornas löner. Kvinnor, som detta främst gäller accepterar inte längre att behandlas som att de bara behöver dryga ut familjens hushållskassa. Vi lär få den personal vi betalar för i framtiden, både vad gäller lön och arbetsmiljö.

Byggandet har också det varit en viktig fråga under 2016. Ska kommunen växa invånarmässigt måste även de kommunala verksamheterna växa i samma takt. Jag tänker här främst på skolor/förskolor och boenden för äldre.

Utbyggnaden av Tanumskolan är ett exempel på när det går fel. Skolbygget har blivit försenat i minst ett år och våra barn tvingas fortsätta få sin undervisning i undermåliga lokaler. Det är inte acceptabelt och jag är tveksam till om alliansen klarar att styra dessa stora investeringsprojekt. Äldreboenden planeras även i Hamburgsund och Grebbestad och även här måste beslut fattas. Att vara styrande politiker kräver känsla, kompetens och mod. ■

Louise Thunström (S)

2.a vice ordförande i kommunstyrelsen

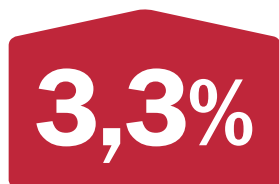
OMVÄRLD

INTERNATIONELL EKONOMI

Efter nästan tio år med ekonomiska stimulanser, låga räntor och en svag ekonomisk tillväxt ser den globala ekonomin allt ljusare ut, samtidigt som de politiska riskerna ökat.

Konjunktursignalerna i den globala ekonomin har varit positiva den senaste tiden. Framtidstron i den amerikanska ekonomin har stärkts. Utsikterna till en mer expansiv finanspolitik spelar en viktig roll även om osäkerheten är stor. Också i Västeuropa har konjunkturoptimismen tilltagit, till viss del beroende på spridningseffekter från USA, men uppgången startade före USA-valet och är både regionalt och sektoriellt bredare än tidigare. Återhämtningen av oljepriset har till exempel minskat pressen på hårt ansträngda producentländer och därtill utgjort en injektion för globala börser. Kina fortsätter sin kontrollerade inbromsning, tillväxten de närmaste åren beräknas ligga kring sex procent. Indien är fortsatt en ljuspunkt bland tillväxtekonomierna men valutareformen har fått negativa tillväxteffekter. Stabilare oljepris har medfört att utsikterna för Rysslands ekonomi har ljusnat. I likhet med Ryssland är den brasilianska ekonomin på väg in i en återhämtningsfas.

Samtidigt som konjunkturen visar styrketecken finns politiska risker. En eskalering av den politiska osäkerheten kan få ekonomiska konsekvenser. Det politiska skeendet är omvälvande och osäkerheten avseende såväl Brexitprocessen som Trumps politik har snarast ökat. Det mesta tyder på att man är på väg mot en hård Brexit där Storbritannien helt lämnar den inre marknaden och att förhandlingsprocessen blir långdragen. Trumps agerande har varit både nyckfyllt och provokativt. Mycket av retoriken verkar omsättas i praktisk politik. Efter valen i Storbritannien och USA väntar osäkra val i flera av länderna i eurozonen där flera länder går till valurnorna 2017, bland annat i Nederländerna i mars, Frankrike i april-juni och Tyskland i september.

BNP

Svensk BNP ökade med 3,3 procent under 2016 och väntas öka med 3,1 procent 2017.

INFLATION

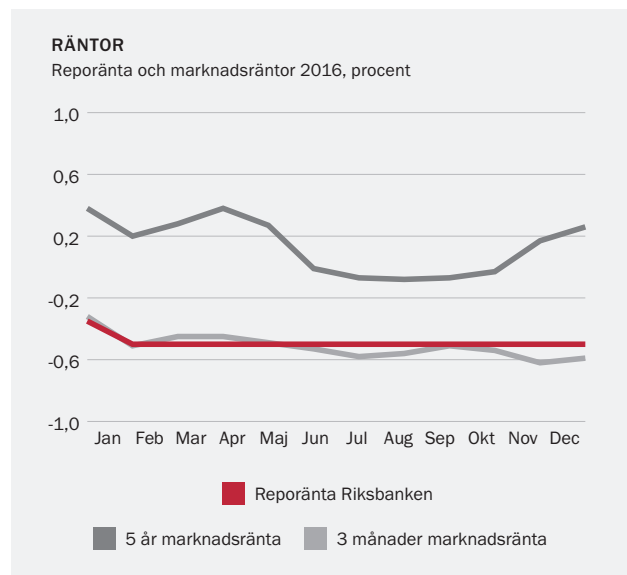
Svensk inflation, mätt som förändring av KPI, uppgick till 1,7 procent under 2016.

SVENSK EKONOMI

Utsikterna för svensk ekonomi har fortsatt att förbättras den senaste tiden. Svensk BNP ökade 2016 med 3,3 procent och beräknas öka med 3,1 procent 2017. Det är de inhemska drivkrafterna som dominerar med mycket snabb expansion av bostadsbyggande och offentlig konsumtion. Sysselsättningen ökar resursutnyttjandet och når under 2017 toppnivåerna från de senaste 20 åren. Tillsammans med fortsatt snabb ökning i offentlig sektor innebär det en beräknad sysselsättningsuppgång med närmare två procent 2017. Arbetslösheten sjunker långsamt, matchningsproblemen är stora på arbetsmarknaden. Stora grupper av de arbetslösa står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Inflationen mäts som förändring av konsumentprisindex och uppgick till 1,7 procent under 2016. Löneökningar och inflation förväntas öka under 2017, främst genom högre priser på energi och livsmedel. Bostadsinvesteringarna är de högsta på många år. Antalet påbörjade lägenheter var tredje kvartalet 2016 högre än

toppnivåerna från byggboomen runt 1990. Befolkningsökningen är också en stark drivkraft för ökad offentlig konsumtion.

Riksbanken sänkte under 2015 och början på 2016 reporäntan till -0,50 procent. De korta marknadsräntorna beräknas ligga kvar på mycket låga nivåer under hela 2017. En svensk styrräntehöjning beräknas inte ske förrän en bit in på 2018. De längre marknadsräntorna gick upp med cirka 0,50 procentenheter under senare delen av 2016. Ränteuppgången har avstannat under första delen av 2017. I december uppgick den femåriga marknadsräntan till 0,25 procent.

VÄSTSVRIGE

Konjunkturinstitutets senaste konjunkturbarometer visar på en stark konjunktur i Västsverige. Konjunkturläget i Västsverige är bättre än genomsnittet inom samtliga sektorer. Tillverkningsindustrin uppvisar det starkaste konjunkturläget. Konjunkturen är bättre i Västsverige än i de två övriga storstadsregionerna. Arbetslösheten uppgick till 6,9 procent i december 2016 och har minskat jämfört med december 2015. Ungdomsarbetslösheten har också minskat under perioden. Den svaga norska kronan påverkar ekonomin i hela Västsverige men framförallt handel och besöksnäring i norra Bohuslän.

KOMMUNSEKTORN

Resultaten den senaste tioårsperioden måste betraktas som goda, även med beaktande av att tillfälliga pengar förbättrat situationen under perioden. Kommunsektorns resultat för år 2016 uppgick till 21 miljarder, vilket är det starkaste resultatet på många år. Kommunens pensionskostnader kommer att öka kraftigt, främst 2019 och 2020. Kommunkoncernernas sammantagna investeringsvolym har ökat under en längre tid. I löpande priser har de ökat från 72 miljarder kronor år 2007 till 105 miljarder år 2015. De kommunala bolagen svarar för den större delen av kommunernas investeringar. Investeringsnivån kommer troligen att fortsätta öka under de kommande åren. Många av de bostäder och verksamhetsfastigheter som byggdes under 1960- och 1970-talen behöver renoveras eller ersättas av nya enheter. Det starka demografiska trycket de kommande åren och den samtidiga försvagningen av skatteunderlagsökningen ställer kommunerna inför stora utmaningar. Det kräver åtgärder för att öka sysselsättningsnivån, framförallt hos personer som flyktinginvandrat

till Sverige. Det har hittills tagit alldeles för lång tid att integrera flyktinginvandrare på arbetsmarknaden, och inte ens efter lång tid är nivån tillräckligt hög. Därutöver krävs också avsevärda effektiviseringar i kommunernas olika verksamheter. De kommande åren är utmaningarna så stora att det krävs en ny nivå av effektiviseringar. De senaste åren har allt fler kommuner höjt kommunalskatten för att kunna finansiera ökade kostnader. Skatthöjningarna har varit förhållandevis måttliga. De kommande åren beräknas allt fler kommuner behöva höja skatten. Höjningarna kommer sannolikt att bli betydligt högre än vad de varit de senaste åren.

RESULTAT KOMMUNSEKTORN

Resultat kommunsektorn, miljarder kronor

År	Resultat (miljarder kronor)
2016	21,5
2015	14,6
2014	9,7

BEFOLKNING

Tanums befolkning har ökat med 336 personer sedan 2012. Invånarantalet ökade med 151 personer under 2016 och uppgick den 31 december 2016 till 12 606. Befolkningsökningen 2016 är den största sedan början på 1990-talet. Befolkningsökningen de senaste åren beror på ett positivt flyttnetto. Under 2016 uppgick inflyttningsnettot till 194 personer. Bortsett från mindre flyttningsunderskott 2005 och 2012 har Tanum haft ett positivt flyttnetto varje år sedan 1997. Födelsenettet har varit negativt varje år sedan 1993. År 2016 uppgick födelsenettet till -37 personer.

Tanum har en relativt hög in- och utflyttning i relation till befolkningens mängd. Inflyttningen under 2016 var rekordhög och uppgick till 820 personer. Inflyttning från utlandet har ökat de senaste åren och uppgick till 145 personer under 2016. Det finns en viss överrepresentation av personer över 50 år bland de som flyttat till Tanum. De flesta av inflyttarna kommer från Västra Götaland och

+151

BEFOLKNINGSÖKNING

Tanums befolkning ökade med 151 personer under 2016.

har en koppling till Tanum sedan tidigare, antingen är de utflyttade tanumsbor eller så har de fritidshus eller besökt Tanum som turister. Utflyttningen uppgick 2016 till 626 personer. Utflyttningsciffran är lägre än de senaste åren. Det är främst personer i åldersgruppen 20-30 år som flyttar från kommunen.

Födelseletalen har ökat något under de senaste åren. Under 2016 föddes 132 personer vilket är det högsta födelseletalet sedan början på 1990-talet. Under den så kallade babyboomen på 1980-talet och början 1990-talet var födelseletalen höga. Som högst var födelseletalet 1989 och 1990 då det föddes 180 barn per år.

Antalet avlidna per år är förhållandevis konstant och ligger mellan 150 och 180 personer. Under 2016 avled 169 personer vilket är lägre än genomsnittet. Medellivslängden i kommunen har ökat de senaste åren. Andelen personer över 65 år av den totala befolkningen har också ökat.

ARBETSMARKNAD

Arbetslösheten i Sverige steg i samband med finanskrisen. Sedan 2009 har arbetsmarknaden successivt återhämtat sig och sysselsättningen utvecklats positivt. Samtidigt har antalet personer i arbetskraften ökat i nästan samma omfattning, framförallt tack vare större befolkning men också tack vare att arbetskraftsdeltagandet ökat. Det har inneburit att arbetslösheten bara minskat marginellt. Arbetsmarknaden beräknas vara fortsatt stark under 2017.

Arbetsmarknadssituationen i Tanum har de senaste åren varit bättre än i riket och Västra Götalandsregionen. Ökad efterfrågan på arbetskraft inom handel och besöksnäring i norra Bohuslän har kompenserat sysselsättningsminskningen inom tillverkningsindustrin. Arbetslösheten i Tanum har under 2016 legat kvar på en nivå som är betydligt under riksgenomsnittet. I december 2016 uppgick arbetslösheten i Tanum till 5,5 procent vilket är något högre än i december 2015 men lägre än i riket där arbetslösheten uppgick till 7,8 procent. I länet uppgick den till 7,9 procent. Även ungdomsarbetslösheten är lägre än genomsnittet för riket och länet och uppgick i december 2016 till 8,2 procent i Tanum. I riket uppgick ungdomsarbetslösheten till 11,5 procent och i länet till 9,8 procent.

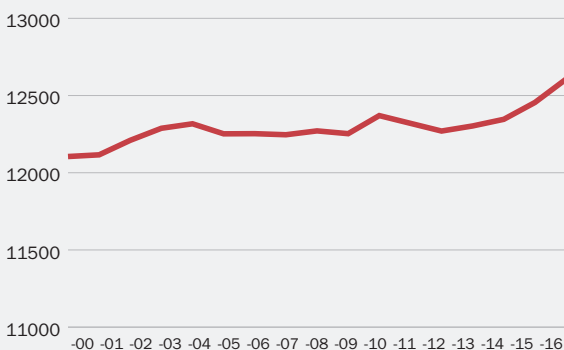

ARBETSLÖSHET

Arbetslösheten i Tanum var 5,5 procent i december 2016. Västra Götalands län låg på 7,9 procent och riket på 7,8 procent.

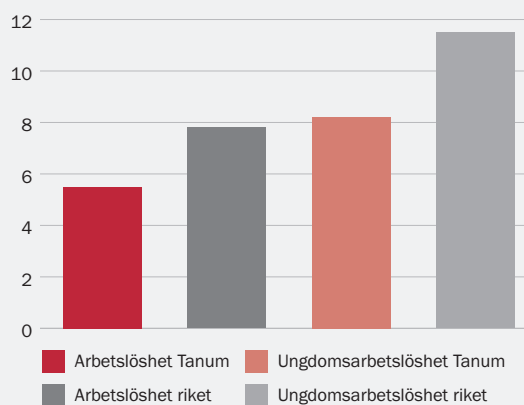
BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningsutveckling 2000-2016

ARBETSLÖSHET

Arbetslöshet Tanum och riket 2016, procent

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunallagen anges att för den kommunala verksamheten ska det finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen och riktlinjerna ska omfatta såväl ekonomi som verksamhet. Tanums kommun har definierat "god ekonomisk hushållning" som att varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar. I god ekonomisk hushållning inryms också kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

EKONOMI

Tanums kommuns övergripande ekonomiska mål utgår ifrån generationsprincipen vilket innebär att varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar och inte belasta kommande generationer med kostnader eller åtaganden.

Övergripande ekonomiskt mål

Målsättning

För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning ska det genomsnittliga resultatet de senaste tio åren uppgå till minst två procent av skatteintäkter och statsbidrag före intäkter från realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar. En sådan nivå innebär också en värdesäkring av det egna kapitalet.

Måluppfyllelse

Resultatet i bokslut 2016 uppgick till 12,7 mkr. Det genomsnittliga resultatet för perioden 2007-2016 uppgick till 2,3 procent av skatteintäkter och statsbidrag vilket innebär att kommunen uppfyller målet för god ekonomisk hushållning avseende det finansiella perspektivet.

VERKSAMHET

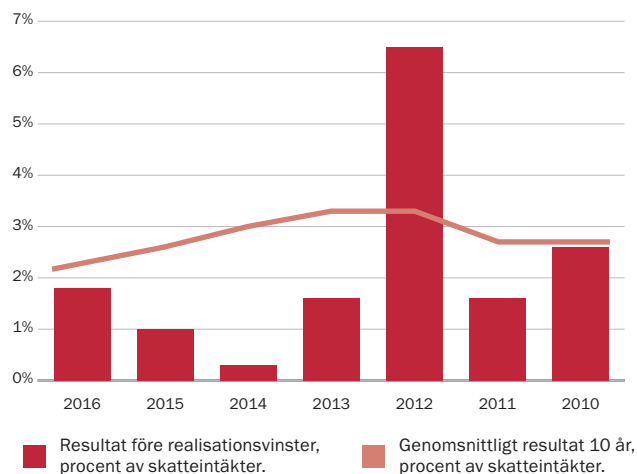
Prioriterade verksamhetsmål

Kommunfullmäktige beslutar i budgeten om ett antal prioriterade verksamhetsmål. De prioriterade målen beskriver vad kommunens olika verksamheter ska uppnå och ska ses som den samlade övergripande målsättningen för kommunen som helhet.

För varje prioriterat verksamhetsmål finns en eller flera indikatorer som används för att avgöra om verksamhetsmålet är uppfyllt eller inte. För att målet för ett verksamhetsområde ska anses uppnått ska minst hälften av delmålen (indikatorerna) vara uppfyllda.

För att verksamhetsperspektivet av god ekonomisk hushållning ska vara uppnått ska minst hälften av målen för de prioriterade verksamhetsområdena vara uppnådda.

RESULTAT 2016-2010
procent av skatteintäkter

BOENDE

Målsättning: Det ska byggas 300 bostäder under mandatperioden. Det ska finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen. Kommunala villatomter ska säljas till marknadsmässiga priser.

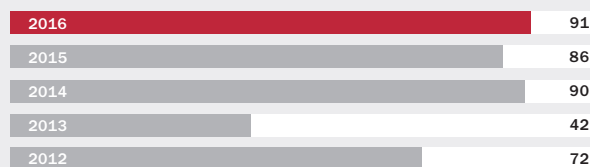
Måluppfyllelse: Under 2016 färdigställdes 91 nya bostäder, varav 26 enbostadshus, 42 fritidshus, en komplementbostad samt 22 lägenheter i flerbostadshus. Under 2015 färdigställdes 86 nya lägenheter vilket innebär att det under perioden 2015-2016 färdigställdes 177 nya bostäder.

Det finns för närvarande tomter till försäljning i alla större samhällen i kommunen. I slutet av 2016 fanns 28 kommunala tomter till försäljning. Tanums kommun hade i slutet av 2016 tomter till försäljning i Grebbestad, Tanumshede, Lur, Rabbalshede, Kville och Östad. De kommunala tomterna säljs till marknadsmässiga priser. Under 2016 sålde kommunen åtta tomter.

Målsättningen att det ska finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen är uppfyllt.

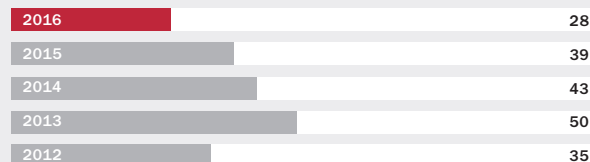
FÄRDIGSTÄLLDA BOSTÄDER

Antalet färdigställda bostäder per år

VILLATOMTER

Antalet kommunala villatomter som finns till försäljning.

NÄRINGS LIV

Målsättning: Kommunen ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen genom att förbättra företagsklimatet och utveckla myndighetsutövningen utifrån företagarnas behov.

Tanum ska under mandatperioden klättra 50 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking jämfört med placeringen år 2015. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

Måluppfyllelse: Tanum tillhör en av de kommuner i Sverige där det finns flest företag per 1 000 invånare. Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2016 startades det 119 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag.

Tanums kommun klättrade under 2016 från plats 228 till plats 207 i Svenskt Näringslivs ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner.

I SKL:s insiktsmätning 2016 ökade Tanum nöjdhetsindex med åtta enheter och ligger i mätningen på 72 enheter vilket innebär att målsättningen är uppfylld.

NYSTARTADE FÖRETAG (antal)

2016	119
2015	122
2014	96
2013	103
2012	91

SVENSKT NÄRINGS LIVS RANKING (ranking)

2016	207
2015	228
2014	241
2013	267
2012	251

INSIKTSMÄTNING, SKL (index)

2016	72
2015	64
2014	58
2013	-
2012	59

INFRASTRUKTUR

Målsättning: Minst 80 procent av hushållen i Tanums kommun ska ha tillgång till bredband med en kapacitet av minst 100 Mbit per sekund. Infrastrukturen i kustområdena ska förbättras genom förbättringar av gator, vägar samt gång- och cykelvägar.

Måluppfyllelse: Telia erbjuder nu fiberanslutning till fastigheter i Grebbestad, Fjällbacka och Tanumshede. Tillsammans med den bredbandsutbyggnad som gjorts genom fiberföreningar kommer hela Tanums kommun att ha möjlighet till bredbandsanslutning via fiber. Tillsammans med Trafikverket arbetar Tanums kommun med åtgärdsvalsstudie som innehåller förbättringar av trafiksituationen i Grebbestad. En detaljplan för Norra Hamngatan i Fjällbacka beräknas komma ut på samråd i under 2017. Utbyggnad av gång- och cykelvägar sker bland annat i Grebbestad.

BREDBAND

Andel av befolkning* eller hushåll med tillgång till bredband 100 Mbit/s

2016	80
2015	62
2014	29*
2013	6*
2012	3*

FYSISK PLANERING

Målsättning: Kommunen ska ha en planberedskap som möjliggör byggande av bostäder och framtagande av verksamhetsmark. Under året ska minst tio detaljplaner antas. Antalet bostäder som färdigställda detaljplaner möjliggör ska uppgå till lägst 75. Det ska finnas säljbar verksamhetsmark i kommunens större samhällen.

Måluppfyllelse: För närvarande pågår arbete med ett 60-tal olika detaljplaner. Planer som skapar möjlighet till nya bostäder och verksamhetsmark prioriteras. Under 2016 har två detaljplaner antagits. Under 2016 har 30 bostäder möjliggjorts genom antagande av två nya detaljplaner. Detaljplanering pågår för framtagande av verksamhetsmark i Tanumshede, Fjällbacka, Grebbestad och Hamburgsund.

För närvarande finns färdigställd verksamhetsmark endast i begränsad omfattning i kommunens fyra största samhällen.

PLANER

Antalet färdigställda planer

2016	2
2015	4
2014	3
2013	4
2012	4

BOSTÄDER

Antalet bostäder som färdigställda detaljplaner möjliggör

2016	30
2015	170
2014	45
2013	75
2012	10

SERVICE

Målsättning: Tillgänglighet och service i alla kontakter ska ständigt förbättras. Genom att aktivt kommunicera med invånare och intressenter ska kommunen underlätta och påskynda ärendehantering. Tillgänglighet per telefoni ska uppgå till minst 80 procent. Andelen inkommande e-post som besvaras inom ett dygn ska uppgå till minst 95 procent. I SKL:s mätning av kommunala hemsidor ska Tanum uppnå lägst 80 procent. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

Måluppfyllelse: Kommunstyrelsen har antagit en servicepolicy för Tanum kommun. Arbetet med att implementera policyn pågår. Tillgänglighetsmätningar avseende telefoni och e-post samt undersökningen av kommunala hemsidor visar att de uppställda målen uppnåtts. I SKL:s insiktsmätning ökade nöjdhetsindexet för kommunens myndighetsutövning till 72 vilket innebär att även detta mål uppnåtts.

TILLGÄNGLIGHET TELEFON

Tillgänglighet telefoni, andel svar på enkel fråga (KKiK), procent

2016	88
2015	69
2014	47
2013	44
2012	44

TILLGÄNGLIGHET E-POST

Tillgänglighet e-post, andel svar inom 1 dygn (KKiK), procent

2016	98
2015	98
2014	89
2013	76
2012	82

KOMMUNALA HEMSIDOR

Undersökning av kommunala hemsidor, andel av maxpoäng (KKiK)

2016	89
2015	89
2014	87
2013	88
2012	83

MYNDIGHETSUTÖVNING

Insiktsmätning (SKL), myndighetsutövning, index 1-100

2016	72
2015	64
2014	58
2013	-
2012	59

UTBILDNING

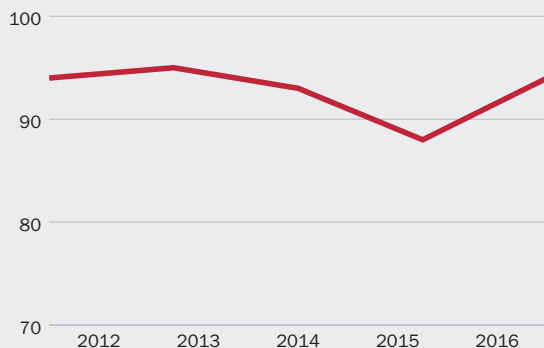
Målsättning: Verksamheten ska fokusera på kunskap, trygghet, trivsel och respekt. Alla barn och elever ska bli behöriga till nästa nivå. Andelen elever som är behöriga till gymnasiet ska vara lägst 85 procent. Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år ska vara lägst 85 procent. I den enkät som görs om trivsel i skolan i år 8 ska lägst index 80 uppnås.

Måluppfyllelse: Andelen elever som är behöriga till nationellt program på gymnasiet har legat på en hög nivå de senaste åren och uppgick 2016 till 94 procent. Andel elever som fullföljt gymnasiet inom fyra år uppgick till 76 procent.

I den elevenkät som gjorts om hur eleverna i år 8 uppfattar trivselsn i skolan visar att 82 procent av eleverna är nöjda med trivselsn.

GYMNASIEBEHÖRIGHET

Andelen elever som är behöriga till nationellt program på gymnasiet (Skolverket), procent

Behörighet till nationellt program

FULLFÖLJNING AV GYMNASIET

Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år (Skolverket), procent

2016	76
2015	82
2014	72
2013	82
2012	72

TRIVSEL I SKOLAN

Enkät om trivsel i skolan, procent

2016	82
2015	79
2014	82
2013	81
2012	82

ÄLDREMSORG

Målsättning: Verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård och service för att äldre och funktionshindrade ska ges ett gott liv med trygghet i sin livssituation. Alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Serviceutbudet på särskilt boende ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet". Serviceutbudet inom hemtjänst ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet".

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 90 för särskilt boende och lägst nöjdbrukarindex 95 inom hemtjänst.

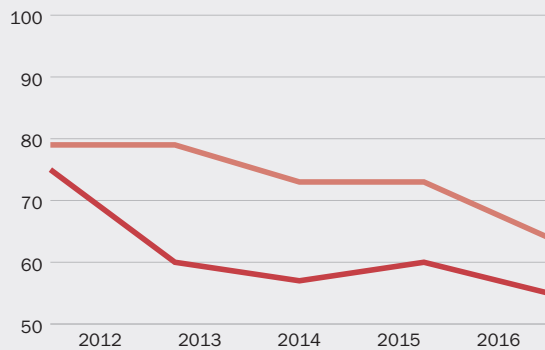
Äldreboende ska finnas i flera orter. För äldre ska det finnas boenden med olika boendeformer.

Måluppfyllelse: Serviceutbudet i särskilt boende uppgick till index 55 medan indexet för serviceutbudet i hemtjänst uppgick till 64.

De mätningar av kundnöjdhet och serviceutbud inom hemtjänst och särskilt boende som görs av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting och som ligger till grund för uppföljning av kundnöjdhet visar ett nöjdekundindex på 89 procent i särskilda boenden och 91 procent i hemtjänsten.

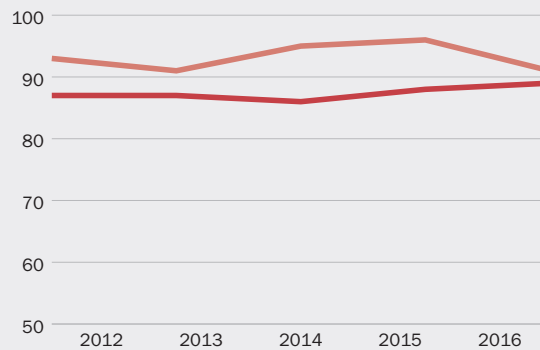
Det finns idag äldreboende på sex orter i kommunen.

SERVICEUTBUD, SÄRSKILT BOENDE OCH HEMTJÄNST

■ Serviceutbud på särskilt boende, andel av maxpoäng (KKiK), procent
 ■ Serviceutbud inom hemtjänst, andel av maxpoäng (KKiK), procent

BRUKARUNDERSÖKNINGAR, SÄRSKILT BOENDE OCH HEMTJÄNST

■ Brukarundersökningar för särskilt boende, andel nöjda/mycket nöjda (KKiK), procent
 ■ Brukarundersökningar inom hemtjänst, andel av maxpoäng (KKiK), procent

KULTUR OCH FRITID

Målsättning: Kommunen ska, i samverkan med föreningar och andra aktörer, skapa förutsättningar för ett varierat och rikt utbud inom kultur och fritid för alla. Kommunen ska tillsammans med andra aktörer, arbeta för att utveckla Världsarvet som besöksmål. I enkäten till föreningslivet ska minst 80 procent ange att de är nöjda med kommunens service. Antal kulturarrangemang i egen regi eller genom kommunalt arrangörsstöd ska vara minst 100 stycken. I enkäten till fritidsgårdsanvändare ska minst 80 procent ange att de är nöjda med verksamheten. I enkäten till biblioteksanvändare ska minst 80 procent ange att de är nöjda med verksamheten. Antal besökare på Vitlycke ska uppgå till minst 125 000 medan antalet besökare vid världsarvets rastplats ska uppgå till 40 000.

Måluppfyllelse: Statistik från sommaren visar att antalet besökare på Vitlycke museum uppgick till 128 000 medan 50 000 personer besökte världsarvets rastplats. Under året genomfördes 179 kulturarrangemang vilket innebär att detta mål uppfyllts. Enkäterna som mäter kundnöjdhet visar att målen avseende kundnöjdhet på fritidsgårdar och bibliotek har uppnåtts.

BESÖKARE VITLYCKE MUSEUM

Antal besök på Vitlycke museum

2016	128 400
2015	126 000
2014	100 300
2013	92 800
2012	91 200

NÖJDA FRITIDSGÅRDSANVÄNDARE

Enkät fritidsgårdsanvändare, nöjdhet

2016	81
2015	82
2014	82
2013	-
2012	-

TEKNISK SERVICE

Målsättning: Kommunen ska tillgodose behovet av vatten- och avloppstjänster på ett kostnadseffektivt och säkert sätt. Kommunens VA-taxa får höjas med högst index (KPI) per år i genomsnitt de kommande tre åren. Uttaget av vatten får inte överstiga 80 procent av vattenverkets kapacitetsutrymme under en längre tid än två dagar i sträck per vecka. Antalet anslutna abonnenter till respektive avloppsverk får inte överstiga verkets tillåtna mängd personekvivalenter.

Kommunen ska utifrån en lokalförsörjningsplan tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva verksamhetslokaler. Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler ska vara högst 750 kronor per kvm.

VA-TAXA

VA-taxa (Svenskt vatten), kronor

2016	11 610
2015	10 945
2014	10 315
2013	9 550
2012	8 515

Måluppfyllelse: VA-taxan kommer att sänkas under 2017. Bedömningen är att taxan inte kommer att höjas under de närmaste åren. Trots att vattenförbrukningen är flera gånger högre under sommaren än under resten av året har vattenförsörjningen under sommaren fungerat bra. På grund av att nivån i Nedre Bolsjön var rekordlåg under våren beslutades att bevakningsförbud skulle råda över sommaren. Belastningen på avloppsverken varierar över året, särskilt i kustsamhällena. Under större delen av året finns mycket stora marginaler på verken men under sommarveckorna har reningsverken i Gerlesborg och på Resö en belastning som tangerar verkens dimensionering. Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler uppgick till 705 kronor per kvadratmeter.

LOKALKOSTNAD

Lokalkostnad per kvm, kronor

2016	705
2015	728
2014	767
2013	753
2012	780

PERSONAL

Målsättning: Hållbart medarbetarengagemang som mäter ledarskap, motivation och styrning är ett mått på hur väl personalens kompetens tas tillvara. Målet är att värdet uppgår till 80.

Måluppfyllelse: Tanums kommun genomför arbetsmiljöenkäter vartannat år. I den senaste mätningen som genomfördes år 2015 uppnådde Tanum värdet 79 vilket innebär att målnivån inte uppnåddes. Tanums resultat ligger i nivå med genomsnittet för de kommuner som genomför undersökningen.

MILJÖ

Målsättning: Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet ska uppgå till minst 50 procent. Kommunens totala energiförbrukning ska inte öka utifrån 2015 års nivå (normalårskorrigerad). Av den energi som används för uppvärmning av kommunens fastigheter ska 98 procent vara fossilfri.

ENERGIFÖRBRUKNING UPPVÄRMNING

Energiförbrukning, uppvärmning, MWh (normalårskorrigerad)

2016	5 702
2015	5 863
2014	6 149
2013	6 317

Måluppfyllelse: Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet uppgick 2016 till cirka 40 procent. Statistik visar att energiförbrukning 2016 minskat med tre procent jämfört med 2015 års nivå. 97 procent av den energi som används för uppvärmning av kommunala fastigheter var fossilfri.

FOSSILFRI UPPVÄRMNING

Andel fossilfri uppvärmning av kommunens fastigheter, procent

2016	97
2015	97
2014	98
2013	97

EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Andel ekologiska livsmedel, procent

2016	40
2015	41
2014	37
2013	40
2012	38

SAMMANFATTNING

Tanums kommun har under 2016 uppfyllt målen för god ekonomisk hushållning.

I Tanum utgörs definitionen av god ekonomisk hushållning dels av det övergripande ekonomiska målet och dels av den samlade utvecklingen och resultatet för de prioriterade verksamhetsområden som kommunfullmäktige angivet.

Det övergripande ekonomiska målet har uppnåtts.

Ekonomi

Resultatet i bokslut 2016 uppgick till 12,7 mkr. Det genomsnittliga resultatet för perioden 2007-2016 uppgick till 2,3 procent av skatteintäkter och statsbidrag vilket innebär att kommunen uppfyller målet för god ekonomisk hushållning avseende det finansiella perspektivet.

Boende

Målet är uppnått. Under 2015 och 2016 har det färdigställt 177 bostäder. Det finns färdigställda och pågående detaljplaner som möjliggör cirka 1 000 nya bostäder. Det finns villatomter till salu i kommunens större samhällen. Kommunal tomter säljs till marknadspris.

Näringsliv

Målet är uppnått. Tanum klättrar på Svenskt Näringslivs ranking, betyget 72 ligger över det angivna målet i Sveriges Kommuner och Landstings mätning Insikt. Nyföretagandet är fortsatt högt samtidigt som sysselsättningen i kommunen ökat de fyra senaste åren.

Infrastruktur

Målet är uppnått. I princip samtliga hushåll i kommunen har tillgång till bredband med en kapacitet om minst 100 Mbit per sekund. Genom att utbyggnaden av E6 till motorväg och genom åtgärdsvalsstudie för Grebbestad har infrastrukturen kraftigt förbättrats.

Fysisk planering

Målet är inte uppnått. Under året har endast två detaljplaner fastställts. Planerna möjliggör 30 nya bostäder. Planarbete pågår för framtagande av verksamhetsmark i kommunens fyra största orter.

Service

Målet är uppnått. Genom införande av kundcenter har tillgängligheten via telefon och e-post förbättrats och tillhör nu bland de bästa i landet. Kommunens hemsida tillhör de 20 bästa i landet.

Av de elva prioriterade verksamhetsområdena har de angivna målen uppnåtts för sju av områdena medan målen inte uppnåtts för de fyra övriga områdena. De områden där målen bedöms som uppfyllda är bostäder, näringsliv, infrastruktur, service, utbildning, kultur och fritid samt teknisk service.

Utbildning

Målet är uppnått. Målen om gymnasiebehörighet och trygghet har uppnåtts. Däremot har inte målet att minst 80 procent ska fullfölja gymnasiet inom fyra året uppnåtts.

Äldreomsorg

Målet är inte uppnått. Brukarna inom både särskilda boenden och hemtjänst ger verksamheten höga betyg i kundundersökningar men ligger ändå lägre än uppställda mål. Särskilda boenden för äldre finns på sex orter i kommunen. Serviceutbudet inom både särskilda boende och hemtjänsten når inte upp till målet.

Kultur och fritid

Målet är uppnått. Samtliga delmål är uppnådda. Det anordnas många kulturarrangemang och besökarna vid fritidsgårdar och bibliotek är mycket nöjda med verksamheten. Antalet besökare på Vitlycke museum har ökat och den nyöppnade världsarvsrastplatsen har lockat många besökare.

Teknisk service

Målet är uppnått. Tanums kommun har kunnat tillgodose behovet av dricksvatten i hela kommunen. Reningen av avloppsvatten har uppnått målen. VA-taxan kommer att sänkas under 2017. Driftkostnaderna för verksamhetslokaler har sänkts och ligger bättre än målet.

Personal

Målet är inte uppnått. Tanums kommun genomför arbetsmiljöenkäter vartannat år. I den senaste mätningen som gjordes 2015 uppfylldes inte målet om ett värde på lägst 80.

Miljö

Målet är inte uppfyllt. Andelen ekologiska livsmedel i köksverksamheten ligger lägre än målet trots att Tanum tillhör de bättre i landet. Andel fossilfri energi vid uppvärmning ligger något lägre än målet. Däremot har energiförbrukningen sänkts.

KVALITETSREDOVISNING

KVALITETSRAPPORT

Tanum deltar tillsammans med mer än 200 andra kommuner i ett nationellt kvalitetsprojekt, Kvalitet i korthet (KKiK). Projektet administreras och samordnas av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Inom ramen för projektet görs jämförelser mellan kommunerna inom fem perspektiv; tillgänglighet, trygghet, information och delaktighet, effektivitet och kommunen som samhällsutvecklare. Totalt redovisas cirka 40 olika nyckeltal. Projektet utgår från befintliga nationella nyckeltal som kompletteras med mätningar som görs i den egna kommunen.

Tanums kommuns samlade resultat ligger över genomsnittet. Bra resultat får Tanum främst inom områdena trygghet samt information och delaktighet. Även inom de tre övriga områdena, tillgänglighet, effektivitet och samhällsutveckling, får kommunen ett samlat betyg som är bättre än genomsnittet för de kommuner som deltar i projektet.

Läsanvisning

För varje nyckeltal redovisas Tanums värden för vart och ett av åren för perioden 2012-2016, vilket ger möjlighet att följa Tanums utveckling över tiden. Saknas ett värde något år har det inte gjorts någon mätning det året.

Betyget är satt i en tiogradig skala där betyg 10 anger att Tanum tillhör den bästa percentilen (tiondelen) av kommunerna, betyget 9 anger att Tanum tillhör den näst bästa percentilen och så vidare. Betyget 1 anger att Tanum tillhör den sämsta percentilen.

Nyckeltal som är grönmarkerade är områden där Tanum får betyg åtta, nio eller tio och därmed tillhör den bästa tredjedelen av kommunerna i mätningen. Rödmarkerade nyckeltal är sådana där Tanums betyg är ett, två eller tre och därmed är väsentligt sämre än genomsnittet.

Nyckeltal med ett genomsnittligt resultat (betyg fyra till sju) har en gul markering.

TILLGÄNGLIGHET

När det gäller möjligheten för medborgarna att nå tjänstemän och politiker i kommunen via e-post och telefon tillhör Tanum de bästa kommunerna i landet. Betyget för bemötande är fortsatt gott. Tanum tillhör de kommuner där bemötandet är särskilt bra. Av samtalen bedömdes 47 procent som mycket goda och 53 procent som goda. Det gav kommunen ett betyg på 82 procent av 100. Väntetiden för en plats på ett äldreboende var under 2016 i genomsnitt 46 dagar

vilket är cirka 20 dagar kortare än under 2015. Väntetiden för en plats på förskola har blivit längre och är nu genomsnittlig för riket. I genomsnitt fick man vänta 24 dagar innan man får en plats på förskola. Väntetiden inom individ- och familjeomsorgen är bättre än genomsnittet och uppgick i genomsnitt till åtta dagar. Sammantaget får Tanum ett betyg som är betydligt bättre än genomsnittet inom området tillgänglighet.

	2016	2015	2014	2013	2012	Betyg
Tillgänglighet e-post, kommunen, andel svar inom två dagar	99	97	93	85	92	●
Tillgänglighet via telefon, andel kontakt med handläggare	88	69	47	44	44	●
Gott bemötande vid telefonkontakt, procent*	82*	100	93	73	83	●
Utökat öppethållande huvudbiblioteket ett mm, timmar	13	11	9	9	4	●
Plats inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum, procent	57	100	60	67	55	●
Väntetid inom förskoleverksamheten, antal dagar	24	0	11	16	29	●
Väntetid för plats på äldreboende, antal dagar	46	69	21	24	21	●
Handläggningstid ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd), antal dagar	8	13	14	13	7	●

* nytt beräkningssätt 2016, ej jämförbart med tidigare års värden

TRYGGHET

Enligt undersökningen är Tanum en av de kommuner i landet där medborgarna upplever störst trygghet. Undersökningens nyckeltal om medborgarnas upplevda trygghet är hämtade från SCB:s medborgarundersökning som genomfördes under våren 2015. Inom förskolan är antalet barn per personal jämförelsevis hög, vilket också

indikerar en låg trygghetsfaktor. En hemtjänsttagare får under en 14-dagarsperiod besök av i genomsnitt elva olika vårdare, vilket är betydligt bättre än genomsnittet och en indikator på att tryggheten inom hemtjänsten är god.

	2016	2015	2014	2013	2012	Betyg
Hur trygga känner sig medborgarna, procent	67	67	70	70	71	●
Hur många olika vårdare besöker en person med hemtjänst på 14 dagar	11	14	14	13	11	●
Barn per personal inom förskolan	5,3	5,6	4,8	5,1	4,7	●

KOMMUNEN SOM SAMHÄLLSUTVECKLARE

Inom området presenteras nyckeltal som både visar på förhållanden i den geografiska kommunen och Tanums kommun som organisation. Nyföretagandet i Tanum ligger långsiktigt på en hög nivå. Tanum tillhör de kommuner i landet där nyföretagandet är störst. I mätningen av företagsklimat i kommunerna får Tanums myndighetsutövning ett förbättrat betyg och är nu genomsnittligt i riket.

Tanums miljöarbete ligger väl framme. Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet ligger på en hög nivå och Tanum tillhör nu de kommuner som köper störst andel ekologiska livsmedel. Det sammanfattande betyget för hur tanumsborna bedömer Tanum som en kommun att bo och leva i är 60, vilket är lika med genomsnittet för landets kommuner.

	2016	2015	2014	2013	2012	Betyg
Kommunens sysselsättningsgrad, andel förvärvsarbetande	79,9	79,0	78,9	79,2	78,6	●
Andel invånare som erhållit försörjningsstöd	3,5	3,2	2,1	2,8	-	●
Nystartade företag per 1 000 invånare	7,0	4,5	7,8	6,8	7,8	●
Nöjdhet företagsklimat (Insikt)	72	64	58	-	59	●
Ohälsotal kommuninnevånare	10,8	11	9,8	9,1	7,1	●
Andelen återvunnit material	40	35	49	47	-	●
Andelen kommunala miljöbilar (ändrad definition)	23	30	33	-	40	●
Andelen ekologiska livsmedel	40	40	38	36	33	●
Kommunen som plats att bo i	60	60	60	61	61	●

INFORMATION OCH DELAKTIGHET

Tanums hemsida, www.tanum.se, tillhör de bästa i landet när det gäller informationsinnehåll och tillgänglighet. Även medborgarnas möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka kommunens

beslut och verksamhet är bra. Valdeltagande i Tanum ökade från 78,6 procent 2010 till 82,5 procent år 2014.

	2016	2015	2014	2013	2012	Betyg
Valdeltagande, procent			82,5			●
Information på hemsida, procent	89	89	87	88	83	●
Medborgarnas delaktighet, procent	81	78	70	67	58	●
Medborgarnas möjlighet till inflytande, procent	42	42	43	43	42	●

EFFEKTIVITET

Inom perspektivet effektivitet ryms olika nyckeltal som visar bland annat brukarnöjdhet, kostnadsnivå, tjänsteutbud och verksamhetsresultat.

Generellt sett är kommunens kostnadsnivå inom kärnverksamheterna hög, samtidigt som brukarnöjdheten och tjänsteutbudet inom äldreomsorgen och handikappomsorgen är bra. Nyckeltalen inom äldreomsorgen ligger kvar på en hög nivå och ligger också högt jämfört med övriga kommuner i mätningen.

Resultaten inom skola ligger på en genomsnittlig nivå jämfört med landets övriga kommuner. Resultaten vid nationella prov i årskurs 3 och 6 är genomsnittliga i riket medan andelen elever som är behöriga till gymnasiet är bland de bättre i landet. Tanumseleverna i årskurs 8 är däremot mindre nöjda med skola och undervisning och ligger långt under genomsnittet för landet. Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år har minskat och ligger nära genomsnittet bland landets kommuner.

	2016	2015	2014	2013	2012	Betyg
Kostnaden för ett inskrivet barn i förskolan, kr	146 840	144 829	142 026	138 974	132 589	●
Resultat nationella prov år 6, procent	78	95	96	95	92	●
Resultat nationella prov år 3, procent	71	77	82	69	74	●
Behörighet till något program, procent	94	87	94	94	92	●
Elevers syn på skolan och undervisningen år 8	48	72	80	69	68	●
Kostnad per betygspoäng, år 9, kr	380	388	362	366	366	●
Andel som fullföljer gymnasiet inom fyra år, procent	76	82	72	82	72	●
Kostnad per elev gymnasieskolan, kr	124 359	-	-	-	-	●
Serviceutbud inom särskilt boende, äldreomsorg (andel av utbud), procent	55	60	57	60	75	●
Kostnad per plats i särskilt boende, äldreomsorg, kr	862 430	923 513	690 458	648 702	644 612	●
Nöjdbrukarindex, särskilt boende äldreomsorg	89	88	86	87	87	●
Serviceutbud hemtjänst, andel av tjänsteutbud	64	73	73	79	79	●
Kostnaden per vårdtagare inom hemtjänsten	270 458	269 505	286 398	252 054	155 274	●
Nöjdbrukarindex, hemtjänsten	91	96	95	91	93	●
Serviceutbud grupp- och serviceboende, LSS	92	82	88	84	98	●
Andelen inte återaktualiserade ungdomar, ett år efter avslutad utredning (IFO)	67	67	81	86	75	●

STRUKTURKOSTNADSINDEX

Strukturkostnadsindex redovisas för verksamheterna barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Samtliga områden som omfattas av strukturkostnadsindex har en hög eller mycket hög kostnadsnivå jämfört med genomsnittet i riket. Dyrast jämfört med övriga kommuner är barnomsorg och

individ- och familjeomsorg. Även för övriga områden grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg har Tanum en verksamhet som är betydligt dyrare än den genomsnittliga kommunen. Värden över 100 visar att verksamheten är dyrare än vad som är motiverat av Tanums struktur.

	2015	2014	2013	2012	2011
Barnomsorg	-	120	122	132	132
-Förskola	108	-	-	-	-
-Fritidshem	131	-	-	-	-
Grundskola	105	109	112	112	112
Gymnasieskola	96	104	103	109	110
Äldreomsorg	107	111	108	110	112
Individ- och familjeomsorg	111	120	109	133	127
Funktionshinder	110	108	106	104	-
Totalt	107	112	111	115	115

MEDBORGARUNDERSÖKNING

Statistiska centralbyrån (SCB) har för Tanums kommuns räkning genomfört en undersökning om vad Tanums kommuns invånare tycker om Tanums kommun som boendeort och om den kommunala verksamheten. Undersökningen genomfördes under våren 2015 med urval på 500 personer i åldrarna 18-84 år. Svarsfrekvensen var drygt 50 procent. Det var fjärde gången undersökningen genomfördes.

Resultaten i undersökningen redovisas som ett betygsindex från 0 till 100. Ju högre värdet är, desto bättre betyg har kommunens medborgare gett kommunen. Betygsindex under 40 kan betraktas som icke godkända. Som jämförelse till tanumsbornas betyg redovisas även betygen för övriga kommuner som genomfört undersökningen de senaste två åren.

Undersökningen omfattar tre delar:

- Medborgarnas uppfattning om Tanums kommun som en plats att leva och bo i.
- Medborgarnas betyg på Tanums kommuns olika verksamhetsområden.
- Medborgarnas uppfattning om kommunens information och sin möjlighet till inflytande.

Medborgarnas uppfattning om Tanums kommun som en plats att leva och bo i

Det sammanfattande betyget för hur medborgarna bedömer Tanums kommun som en plats att bo och leva i blev 60 vilket är i nivå med förra mätningen och också lika med genomsnittet för övriga kommuner.

Tanumsborna är mest nöjda med fritidsmöjligheter, trygghet och kommersiellt utbud. Mindre nöjda är man med kommunikationer, utbildningsmöjligheter, arbetsmöjligheter samt bostäder.

Att leva och bo	RIKET TANUM				
	2015	2015	2013	2011	2009
Nöjd regionindex	60	60	60	61	67
Rekommendation	64	65	63	64	72
Arbetsmöjligheter	49	46	42	39	37
Utbildningsmöjligheter	59	44	44	42	42
Miljö	-	-	-	-	77
Bostäder	55	44	48	46	46
Trygghet	60	67	70	71	61
Kommunikationer	61	42	46	43	38
Kommersiellt utbud	62	66	61	57	58
Fritid	60	59	59	54	68
Tillgänglighet (handikapp)	-	-	-	51	50

Medborgarnas uppfattning om kommunens information och sin möjlighet till inflytande

Tanumsborna är mer nöjda med kommunens information och sin möjlighet till inflytande på samtliga mätindikatorer än vad genomsnittet för invånarna i övriga kommuner var. Mest nöjda var medborgarna med kommunens informationsarbete, tillgänglighet och kommunens webbplats www.tanum.se.

Information och inflytande	RIKET TANUM				
	2015	2015	2013	2011	2009
Nöjd inflytandeindex	31	42	43	42	41
Tillgänglighet (kontakt)	50	55	55	60	52
Information-öppenhet	55	58	57	58	57
Webbplats (tanum.se)	-	67	-	63	62
Påverkan	40	42	40	39	40
Förtroende	46	49	49	51	46

Medborgarnas betyg på Tanums kommuns olika verksamhetsområden

Det sammanfattande betyget för hur tanumsborna bedömer den kommunala verksamheten blev 53 vilket är något högre jämfört med förra mätningen och i nivå med genomsnittet för övriga kommuner.

Jämfört med övriga kommuner är tanumsborna mest nöjda med förskola, grundskola, äldreomsorg samt stöd till utsatta personer samt renhållningsverksamheten. Räddningstjänst samt vatten och avlopp får också bra betyg av medborgarna även om betyget för vatten och avlopp är sämre än genomsnittet för övriga kommuner. Betyget för bemötande och tillgänglighet har förbättrats sedan den förra mätningen och är också högre än genomsnittet för övriga kommuner. Minst nöjda är tanumsborna med gymnasieskolan och bygglovsverksamheten. Betyget för gymnasieskolan har försämrats kraftigt sedan den föregående mätningen 2013. Den tekniska verksamheten i Tanum får generellt sett sämre betyg än i övriga kommuner.

Betyg på olika verksamhetsområden	RIKET TANUM				
	2015	2015	2013	2011	2009
Nöjd medborgarindex	54	53	51	54	53
Bemötande-tillgänglighet	57	62	55	63	63
Förskolan	63	68	66	65	69
Grundskolan	56	59	59	59	64
Gymnasieskolan	58	41	54	58	58
Äldreomsorgen	51	60	54	59	55
Stöd för utsatta personer	48	61	56	53	52
Gator och vägar	54	47	43	45	50
Gång och cykelvägar	54	46	38	47	39
Fritid-idrott	60	56	53	52	58
Fritid-kultur	62	58	57	61	57
Miljöarbete	55	57	48	54	69
Vatten och avlopp	78	67	71	65	68
Renhållning	66	70	65	68	67
Räddningstjänst	74	74	72	73	76
Bygglovsverksamhet	-	36	-	32	34
Näringslivsklimat	-	53	-	51	45

REDOVISNINGSMODELL OCH PRINCIPER

Kommunens årsredovisning innehåller en resultat- och balansräkning samt en kassaflödesrapport. För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning. Årsredovisningen innehåller även en koncernredovisning. Denna utgör en sammanställning av kommunens resultat- och balansräkningar och bokslut för de bolag kommunen har betydande inflytande i.

FINANSIELL ANALYSMODELL

Kommunens finansiella ställning analyseras i anslutning till resultaträkning, kassaflödesrapport, balansräkning samt driftredovisning. Därtill görs en särskild analys över vilka risker kommunen är exponerad för. Den finansiella analysen ska utvärdera kontrollen över den finansiella utvecklingen, långsiktig och kortsiktig betalningsberedskap och riskförhållande. I den finansiella analysen görs en avstämning mot kommunens övergripande ekonomiska mål och det lagstadgade balanskravet. I analysen ska kommunens förmåga att leva upp till detta framgå.

ÖVERGRIPANDE PRINCIPER

I den löpande redovisningen och vid upprättandet av årsredovisningen följs ett antal övergripande redovisningsprinciper vilka skapar ett normverk som styr innehållet i redovisningsrapporterna. Analysen av den finansiella ställningen och utvecklingen baseras på antagandet att dessa principer har följts. Principerna är följande:

- Principen om pågående verksamhet
- Objektivitetsprincipen
- Försiktighetsprincipen
- Matchningsprincipen
- Principen om öppenhet

De principer som tillämpas leder till att en återhållsam bild av kommunernas ekonomi redovisas. Detta innebär exempelvis att skuldredovisning ska ske i enlighet med såväl försiktighetsprincipen som matchningsprincipen. Vidare innebär de etablerade principerna att värdering av tillgångar ska ske med försiktighet. En tillämpning av god redovisningssed innebär således att den ekonomiska redovisningen ger en försiktig och restriktiv beskrivning av utvecklingen och situationen.

TILLÄMPNING AV REDOVISNINGSPRINCIPER

Kommunen följer i allt väsentligt de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning. Nedan följer en kort beskrivning av några väsentliga principer som påverkar bokslut och redovisning.

Kommunen har inga kontrakt avseende leasing av maskiner och inventarier eller hyra av fastigheter, där kommunen i allt väsentligt intar samma ställning som vid direkt ägande av tillgångarna, så kallad finansiell leasing. Kommunen leasar bilar, dessa har kommunen valt att behandla som operationell leasing med hänvisning till värde samt leasingtid. Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande: 3 091 tkr inom ett år och 4 402 tkr senare än ett år dock innan fem år. Inga förfall efter fem år. Tanums kommun hyr kontorslokaler i Tedachuset. Avtalstiden är 20 år med möjlighet att säga upp avtalet efter 10 respektive 15 år. Avtalet är att se som operationell leasing eftersom leasingperioden inte omfattar objektets ekonomiska livslängd. Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande: 3 339 tkr inom ett år, 12 540 tkr senare än ett år dock innan fem år och 10 059 tkr efter fem år.

Pensionsskulden redovisas enligt den så kallade "blandmodellen". Den pensionsskuld som uppkommit under åren 1998 och 1999

samt garantipensioner som beslutades före 1999 redovisas under avsättningar i balansräkningen. Pensionsskuldens finansiella kostnader redovisas som finansiell kostnad i resultaträkningen och ingår i pensionsskulden. Skandia sköter kommunens pensionsadministration och deras beräkning har använts för att ta fram skuldens storlek. Årets intjänade pensioner prognostiserades av Skandia till 18,9 mkr. Löneskatt ingår i pensionsskulden. Pensioner intjänade under år 2016 redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen och är upptagna som kortfristig skuld i balansräkningen. Pensionsåtaganden inklusive löneskatt som uppkommit före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse som 2016 uppgår till 248,6 mkr.

Kommun och bolag använder endast ränteswappar som finansiellt instrument för att säkra ränterisk. I not 17 görs en beskrivning av vilka säkringsrelationer avseende swappar som fanns utestående på balansdagen. Varken kommun eller bolag har förtidsinlöst eller förlängt några swapkontrakt under perioden. Kommun har upprättat en dokumentation av säkringsredovisningen. Koncernens totala swapkontrakt kan matchas mot lån vars ränta sätts mot STIBOR även om denna är lägre än noll, vilket innebär att säkring föreligger även vid negativ STIBOR.

Kommunen tillämpar alternativ metod avseende lånekostnader. Detta innebär att lånekostnader belastar anskaffningsvärdet för pågående investeringsprojekt. Det totala räntebelopp som belastat investeringar under 2016 uppgår till 738 tkr. Räntan som används är kommunens genomsnittliga räntekostnad på lån från kreditinstitut. Vid årsskiftet uppgick den till 3,21 procent. Avskrivning på kommunens anläggningstillgångar görs enligt metoden rak avskrivning på historiska anskaffningsvärden.

Kommunen använder sig av Sveriges Kommuner och Landstings förslag till avskrivningstider. Komponentavskrivning tillämpas från och med 2007 på nya investeringar inom VA-området. Från och med 2014 tillämpas komponentavskrivning på alla nya investeringar och på befintliga anläggningstillgångar infördes komponentavskrivning från och med 2015. Här har en avgränsning/ prioritering gjorts avseende objekt inom fastigheter och gata/park, som har ett bokfört värde över 1 000 tkr. Kommunens bedömning av vad som anses vara inventarier är satt till ett basbelopp och en ekonomisk livslängd på minst tre år.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING (KONCERNREDOVISNING)

Koncernen Tanums kommun omfattar aktiebolag i vilka kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande. I koncernredovisningen för 2016 ingår Tanums Bostäder AB och Tanums Hamnar AB till 100 procent samt RAMBO AB med 20,6 procent. Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Utgångspunkten för koncernbokslutet är balans- och resultaträkningarna för kommunen och dotterföretagen. Konsolideringen av koncernbokslutet för år 2016 bygger på preliminärt bokslut för Tanums Bostäder AB, Tanums Hamnar AB och RAMBO AB. Interna mellanhavanden mellan de i koncernen ingående enheterna har i allt väsentligt eliminerats. Kommunens redovisningsprinciper tillämpas vid upprättande av koncernredovisning. Vid konsolideringen har inga större elimineringsdifferenser identifierats.

RISKBEDÖMNING OCH KÄNSLIGHETSANALYS

Tanums kommun är i sin verksamhet utsatt för olika typer av risker, såsom finansiella risker, borgensåtaganden, skador på kommunal egendom, störningar i verksamhet och IT-system etcetera.

RISKBEDÖMNING

Finansiella risker

Både kommunen och Tanums Bostäder AB har antagit en finanspolicy som anger de risknivåer som gäller vid finansiering, placering etcetera. Finansverksamheten har uppfyllt de målsättningar och risknivåer som angetts i finanspolicyen.

Valutarisk

Kommunkoncernen har inga in- eller utbetalningar i utländsk valuta. Hela låneskulden är placerad i svensk valuta.

Likviditetsrisk

Genom medlemskapet i Kommuninvest har kommunen och Tanums Bostäder AB kunnat skaffa kapital på ett effektivt sätt. Till koncernkontot finns en checkkredit på 30 mkr knuten som kan utnyttjas utan förbehåll.

Ränterisk

Kommunen och Tanums Bostäder AB har fastställt en finansieringspolicy som bland annat reglerar hur strukturen på låneportföljen ska utformas för att minimera ränterisken. Enligt policyen ska den genomsnittliga räntebindningstiden inte understiga ett år och inte heller överstiga tio år.

För att uppnå en effektiv och flexibel hantering av ränterisken i kommunens skuldportfölj används finansiella derivatinstrument. Hanteringen sker i enlighet med de riktlinjer och ramar som är fastställda i kommunens finanspolicy. Räntebindningen frikopplas från de enskilda lånen. Detta ger kommunen möjligheter att, när som helst, förändra räntebindningstiden och bättre möta förändringar på räntemarknaden.

Borgensåtaganden

Kommuninvest

Tanums kommun är medlem i Kommuninvest ekonomisk förening som är ett samarbete kring finansiella tjänster, främst upplåning. Kommuninvest har cirka 280 medlemmar. Tanums kommun har i september 2015 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 31 december 2015 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Detaljerade upplysningar om kommunens borgensåtagande i Kommuninvest lämnas i notförteckningen till balansräkningen.

Kommunägda bolag

Enligt beslut i kommunfullmäktige uppgår Tanums Bostäder AB:s möjligheter att uppta lån med borgen från Tanums kommun till 380,0 mkr och för Tanums Hamnar AB till 10,0 mkr. Vid årsskiftet utnyttjade Tanums Bostäder 320,0 mkr av borgensramen medan Tanums Hamnar inte hade några lån med kommunal borgen vid årsskiftet. Kommunens ansvarsåtagande för statligt reglerade lån för egna hem är 0,2 mkr, vilket är 40 procent av den totala låneskulden på 0,4 mkr.

Övriga borgensåtaganden

Kommunens hade per den 31 december 2016 inga övriga borgensåtaganden.

Borgensförluster

Kommunen har inte gjort några borgensförluster under de tio senaste åren.

Intern kontroll

Kommunfullmäktige har antagit ett reglemente för intern kontroll. Den interna kontrollen baseras på särskilda riskanalyser som görs av kommunstyrelsen och nämnderna. Under 2016 omfattade den interna kontrollen granskning av rehabiliteringsåtgärder, betalning av leverantörsfakturor och rutiner kring kris läs och larm.

Försäkringsskydd

Under 2015 gjordes en upphandling av försäkringsskydd varvid kommunen tecknade ett försäkringsavtal som löper från den 1 januari 2016 fram till den 31 december 2018. De försäkringsavtal som kommunen och Tanums Bostäder AB har innehåller bland annat fullvärdesförsäkring av fastigheter samt en ansvarsförsäkring.

Säkerhetsarbete

Det kommunala säkerhetsarbetet samordnas av en särskild säkerhetsamordnare som organisatoriskt finns på kommunstyrelsen. I kommunens säkerhets-, risk- och skadeförebyggande arbete har kommunfullmäktige antagit en risk- och sårbarhetsanalys för Tanums kommun.

IT-säkerhet

Kommunstyrelsen har antagit en plan för IT-säkerhet. En översyn av kommunens riktlinjer för IT-säkerhet skedde under 2013. Under 2016 har inga större driftstörningar i IT-driften inträffat. Under 2017 påbörjas utbildning i informationsverksamhet.

KÄNSLIGHETSANALYS

Invånarantal

Invånarantalet påverkar bland annat statsbidrag och skatteintäkter. Skulle invånarantalet minska med 100 personer minskar de budgeterade skatteintäkterna med cirka 4,5 mkr.

Statsbidrag/utjämningsystem

I bokslut 2016 erhåller Tanums kommun ersättningar för inkomstutjämnning med 137,0 mkr. Tanums kommun har en egen skattekraft på 89 procent och påverkas därmed i hög grad av förändringar i inkomstutjämningsystemet.

I kostnadsutjämningsystemet betalar Tanum en avgift på 12,8 mkr vilket är en minskning med 1,3 mkr jämfört med 2015.

Löneökningar

Löneökningarna under 2016 uppgick till cirka 3,1 procent. Varje procentenhets ökning av lönesumman medför en ökning av personalkostnaderna med cirka 5,5 mkr.

Räntor

En höjning av både den korta och långa räntan med en procentenhet skulle ge ökade räntekostnader vid fullt genomslag med 4,3 mkr. Genom ingångna derivatavtal har ränterisken minskats. En procentenhets höjning av marknadsräntorna innebär att kommunens räntekostnad ökar med 0,7 mkr.

RESULTATRÄKNING OCH KASSAFLÖDESRAPPORT

Tanums kommun har redovisat positiva resultat och dessutom klarat balanskravet varje år sedan år 2000. Årets resultat uppgår till 12,7 mkr.

ÅRETS RESULTAT

För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning och det av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska målet ska det genomsnittliga resultatet över tio år uppgå till cirka två procent av genomsnittliga skatteintäkter och statsbidrag över tio år, före realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar. Årets resultat för kommunen är 12,7 mkr, en förbättring med 6,7 mkr jämfört med 2015. Detta innebär att kommunens samtliga resultat under 2000-talet varit positiva. Resultatet för 2016 innehåller 0,6 mkr i realisationsvinster. Det genomsnittliga resultatet för de tio senaste åren motsvarar 2,3 procent av skatteintäkter och statsbidrag för samma period. Sammantaget innebär detta att kommunen klarar målet för god ekonomisk hushållning och även balanskravet. Kommunen har levt upp till balanskravet sedan detta infördes. De främsta orsakerna till årets förbättrade resultat är ökade skatteintäkter samt ökade statsbidrag avseende främst flyktningmottagande. Tanums Bostäder AB redovisar ett resultat på 0,3 mkr, Tanums Hamnar AB redovisar ett resultat på 0,5 mkr och koncernens andel i Rambo AB:s resultat är 1,1 mkr. Kommunkoncernens resultat uppgår därmed till 14,6 mkr vilket är 6,9 mkr bättre än förra året.

VERKSAMHETSRESULTAT

Verksamhetsresultatet har försämrats med 34,5 mkr, 5,7 procent, och uppgår till -640,2 mkr. Verksamhetens nettokostnader som andel av skatteintäkter har förbättrats från 97,3 procent 2015 och uppgår till 96,5 procent 2016. Detta är den lägsta nettokostnadsandel under de senaste fyra åren. Intäkterna för skattefinansierad verksamhet är 238,6 mkr vilket motsvarar 82,5 procent av verksamhetsintäkterna och avser främst statsbidrag, äldreomsorgs- och barnomsorgsavgifter och hyresintäkter. Den taxefinansierade verksamhetens intäkter är 50,4 mkr och avser vatten- och avloppsavgifter. Verksamhetens intäkter finansierar 32,9 procent av verksamhetens kostnader. Kostnaden för nämndernas verksamhet har ökat med 81,3 mkr vilket motsvarar 10,2 procent. Detta förklaras främst av ökad volym avseende kommunens flyktningmottagande. Personalkostnaderna svarar för 62,2 procent av kommunens kostnader och uppgår till 547,0 mkr, vilket är en ökning med 51,3 mkr, 10,3 procent, och till följd av ökad flyktningverksamhet. Köpta tjänster har ökat med 15,9 mkr och uppgår till 213,6 mkr och avser bland annat köp av gymnasieplatser, vårdplatser med mera. Pensionskostnader har ökat med 3,9 mkr och uppgår till 41,5 mkr. Avskrivningarna för kommunen uppgår till 49,9 mkr. Som andel av skatteintäkter och statsbidrag motsvarar det 7,5 procent. Från att ha varit nere på 5,7 procent så har kommunens avskrivningar börjat öka igen och utgör nu en lika stor andel av skatteintäkter och statsbidrag som i början av 2000-talet. I jämförelse med andra kommuner tar avskrivningarna en betydligt större andel av skatteintäkterna i anspråk än för kommungenomsnittet. Större investeringar i främst VA-verksamhet kommer att innebära en fortsatt ökning av avskrivningarna.

SKATTEINTÄKTER OCH GENERELLA STATSBIIDRAG

Utdebiteringen är 21,56 skattekröner. Tanums skattesats är 0,81 kronor högre än den genomsnittliga skattesatsen i riket och 0,29 kronor

högre än länsnittet. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökar med 40,7 mkr, 6,5 procent, och uppgår till 663,5 mkr. Ökningen beror både på ökat skatteunderlag samt ökade statsbidrag. Skatteintäkterna ökar med 19,2 mkr, 4,0 procent, medan generella statsbidrag och utjämningsbidrag ökar med 21,5 mkr, 15,5 procent. Det är framförallt de invånarrelaterade statsbidragen som ökat. Under 2015/2016 erhöll kommunerna dessutom ett tillfälligt flyktningstatsbidrag. Tanums kommun erhöll totalt 8,6 mkr, varav 8,0 mkr under 2016. Detta tillfälliga statsbidrag används framförallt till integrationskapande åtgärder. Tanums eget skatteunderlag ökade med 5,8 procent vid den senaste taxeringen, vilket ligger över den genomsnittliga ökningen i landet som var 5,0 procent. Kommunens skattekraft som procent av medelskattekräften i riket uppgick i taxering 2016 till 89 procent, vilket är en förbättring med 13 procentenheter sedan 1994 då skattekräften uppgick till 76 procent. Detta innebär att kommunens beroende av bidrag för att uppnå medelskattekräften i landet har minskat. Tanum är nettobetalare till både utjämningsystemet för LSS och det generella kostnadsutjämningsystemet. Kommunens avgift för utjämnings av LSS-kostnader uppgår till 7,5 mkr medan avgiften till det generella kostnadsutjämningsystemet uppgår till 12,8 mkr.

FINANSNETTO

Kommunens finansnetto minskar med 0,5 mkr till -10,6 mkr vilket motsvarar 4,8 procent. Minskningen förklaras av en förbättrad avkastning från Kommuninvest och en fortsatt låg medelränta på låneskulden. I början på 2000-talet var finansnettot som högst -14,2 mkr. Sedan 2010 har räntenettot som andel av skatteintäkter och statsbidrag ökat från 0,6 procent till 1,6 procent. Orsaken till att andelen inte ökat mer är det ovanligt låga ränteläget till följd av finanskrisen trots en ökad låneskuld. Medelräntan på låneskulden har minskat från 3,25 procent till 3,20 procent. Kommunen har ökat den genomsnittliga räntebindningstiden från 5,7 år till 6,0 år. Räntenivåerna kommer sannolikt normaliseras de närmaste åren med ökade räntekostnader som följd. Koncernens räntenetto minskar med 0,1 mkr till -19,5 mkr.

ÅRETS KASSAFLÖDE

Kommunens likviditet har ökat med 3,4 mkr under året och uppgår per den 31 december 2016 till 32,3 mkr. Koncernens likviditet har ökat med 7,3 mkr och uppgår till 43,8 mkr vid årets slut. Den förstärkta likviditeten beror främst på ökad nyupplåning.

LÖPANDE VERKSAMHET

Kommunens resultat exklusive avskrivningar, nedskrivningar och andra ej likviditetspåverkande poster ger ett positivt kassaflöde på 65,2 mkr. Kapitalbindningen har ökat med 42,7 mkr, fordringar ökar med 42,3 mkr, förråd och varulager minskar med 0,9 mkr och skulder minskar med 1,4 mkr. Totalt tillför den löpande verksamheten medel med 22,5 mkr. För koncernen tillför den löpande verksamheten ett positivt kassaflöde på 44,5 mkr.

INVESTERINGSVERKSAMHET

Kommunens investeringar under 2016 uppgick till 82,6 mkr. Kommunens investeringar har finansierats med överskott från den löpande verksamheten till 27,3 procent. Kommunen har sålt anläggningar för 0,2 mkr. Under åren 2014-2016 har investeringsvolymen uppgått till 275 mkr vilket innebär 92 mkr i genomsnitt per år. Vatten och avlopp är det verksamhetsområde som står för den största andelen investeringar. År 2016 uppgick VA-investeringarna till 32,1 mkr. Koncernens investeringar 2016 uppgår till 127,7 mkr vilket är ungefär samma investeringsvolym som 2015.

FINANSIERINGSVERKSAMHET

Kommunens sammantagna långfristiga upplåning ökar med 63,2 mkr. Lån upptagna hos kreditinstitut ökar med 35,0 mkr. Förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp ökar med 23,6 mkr. Investeringsvolymen under perioden 2012 till 2016 har medfört att kommunen ökat den långfristiga upplåningen med 142,0 mkr den senaste femårsperioden. Kommunkoncernens låneskuld uppgår till 895,5 mkr, en ökning med 93,8 mkr jämfört med 2015.

Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
RESULTATRÄKNING						
Verksamhetens intäkter (not 1)	358 124	306 706	296 400	289 051	239 711	218 939
Verksamhetens kostnader (not 2)	-925 436	-844 240	-812 825	-879 329	-798 059	-760 971
Avskrivningar (not 3)	-61 179	-57 031	-59 625	-49 893	-47 309	-45 580
Verksamhetsresultat	-628 491	-594 565	-576 050	-640 171	-605 657	-587 612
Skatteintäkter (not 4)	502 740	483 561	463 392	502 740	483 561	463 392
Generella statsbidrag (not 5)	160 720	139 182	143 753	160 720	139 182	143 753
Finansiella intäkter (not 6)	2 730	1 701	636	2 706	1 676	1 383
Finansiella kostnader (not 7)	-22 237	-21 334	-19 564	-13 257	-12 755	-11 786
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	15 461	8 544	12 167	12 737	6 007	9 131
Bokslutsdisposition	-8	-397	-613	-	-	-
Skattkostnader	-815	-482	-1 645	-	-	-
Periodens resultat	14 638	7 665	9 910	12 737	6 007	9 131

	2016	2015	2014	2013	2012
BALANSKRAVSUTREDNING					
Årets resultat	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510
Samtliga realisationsvinster	-631	-31	-7 228	-37	-1 453
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	12 106	5 976	1 903	9 005	36 057
Medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	-15 000
Medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	12 106	5 976	1 903	9 005	21 057
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0	0	0	0
Summa	12 106	5 976	1 903	9 005	21 057
Balanskravsresultat att reglera	0	0	0	0	0

Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
KASSAFLÖDESRAPPORT						
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Periodens resultat	14 638	7 665	9 910	12 737	6 007	9 131
Justering för ej likviditetspåverkande poster (not 8)	62 466	38 337	54 935	52 485	27 996	43 710
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	-	-23	-22	-	-	-
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	77 104	45 979	64 822	65 222	34 002	52 841
Ökning/minskning av korta fordringar	-43 192	-3 692	603	-42 273	3 948	2 583
Ökning/minskning förråd och varulager	1 247	839	-6 478	925	876	-6 543
Ökning/minskning korta skulder	9 299	19 824	178	-1 369	15 787	12 142
Kassaflöde från den löpande verksamheten	44 458	62 950	59 126	22 505	54 613	61 024
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i materiella tillgångar	-132 299	-132 554	-166 960	-82 646	-94 604	-97 941
Försäljning av materiella tillgångar	4 497	9 987	42 301	191	75	7 570
Investering i finansiella tillgångar	95	-6 404	-	95	-6 404	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-127 707	-128 972	-124 659	-82 360	-100 934	-90 371
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån	197 328	190 000	285 000	120 000	90 000	175 000
Amortering av långfristiga skulder	-135 000	-140 000	-240 000	-85 000	-60 000	-170 000
Minskning av långfristiga fordringar	18	-85	-25	71	-33	27
Övrig finansiering	28 204	22 313	8 109	28 204	22 313	8 109
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	90 550	72 228	53 084	63 275	52 281	13 136
Periodens kassaflöde	7 300	6 206	-12 449	3 420	5 961	-16 211
Likvida medel vid årets början	36 527	30 322	42 716	28 908	22 948	39 159
Likvida medel vid årets slut	43 827	36 527	30 322	32 328	28 908	22 948

BALANSRÄKNING

*Kommunens balansomslutning ökar med 77,7 mkr och uppgår till 1 110,8 mkr.
Koncernen har ökat balansomslutningen med 118,9 mkr till 1 494,8 mkr.*

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Kommunens anläggningstillgångar har ökat med 32,4 mkr och uppgår till 943,5 mkr. Nettoinvesteringar i anläggningar, fastigheter och inventarier har gjorts med 82,6 mkr. Avskrivningar och försäljningar uppgår till 50,1 mkr. Av kommunens totala anläggningar avser 464,7 mkr anläggningar i taxefinansierad verksamhet, varav 88,0 mkr skolfastigheter och 94,2 mkr äldreomsorgsfastigheter. Värdet på anläggningar för avgiftsfinansierad verksamhet uppgår till 424,6 mkr. Av den avgiftsfinansierade verksamhetens anläggningar avser 382,7 mkr VA-anläggningar, 24,3 mkr hamnanläggningar och 12,4 mkr hyresfastigheter. Koncernens anläggningstillgångars värde har ökat med 66,5 mkr och uppgår till 1 268,6 mkr. Av anläggningstillgångarna avser 377,9 mkr hyresfastigheter och 11,9 mkr avser industrifastigheter.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Kommunens omsättningstillgångar uppgår till 167,3 mkr. Fordringar är den enskilt största posten och avser 129,5 mkr, vilket är en ökning med 42,3 mkr. Större fordringar avser skatteintäkter, 29,3 mkr, bidrag från migrationsverket, 30,1 mkr och VA-fordringar med 17,0 mkr. Övriga kundfordringar för kommunala avgifter uppgår till 5,0 mkr. Koncernens kortfristiga fordringar ökade med 45,9 mkr till 136,0 mkr. Kommunen och de helägda bolagen Tanums Bostäder AB och Tanums Hamnar AB har ett gemensamt koncernkonto. Hela likviditeten på koncernkontot redovisas som likviditet i kommunens balansräkning. Vid bokslut hade Tanums Hamnar AB ett negativt saldo på 3,8 mkr och Tanums Bostäder AB ett negativt saldo på 4,4 mkr. Likviditeten för kommunen inklusive de helägda bolagen uppgick vid bokslutstillfället till 32,3 mkr, en ökning med 3,4 mkr jämfört med föregående år. Kommunens andel av likviditeten uppgick till 39,8 mkr då de kommunala bolagen har en skuld till koncernkontot. Kommunen och de kommunala bolagen har tillsammans en kredit på koncernkontot på 30 mkr. Denna kredit var inte utnyttjad vid bokslutstillfället. Koncernens likviditet ökade med 7,3 mkr och uppgår till 43,8 mkr.

EGET KAPITAL

Årets resultat har ökat det egna kapitalet med 12,7 mkr och därmed uppgår kommunens egna kapital till 380,4 mkr. Ökningen motsvarar 3,5 procent. Kommunens soliditet minskar från 35,6 procent till 34,2 procent vilket förklaras av ökad belåning till investeringar. Inklusive alla pensionsåtaganden är kommunens soliditet 11,9 procent, en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med 2015. Av det egna kapitalet är 15 mkr avsatt till resultatutjämningsreserv, detta gjordes 2012. Någon ny avsättning eller upplösning har inte gjorts 2016. Kommunens eget kapital har sedan 1992 minskat med mer än 300 mkr om justering görs för ändrade redovisningsprinciper avseende pensionsskulden. De goda resultaten under 2000-talet har inneburit en viss återhämtning. De senaste åren har denna återhämtning avstannat. Årets resultat har ökat kommunkoncernens eget kapital med 14,6 mkr till 406,4 mkr. Tanums Bostäder AB, Tanums Hamnar AB och RAMBO AB bidrar genom positiva resultat till ökningen av eget kapital. Soliditeten minskar från 28,5 procent till 27,2 procent.

AVSÄTTNINGAR

Kommunens avsättningar består av en pensionsskuld som uppgår till 14,7 mkr vilket är en minskning med 0,1 mkr. Pensionsskulden består av pensioner enligt kollektivavtal intjänade under 1998 och 1999. Utöver den pensionsskuld som redovisas som avsättning i balansräkningen har kommunen förpliktelse för pensioner intjänade före 1998. Dessa redovisas som ansvarsförbindelse och uppgår till 248,6 mkr, vilket är en minskning med 7,6 mkr. De totala pensionsförpliktelseerna uppgår således till 263,2 mkr. Om den totala pensionsförpliktelsen varit redovisad i balansräkningen skulle det egna kapitalet vara betydligt mindre och soliditeten uppgått till 11,9 procent 2016, vilket är en ökning med 1,1 procentenheter. Ökningen förklaras av att den totala pensionsförpliktelsen minskat. Antaganden avseende medellivslängd och avkastningsränta som ligger till grund för pensionsskulsberäkningen görs i enlighet med rekommendationer från Sveriges Kommuner och Landsting. Ingen del av pensionsskulden är placerad utan hela skulden är återlånad av kommunen. Pensioner intjänade efter 1999 ingår inte i ovan redovisad pensionsskuld utan har utbetalts för förvaltning av de anställda, alternativt har försäkring tecknats som täcker kommunens åtaganden.

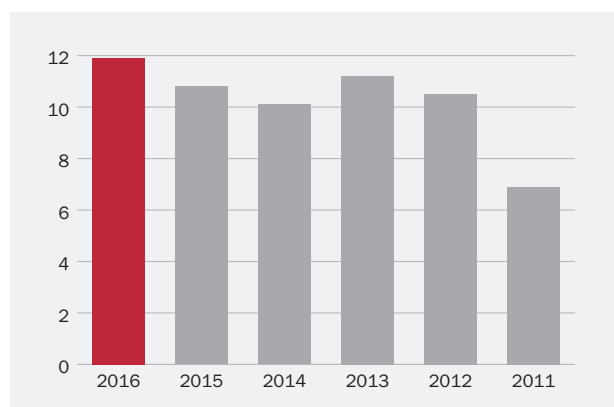
SKULDER

Kommunens låneskuld består av flera poster, långfristiga lån från kreditinstitut, förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp, VA-resultatfond och periodiserade investeringsbidrag. Totalt uppgår låneskulden till 573,1 mkr varav 435 mkr avser lån från kreditinstitut. Lånen från kreditinstitut har ökat med 35 mkr och förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp har ökat med 23,6 mkr. Ökningen förklaras främst av investeringar inom VA-verksamheten. De positiva resultaten under 2000-talet har inneburit att kommunen kunnat amortera ner sin låneskuld med cirka 100 mkr fram till 2007. Ökande investeringar från 2008 innebär att kommunens nettoupplåning ökar igen. Under 2016 har inte investeringarna kunnat finansieras med egna medel och anslutningsavgifter för vatten och avlopp, en ökad nettoupplåning har därför varit nödvändig. Koncernens låneskuld har ökat med 93,8 mkr till 895,5 mkr. Tanums Bostäder AB har haft större investeringar i lägenhetsrenoveringar under året som delvis finansierats med nyupplåning. Tanums Hamnar AB har inga långfristiga lån. RAMBO AB har från och med 2016 låneskuld hos kreditinstitut på 11,3 mkr varav 2,3 mkr ingår i kommunkoncernen. Kommunens kortfristiga skuld har minskat under året och uppgår till 142,6 mkr. De största enskilda posterna är semesterlöneskulden som uppgår till 34,3 mkr, leverantörsskulder 27,3 mkr och personalens för året intjänade pensioner inklusive löneskatt 23,5 mkr. Koncernens kortfristiga skuld uppgår till 169,7 mkr.

Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Materiella anläggningstillgångar:						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar (not 9)	1 268 600	1 202 549	1 140 640	889 368	855 873	813 227
Maskiner och inventarier (not 10)	23 359	22 870	22 496	12 946	13 754	12 853
Finansiella anläggningstillgångar (not 11)	17 255	17 308	6 352	41 204	41 515	30 556
Summa anläggningstillgångar	1 309 214	1 242 727	1 169 488	943 518	911 142	856 637
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Fordringar (not 12)	135 976	90 116	86 281	129 487	87 215	91 163
Förråd	5 802	6 539	7 379	5 482	5 898	6 774
Kassa och bank (not 13)	43 827	36 527	30 322	32 328	28 908	22 948
Summa omsättningstillgångar	185 605	133 182	123 981	167 297	122 021	120 885
Summa tillgångar	1 494 819	1 375 909	1 293 470	1 110 815	1 033 163	977 522
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital (not 14)	391 775	382 856	381 560	367 702	360 389	360 662
-varav Resultatutjämningsreserv (RUR)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Justeringar (not 14)	-	1 254	-8 614	-	1 306	-9 403
Årets resultat	14 638	7 665	9 910	12 737	6 007	9 131
Summa eget kapital	406 413	391 775	382 856	380 439	367 702	360 389
Avsättningar (not 15)	23 234	24 745	42 465	14 670	14 844	33 309
SKULDER						
Långfristiga skulder (not 16)	895 472	801 686	730 679	573 144	506 686	455 679
Kortfristiga skulder (not 17)	169 701	157 703	137 470	142 562	143 931	128 144
Summa skulder	1 065 173	959 389	868 149	715 706	650 617	583 823
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 494 819	1 375 909	1 293 470	1 110 815	1 033 163	977 522
ANSVARSFÖRBINDELSER (NOT 18)						
Pensionsförpliktelser, som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	248 574	256 144	261 564	248 574	256 144	261 564
Förvaltade stiftelser	1 496	1 551	1 552	1 496	1 551	1 552
Deponerade medel	26	28	50	26	28	50
Borgensförbindelser	175	270	375	320 175	295 270	275 375
Outnyttjad checkkredit	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Soliditet	27,2%	28,5%	29,6%	34,2%	35,6%	36,9%
Soliditet inkl pensionsförpliktelse	10,6%	9,9%	9,4%	11,9%	10,8%	10,1%

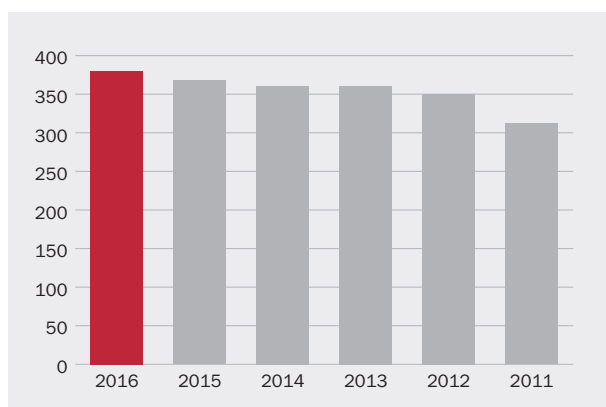
SOLIDITET KOMMUN 2016-2011

Inkl pensionsförpliktelse inom linjen, procent.

EGET KAPITAL KOMMUN, 2016-2011

Mkr

NOTFÖRTECKNING

NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER

Koncernen	2016	2015	2014
Statsbidrag	126 844	71 251	57 089
Övriga bidrag	16 067	19 333	15 882
Barnomsorgsavgifter	7 847	7 593	7 719
Äldreomsorgsavgifter	25 048	23 531	22 737
Vatten- och renhållningsavgifter	72 363	70 899	69 019
Gransknings och förätningsavgifter	9 708	10 467	8 063
Sjukförsäkringsavgift återbetalning	-	5 000	-
Hysesintäkter	60 406	58 413	57 915
Hamnavgifter	10 558	10 558	10 570
Försäljning av verksamhet	12 143	17 217	19 002
Tomtförsäljning	7 945	3 958	3 428
Reavinst försäljning av fastigheter	669	271	12 410
Övrigt	8 525	8 215	12 566
Summa	358 124	306 706	296 400

Tanums kommun	2016	2015	2014
Statsbidrag	126 844	71 251	57 089
Övriga bidrag	16 067	19 333	15 882
Barnomsorgsavgifter	7 847	7 593	7 719
Äldreomsorgsavgifter	25 048	23 531	22 737
VA- och renhållningsavg	50 427	51 369	48 396
AFA återbetalning	-	5 000	0
Hysesintäkter	16 493	15 936	16 290
Granskningsavg	9 708	10 467	8 063
Försälj. tjänster o vht	12 143	17 217	19 002
Tomtförsäljning	7 945	3 958	3 428
Reavinst	631	31	7 228
Övrigt	15 897	14 024	13 106
Summa	289 051	239 711	218 939

NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER

Koncernen	2016	2015	2014
Personalkostnader	561 066	509 832	474 572
Material	53 251	47 453	46 736
Köpta tjänster	217 266	201 814	203 759
Bidrag	25 235	21 417	23 496
Pensionskostnader	42 239	38 336	42 924
Fastighetsskatt	832	764	858
Övrigt	25 548	24 625	20 479
Summa	925 436	844 240	812 825

Tanums kommun	2016	2015	2014
Personalkostnader	547 029	495 750	460 923
Material	42 357	36 560	35 791
Köpta tjänster	213 599	197 659	185 384
Bidrag	25 235	21 417	23 496
Pensionskostnader	41 508	37 584	42 066
Övrigt	9 601	9 090	13 311
Summa	879 329	798 059	760 971

NOT 3 AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar sker enligt plan på ursprungligt anskaffningsvärde. Avskrivningstiden beräknas på anläggningens beräknade ekonomiska livslängd. Kommunen och koncernens bolag tillämpar komponentavskrivning.

Koncernen	2016	2015	2014
Inventarier	6 215	6 222	6 224
Fastigheter och anläggningar	54 965	50 809	53 401
Summa	61 179	57 031	59 625

Tanums kommun	2016	2015	2014
Inventarier	4 070	4 008	3 953
Fastigheter och anläggningar	45 823	43 301	41 627
Summa	49 893	47 309	45 580

NOT 4 SKATTEINTÄKTER

	2016	2015	2014
Preliminär skatteintäkt	504 785	483 980	464 649
Prognostiserad slutavräkning	-2 045	-419	-1 257
Summa	502 740	483 561	463 392

NOT 5 GENERELLA STATSBIIDRA

	2016	2015	2014
Kommunal fastighetsavgift	36 406	34 680	32 559
Strukturbidrag	-	1 283	1 277
Bidrag inkomstutjämning	136 982	125 117	120 550
Avgift kostnadsutjämning	-12 803	-14 141	-5 622
Kostnadsutjämning för LSS	-7 453	-8 877	-7 858
Tillfälligt flyktingstatsbidrag	8 014	668	-
Övriga statsbidrag	-	929	-
Regleringsavgift	-426	-478	2 848
Summa	160 720	139 182	143 753

NOT 6 FINANSIELLA INTÄKTER

Finansiella intäkter avser ränteintäkter och räntebidrag.

Koncernen	2016	2015	2014
Ränteintäkter	2 730	1 701	636
Summa	2 730	1 701	636

Tanums kommun	2016	2015	2014
Ränteintäkter	1 776	811	868
Borgensavgift	930	865	515
Summa	2 706	1 676	1 383

NOT 7 FINANSIELLA KOSTNADER

Finansiella kostnader avser räntekostnader samt finansiella kostnader på pensionskulden.

Koncernen	2016	2015	2014
Räntekostnader på lån	21 869	20 924	18 957
Räntekostnader på pensionskuld	68	119	361
Övrigt	300	292	246
Summa	22 237	21 334	19 564

Tanums kommun	2016	2015	2014
Räntekostnader på lån	12 889	12 344	11 233
Räntekostnader på pensionskuld	68	119	361
Övrigt	300	292	192
Summa	13 257	12 755	11 786

NOT 8 JUSTERINGSPOSTER KASSAFLÖDESRAPPORT

Koncernen	2016	2015	2014
LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Justering för ej likviditetspåverkande poster	62 466	38 336	54 935
Avskrivningar	61 140	57 031	59 625
Extra inbet. pensionskund efter 9801	-125	-11 055	-
Avsätt pensionsskuld inkl. särskild löneskatt	-509	-2 682	3 690
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	7 803	-4 729	-2 574
Förändring resultatfond VA	-4 404	2 644	-
Omklassificering till omsättningstillgång	-	-	7 235
Reavinst vid försäljning av anl. tillg	-135	-209	-12 246
Periodiserade anslutningsavgifter	-	-3 523	-3 213
Övrigt	-1 305	859	2 417

Tanums kommun	2016	2015	2014
LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Justering för ej likviditetspåverkande poster	52 485	27 996	43 710
Avskrivningar	49 893	47 309	45 580
Reavinst/förlust samt nedskrivningar	-125	31	-7 008
Elcertifikat	-509	-	-
Omklassificering anläggning till omsättningstillgång	-	-	7 235
Resultatfond VA förändring	7 803	2 644	-
Periodiserad anslutningsavgift	-4 404	-3 523	-3 213
Avsättningar Tyft	-	-4 729	-2 574
Extra utbetalning pensionsskuld	-	-11 055	-
Förändring avsättningar exkl Tyft	-174	-2 682	3 691

NOT 9 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGN.

Koncernen	2016	2015	2014
Anläggningar för avg. finansierad verksamhet			
Vatten- och avloppsverk	382 731	347 191	309 657
Industrifastigheter	11 854	10 208	10 211
Hamnar	33 236	22 683	33 802
Hyresfastigheter	377 856	344 959	326 095
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	805 677	725 040	679 765
Anläggningar för skattefinansierad verksamhet			
Förvaltningsfastigheter	16 932	18 380	16 084
Skolfastigheter	88 014	85 364	90 633
Förskolor/daghem	19 285	19 987	20 383
Servicehus	94 164	89 623	92 327
Brandstationer	5 419	5 898	6 328
Gator och vägar	78 114	78 343	78 302
Markreserv	66 784	58 725	48 199
Anläggningar under uppförande	41 443	57 519	75 488
Övrigt	52 768	63 671	33 130
Summa skattefinansierad verksamhet	462 923	477 509	460 875
Summa	1 268 600	1 202 549	1 140 640

Ingående anskaffningsvärde	1 740 925	1 628 232	1 405 991
Årets anskaffningar	124 884	127 932	230 584
Årets utrangeringar	-9 849	-11 012	-1 109
Omföringar	-	-4 227	-7 235
Utgående anskaffningsvärde	1 855 960	1 740 925	1 628 232
Ingående ackumulerade avskrivningar	-486 282	-435 499	-387 203
Årets avskrivningar	-51 384	-50 782	-48 296
Årets utrangeringar	235	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-537 430	-486 281	-435 498
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-52 094	-52 094	-36 533
Årets nedskrivningar	2 164	-	-15 461
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-49 930	-52 094	-51 994
Bokfört värde	1 268 600	1 202 549	1 140 640

Tanums kommun	2016	2015	2014
Anläggningar för avg. finansierad verksamhet			
Vatten- och avloppsverk	382 731	347 191	309 657
Industrifastigheter	5 263	3 612	3 772
Hamnar	24 283	22 683	24 415
Hyresfastigheter	12 355	12 290	12 966
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	424 631	385 775	350 811

Anläggningar för skattefinansierad verksamhet			
Förvaltningsfastigheter	16 932	18 380	16 084
Skolfastigheter	88 014	85 364	90 633
Förskolor/daghem	19 285	19 987	20 383
Servicehus	94 164	89 623	92 327
Brandstationer	5 419	5 898	6 328
Gator och vägar	78 114	78 343	78 302
Markreserv	66 784	58 725	48 199
Anläggningar under uppförande	41 443	57 519	75 488
Övrigt	54 582	56 260	34 672
Summa skattefinansierad verksamhet	464 737	470 098	462 415
Summa	889 368	855 873	813 227

Ingående anskaffningsvärde	1 263 168	1 177 246	1 092 102
Årets anskaffningar	79 354	89 670	92 940
Årets utrangeringar	-99	-106	-562
Omföringar	-	-3 642	-7 235
Utgående anskaffningsvärde	1 342 422	1 263 168	1 177 246
Ingående ackumulerade avskrivningar	-396 691	-353 416	-311 815
Årets avskrivningar	-45 793	-43 275	-41 601
Årets utrangeringar	33	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-442 451	-396 691	-353 416
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-10 603	-10 603	-
Årets nedskrivningar	-	-	-10 603
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-10 603	-10 603	-10 603
Bokfört värde	889 368	855 873	813 227

NOT 10 MASKINER OCH INVENTARIER

Koncernen	2016	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	70 536	65 512	61 235
Årets anskaffningar	7 387	7 289	5 831
Årets utrangeringar	-1 681	-2 266	-1 554
Utgående anskaffningsvärde	76 242	70 536	65 512
Ingående ackumulerade avskrivningar	-47 605	-42 956	-38 257
Årets avskrivningar	-6 245	-6 249	-6 248
Årets utrangeringar	1 028	1 600	1 550
Utgående ackumulerade avskrivningar	-52 822	-47 605	-42 956
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-60	-60	-60
Årets nedskrivningar	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-60	-60	-60
Bokfört värde	23 359	22 870	22 496

Tanums kommun	2016	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	45 601	40 666	35 665
Årets anskaffningar	3 292	4 935	5 001
Årets utrangeringar			
Utgående anskaffningsvärde	48 893	45 601	40 666
Ingående ackumulerade avskrivningar	-31 847	-27 813	-23 834
Årets avskrivningar	-4 100	-4 034	-3 979
Årets utrangeringar			
Utgående ackumulerade avskrivningar	-35 947	-31 847	-27 813
Ingående ackumulerade nedskrivningar	0	0	0
Årets nedskrivningar	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0	0
Bokfört värde	12 946	13 754	12 853

NOT 11 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	2016	2015	2014
Aktier	310	310	250
Andelar	11 726	11 518	4 238
Långfristig utlåning	5 219	5 479	1 864
Summa	17 255	17 308	6 352

Tanums kommun	2016	2015	2014
Aktier	24 610	24 610	24 550
Andelar	11 375	11 425	4 142
Långfristig utlåning	5 219	5 479	1 864
Summa	41 204	41 515	30 556

NOT 12 FORDRINGAR

Koncernen	2016	2015	2014
Vatten och renhållning	27 772	6 310	1 637
Barnomsorgsavgifter	890	989	921
Äldreomsorgsavgifter	3 379	3 045	2 448
Hyror och arrenden	2 564	2 142	2 682
Statsbidragsfordringar	261	163	380
Moms	6 042	6 298	8 328
Skatteintäkter	39 254	34 537	30 241
Förutbetalda kostnader	2 517	1 643	12 521
Migrationsverket upplupna intäkter	30 106	16 908	-
VG regionen upplupna intäkter	3 329	3 119	-
Övriga upplupna intäkter	7 773	5 833	8 282
Övrigt	17 089	9 128	18 842
Summa	135 976	90 116	86 281

Tanums kommun	2016	2015	2014
Vatten och renhållning	17 705	1 779	1 637
Barnomsorgsavgifter	890	989	921
Äldreomsorgsavgifter	3 379	3 045	2 448
Statsbidragsfordringar	261	163	380
Moms	5 958	6 177	8 305
Skatteintäkter	39 254	34 537	30 241
Förutbetalda kostnader	2 287	1 104	3 534
Migrationsverket upplupna intäkter	30 106	16 908	7 973
VG regionen upplupna intäkter	3 329	3 119	-
Övriga upplupna intäkter	5 051	5 693	-
TBAB vindkraftverk	24	431	13 925
RAMBO vindkraftverk	-13	53	2 176
THAB koncernkonto	3 770	4 337	5 414
TBAB koncernkonto	4 353	0	0
Övrigt	13 133	8 878	14 210
Summa	129 487	87 215	91 163

NOT 13 KASSA OCH BANK

Beloppet utgör summan av kassa, bank och lätt realiserbara medelsplaceringar.

Koncernen	2016	2015	2014
Kassa	38	36	52
Plusgiro	606	-	-
Bank	43 184	36 491	30 270
Utnyttjande av checkkredit	0	0	0
Summa	43 827	36 527	30 322

Tanums kommun	2016	2015	2014
Kassa	26	25	45
Plusgiro	606	-	-
Kommunens del i koncernkonto	39 820	32 609	25 367
THAB:s del i koncernkonto	-3 770	-4 337	-5 414
TBAB:s del i koncernkonto	-4 353	612	2 950
Utnyttjande av checkkredit	0	0	0
Summa	32 328	28 908	22 948

NOT 14 EGET KAPITAL

Koncernen	2016	2015	2014
Ingående eget kapital	391 775	382 856	381 560
-varav Resultatutjämningsreserv	15 000	15 000	15 000
Justering VA, ändrade avskrivningsprinciper	-	428	-9 761
Insatsemission/utdelning	-	826	1 148
Årets resultat	14 638	7 665	9 910
Utgående eget kapital	406 413	391 775	382 856

Rörelsekapital	14 648	-26 260	-13 489
Anläggningsskapital	391 653	418 035	396 345
Totalt	406 301	391 775	382 856

Tanums kommun	2016	2015	2014
Ingående eget kapital	367 702	360 389	360 662
-varav Resultatutjämningsreserv	15 000	15 000	15 000
Justering ändrade avskrivningsprinciper	-	-	-10 603
Justering rättelse VA resultatfond	-	428	-
Insatsemission Kommuninvest	-	878	1 200
Årets resultat	12 737	6 007	9 131
Utgående eget kapital	380 439	367 702	360 389

Rörelsekapital	24 735	-21 910	-7 259
Anläggningsskapital	355 704	389 612	367 649
Totalt	380 439	367 702	360 389

NOT 15 AVSÄTTNINGAR PENSIONSSKULD

Redovisning av pensionsskulden regleras i den kommunala redovisningslagen. Den del av pensionsskulden som uppkommit före 1998 ska redovisas som ansvarsförbindelse. Kommunens ansvarsförbindelse för pensionsförpliktelser till personalen uppgår till 248 574 tkr inklusive löneskatt för 2016. Samtliga åtaganden för pensioner är återlånade av kommunen. Ingen extern placering är gjord.

Koncernen	2016	2015	2014
Kommunens pensionsskuld exkl ansvarsförbindelse	14 670	14 844	28 581
Återställande av tipp	-	-	4 729
Övriga avsättningar	4 154	3 604	2 274
Obeskattad reserv	4 410	6 297	6 881
Summa avsättningar	23 234	24 745	42 465

Tanums kommun	2016	2015	2014
PENSIONSÅTAGANDE			
IB pensionsförpliktelser	14 844	28 581	24 891
Pensionsutbetalningar	-569	-542	-39
Nyintjänad pension	1 061	479	3 595
Ränte- och basbeloppsuppräknings	48	-22	-75
Förändring av löneskatt	-34	-2 682	721
Ändringar av försäkringstekniska grunder	-	-	-
Övrigt	-679	-10 969	-512
Utgående pensionsavsättning	14 670	14 844	28 581
Ingående ansvarsförbindelse	256 144	261 564	267 041
Pensionsutbetalningar	-7 764	-8 004	-
Nyintjänad pension	923	845	7 529
Ränte- och basbeloppsuppräknings	2 014	859	373
Förändring av löneskatt	-1 478	-1 058	-1 069
Övrigt	-1 265	1 938	-12 310
Ansvarsförbindelse	248 574	256 144	261 564
ÅTERLÅNADE MEDEL	263 244	270 988	290 145
Aktualiseringsgrad	98,0%	98,0%	98,0%
Överskottsfond hos Skandia	100	63	-

ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

IB återställande av avfallsdeponi	0	4 729	7 302
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	-	-4 729	-4 873
Ny avsättning	-	-	2 299
UB återställande av avfallsdeponi	-	-	4 729
Summa avsättningar Tanums kommun	14 670	14 844	33 309

NOT 16 LÅNGFRISTIG SKULD

Kommunens långfristiga skuld består dels av lån hos bankinstitut, anslutningsavgifter från VA-kollektiviet, VA resultatfond samt periodiserade investeringsbidrag. Kommun och bolag använder endast ränteswappar som finansiellt instrument för att säkra ränterisk. Nedan görs en beskrivning av vilka säkringsrelationer avseende swappar som fanns utestående på balansdagen. Varken kommun eller bolag har förtidsinlöst eller förlängt några swapkontrakt under perioden. Kommun och bolag har upprättat en dokumentation av säkringsredovisningen. Kommunens totala swapkontrakt kan matchas mot lån vars ränta sätts mot STIBOR även om denna är lägre än noll, vilket innebär att säkring föreligger även vid negativ STIBOR.

Koncernen	2016	2015	2014
Handelsbanken	110 000	110 000	110 000
SEB	-	-	50 000
Kommuninvest	645 000	585 000	485 000
Övrigt	140 472	106 686	85 679
Summa	895 472	801 686	730 679

De långfristiga lånen förfaller till räntjustering enligt följande:

0-1 år	228 144
1-2 år	25 000
2-5 år	141 164
5-10 år	501 164
Summa	895 472

Derivat

Nominell nettovolym swapkontrakt	665 000
Övervärde swappar 2016-12-31	3 678
Undervärde swappar 2016-12-31	-65 194
Marknadsvärde 2016-12-31	-61 516

Genomsnittsränta inklusive derivat	3,11%
Genomsnittsränta exklusive derivat	0,04%
Räntebindning inklusive derivat	3 år
Räntebindning exklusive derivat	0,13 år

Motparter swapkontrakt	2016	2015	2014
Nordea	15 000	15 000	15 000
SEB	435 000	335 000	335 000
Swedbank	215 000	215 000	215 000
Summa	665 000	565 000	565 000

Tanums kommun	2016	2015	2014
Handelsbanken	40 000	40 000	40 000
Kommuninvest	395 000	360 000	330 000
Övrigt	138 144	106 686	85 679
-Periodiserade anslutningsavgifter	116 484	92 915	74 844
-VA resultatfond	10 020	2 216	-
-Periodiserade investingsbidrag	11 640	11 555	10 835
Summa	573 144	506 686	455 679

Förfall till räntestruktur enligt följande:

0-1 år	188 144
1-2 år	10 000
2-5 år	80 000
5-10 år	295 000
Summa	573 144

Derivat

Nominell nettovolym swapkontrakt	385 000
Övervärde swappar 2016-12-31	1 943
Undervärde swappar 2016-12-31	-39 222
Marknadsvärde 2016-12-31	-37 279
Genomsnittsränta inklusive derivat	3,20%
Genomsnittsränta exklusive derivat	0,05%
Räntebindning inklusive derivat	6,02 år
Räntebindning exklusive derivat	0,14 år

Motparter swapkontrakt

	2016	2015	2014
SEB	285 000	235 000	235 000
Swedbank	100 000	100 000	100 000
Summa	385 000	335 000	335 000

NOT 17 KORTFRISTIGA SKULDER

Koncernen	2016	2015	2014
Preliminär skatt, dec	8 984	8 182	7 469
Arbetsgivaravgift, dec	10 791	9 859	8 936
Semesterlöneskuld	34 474	34 002	31 428
Leverantörsskulder	38 016	31 044	25 712
Upplupna kostnader	24 876	24 294	21 712
Förtutbetalad skatteintäkt	2 566	8 878	4 347
Förinbetalda intäkter	6 238	12 280	10 886
Årets intjänade pensioner inkl löneskatt	23 734	21 180	21 000
Säkerhet exploateringsavtal	2 159	-	-
Övrigt	17 864	7 984	5 980
Summa	169 701	157 703	137 470

Tanums kommun	2016	2015	2014
Preliminär skatt, dec	8 854	8 079	7 368
Arbetsgivaravgift, dec	10 664	9 711	8 818
Semesterlöneskuld	34 270	33 714	31 142
Leverantörsskulder	27 270	27 380	19 299
Upplupna kostnader	20 329	19 550	17 659
Förinbetalda intäkter	4 316	9 982	9 626
Förtutbetalad skatteintäkt	2 566	8 878	4 347
Årets intjänade pensioner inkl löneskatt	23 484	20 903	20 752
Kommunens skuld till TBAB	-	612	2 950
TBAB vindkraft	-	135	1 263
Säkerhet exploateringsavtal	2 159	-	-
Övrigt	8 651	4 987	4 921
Summa	142 562	143 931	128 144

NOT 18 STÄLLDA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

Förvaltade stiftelser och deponerade medels kapital uppgick till 1 522 tkr. Kommunens förlustansvar för egna hem var den 31 december 2016 175 tkr vilket är 40 procent av den totala låneskulden 437 tkr. Kommunens borgensåtagande till Tanums Bostäder AB var 320 000 tkr. Enligt beslut i kommunfullmäktige uppgår Tanums Bostäder AB:s möjligheter att uppta lån med borgen från Tanums kommun till 380 000 tkr och för Tanums Hamnar AB till 10 000 tkr.

Tanums kommun har i september 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tanums kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 938 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 772 133 426 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 753 999 244 kronor.

	2016	2015	2014
Förlustansvar för egna hem	175	270	368
Borgensåtagande Tanums Bostäder AB	320 000	295 000	275 000
Borgensförbindelser föreningar/enskilda	-	-	7

Tanums kommun hyr kontorslokaler i Tedachuset. Avtalstiden är 20 år med möjlighet att säga upp avtalet efter tio respektive 15 år. Avtalet är att se som operationell leasing eftersom leasingperioden inte omfattar objektets ekonomiska livslängd. Därutöver har kommunen operationell leasing av fordon.

	2017	2018-2021	2022-2026
Leasingavgifter Tedachuset	3 339	12 540	10 059
Leasingavgifter bilar	3 091	4 402	-

NOT 19 SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron har minskat från 6,4 procent till 6,0 procent.

SJUKFRÅNVARO	KS	TN	MBN	BUN	ON	Totalt
> 59 dagar	2,0	1,3	0,9	3,1	3,2	2,9
< 59 dagar	1,9	1,4	4,0	2,8	3,5	3,1
Totalt	3,9	2,7	4,9	5,9	6,7	6,0

Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män. Lägst är sjukfrånvaron bland män över 50 år.

SJUKFRÅNVARO (procent av avtalad tid)	2016		2015		2014	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
0-29 år	2,4	4,7	3,7	3,0	1,5	4,2
30-49 år	3,4	7,2	6,1	7,9	6,6	6,9
50-65 år	4,0	6,8	2,6	7,3	3,0	7,0
Totalt	3,5	6,7	3,9	7,1	4,0	6,6

LÅNGTIDSSJUKFRÅNVARO

De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar, har minskat något under 2016 jämfört med 2015. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna cirka 48 procent.

SJUKFRÅNVARO (Andel långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro)	2016	2015	2014	2013
0-29 år	20,4	9,7	15,2	13,7
30-49 år	52,1	54,8	49,8	38,9
50-65 år	49,1	51,9	56,1	52,6
Totalt	48,1	51,3	51,1	45,2

DRIFTREDOVISNING

Kommunens resultat uppgår till 12,7 mkr vilket är ett budgetöverskott med 12,5 mkr.

Nämndernas samlade resultat är ett överskott mot budget som uppgår till 13,5 mkr.

Det är barn- och utbildningsnämnden, 9,9 mkr, omsorgsnämnden, 4,3 mkr, och tekniska nämnden, 2,9 mkr som gör överskott.

Belopp i tkr	Budget för perioden			Redovisning			Budgavvikelse		
	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Kommunstyrelsen	27 650	-80 377	-52 727	30 257	-84 261	-54 004	2 607	-3 884	-1 277
Tekniska nämnden	160 408	-189 792	-29 384	157 053	-183 575	-26 522	-3 355	6 217	2 862
Miljö- och byggnadsnämnden	23 239	-30 059	-6 820	21 439	-30 699	-9 260	-1 800	-640	-2 440
Barn- och utbildningsnämnden	40 965	-336 955	-295 990	58 739	-344 821	-286 082	17 774	-7 866	9 908
Omsorgsnämnden	178 601	-461 518	-282 917	197 750	-476 333	-278 583	19 149	-14 815	4 334
Kommunrevisionen	-	-852	-852	-	-775	-775	-	77	77
Summa nämndsverksamhet	430 863	-1 099 553	-668 690	465 239	-1 120 464	-655 225	34 376	-20 911	13 465
Pensionskostnader	-	-39 600	-39 600	-	-41 508	-41 508	-	-1 908	-1 908
Semesterskultsförändring o timvik dec	-	-	-	-	-386	-386	-	-386	-386
Kompletteringspension	26 000	-	26 000	27 696	-	27 696	1 696	-	1 696
Personalomkostnader	-	2 000	-2 000	-	3 064	3 064	-	1 064	1 064
Kapitalkostnad	75 295	-	75 295	75 765	-	75 765	470	-	470
Tomtförsäljning	6 400	-	6 400	7 945	-932	7 013	1 545	-932	613
Avskrivningar	-	-48 000	-48 000	-	-49 917	-49 917	-	-1 917	-1 917
Ränta VA kollektiv	-	-2 700	-2 700	-	-3 372	-3 372	-	-672	-672
Kommunstyrelsens förfogande	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-750	-750	182	-3 870	-3 687	182	-3 120	-2 937
Summa verksamhet	538 558	-1 188 603	-650 045	576 827	-1 217 385	-640 558	38 269	-28 782	9 487
Skatteintäkter och generella statsbidrag	658 300	-	658 300	663 460	-	663 460	5 160	-	5 160
Finansnetto	-	-11 000	-11 000	2 705	-12 869	-10 164	2 705	-1 869	836
Summa efter finansiering	1 196 858	-1 199 603	-2 745	1 242 991	-1 230 254	12 737	46 133	-30 651	15 482
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	1 196 858	-1 199 603	-2 745	1 242 991	-1 230 254	12 737	46 133	-30 651	15 482
Realisationsvinster	3 000	-	3 000	-	-	-	-	-	-3 000
Totalt inkl. realisationsvinster	1 199 858	-1 199 603	255	1 242 991	-1 230 254	12 737	46 133	-30 651	12 482

Kommunstyrelsen redovisar ett planerat underskott, -1,3 mkr som finansieras av tidigare års överskott. Miljö- och byggnadsnämnden redovisar ett budgetunderskott på -2,4 mkr som beror på minskade intäkter till följd av försämrade debiteringsgrad. Pensionskostnaderna ger ett underskott på 1,9 mkr som främst förklaras av ökad personalvolym. Tomtförsäljningen ger ett budgetöverskott på 0,6 mkr. Finansnettot blev 0,8 mkr bättre än budgeterat beroende på lägre räntor än budgeterat. Skatteintäkter och statsbidrag redovisar ett överskott på 5,2 mkr. Kommunen har uppvisat positiva resultat under hela 2000-talet och därmed även klarat balanskravet. Det genomsnittliga resultatet för de senaste tio åren som andel av skatteintäkter och statsbidrag uppgår till 2,3 procent. Detta innebär att kommunen uppnår det ekonomiska mål för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsens resultat uppgår till -1,3 mkr. Nettokostnaden för verksamheten har ökat med 4,3 mkr jämfört med 2015. Kommunstyrelsens löpande verksamhet bedrivs i princip inom av kommunfullmäktige tilldelad budget. Kommunstyrelsen hade i bokslut 2015 ett balanserat överskott på cirka 2,3 mkr. Överskottet avsåg öronmärkta projektanslag för utbyggnad av bredband, arbete med översiktsplan samt bidrag till Skräddö rastplats. Merparten av projektanslagen har betalats ut under 2016. Anslaget för upprättande av översiktsplan har överskridits varvid tilläggsbudgetering kommer att ske i 2017 års budget.

Kommunledningen, serviceenheterna och räddningstjänsten redovisar överskott mot budget medan näringslivsverksamhet, turism, hamnverksamhet och gemensam verksamhet redovisar underskott mot budget.

Sjukfrånvaron ligger kvar på en låg nivå och uppgick 2016 till 3,9 procent.

Kommunstyrelsens preliminära balanserade resultat den 31 december 2016 uppgår till 1,0 mkr.

TEKNISKA NÄMNDEN

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheter (exklusive VA, renhållning och vindkraft) redovisar ett överskott med 3,7 mkr. Överskottet beror på lägre kostnader för underhåll, energi, städ och personal. Samtidigt har intäkterna varit högre på grund av garanti-ersättning och mer bidrag.

VA-verksamheten redovisar före avsättning till resultatfond ett överskott på 7,8 mkr. Överskottet beror främst på högre bruksintäkter medan kostnaderna följer budget. Resultatfonden uppgår den 31 december 2016 till 10,0 mkr.

Vindkraft redovisar ett underskott med 0,9 mkr då energiskatteåterbetalningen från 2015 har skrivits ned. Vindkraftens ackumulerade resultat är ett underskott med 0,9 mkr.

Budget för tomtförsäljning 2016 är 6,4 mkr. Utfallet blev bättre, 7,9 mkr, inklusive försäljning av mark för tomter på Kattedaben, Tanumshede. Räknar man bort Kattedaben hade tomtförsäljningen inte varit bättre än budget.

Personalomsättningen på förvaltningen är låg och uppgick 2016 till 3,9 procent vilket är betydligt lägre än kommunen som helhet. Under 2016 har ingen tillsvidareanställd medarbetare sagt upp sig på egen begäran för att gå till annat arbete utan avgången har varit med anledning av pensionsavgång.

Den för förvaltningen relativt höga sjukfrånvaro under 2015 på 3,94 procent har under 2016 sjunkit till en betydligt lägre nivå och uppgick till 2,68 procent. Hälften av personalen på förvaltningen har inte haft något sjukfrånvarotillfälle alls under 2016.

Justering av tekniska nämndens balanserade resultat görs med -3,6 mkr. Detta avser överföring av anslag till investeringsbudget för planerat fastighetsunderhåll. Tekniska nämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2016 uppgår till 6,3 mkr. Resultatfond för VA-verksamhet uppgår till 10,0 mkr.

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Nämnden redovisar ett resultat som är 2,4 mkr sämre än budgetramen från kommunfullmäktige. Nämnden budgeterade ett underskott på 0,4 mkr för att ianspråka en del av tidigare års överskott. Intäkterna är lägre än budget inom verksamheterna fysisk planering och miljö och bygglov. Plans intäktsavvikelse beror på att nyutexaminerade handläggare har en lägre debiteringsgrad i början av sin anställning. Inom bygg och miljö beror intäktsavvikelsen på personalomsättning och delvis vakanta tjänster. Totalt följer kostnaderna budget för förvaltningen men på verksamhetsnivå finns det stora skillnader. Bemanningen har varit lägre på plan och miljö medan bygg och administration överskrider budget.

Miljö- och byggnadsförvaltningens har under senare år rekryterat yngre och relativt nyutexaminerad personal vilket är personalgrupper med jämförelsevis hög rörlighet. Detta har lett till att förvaltningen under de senaste tre åren haft en hög personalomsättning. Under 2016 uppgick personalomsättningen till 20,7 procent. Sjukfrånvaron på förvaltningen ligger på 4,36 procent vilket är något lägre än för kommunen som helhet och ungefär på samma nivå som 2015. Arbetsbelastningen och tidspressen på förvaltningens medarbetare upplevs som mycket hög och åtgärder behövs för att minska risken för arbetsrelaterad ohälsa. Det har blivit svårare att rekrytera handläggare med nödvändig kompetens.

Insikts och Svenskt Näringslivs mätningar visar att servicenivån i bygglovshanteringen behöver förbättras. Utförd intern kontroll visar att handläggningen av förhandsbesked ofta tar längre tid än 10 veckor. Det finns även en stor mängd äldre ärenden som måste hanteras. Tillsyn utförs inte i den omfattning som regelverket kräver.

Justering av miljö- och byggnadsnämndens balanserade resultat görs med 0,6 mkr. Detta avser extra kostnader vid anställning av ny förvaltningschef. Nämndens preliminära balanserade underskott den 31 december 2016 uppgår till 1,3 mkr.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

För 2016 gör barn- och utbildningsnämnden ett kraftigt överskott mot budget med 9,9 mkr. Detta stora överskott kan i huvudsak förklaras av kraftigt ökade statsbidrag med anledning av den stora inströmningen av nyanlända, men även andra riktade statsbidrag har ökat påtagligt i antal och omfattning inom de flesta utbildningsformerna. I kombination med mycket stora svårigheter att rekrytera utbildad personal, det gäller egentligen personal överhuvudtaget, oavsett utbildningsbakgrund, så leder detta till att verksamheterna inte använder sina resurser fullt ut.

Andra poster som också ökade på överskottet är bland annat extrautbetalningar av statsbidrag, förändringar av elevantalet inom särskolan, återbetalning från regionen av felaktigt debiterade kostnader med mera.

Nämndens kostnader har ökat med 10,5 mkr, 3,8 procent. Personalkostnaderna ökar med 9,7 procent, en hög kostnadsökning som bland annat orsakas av fortsatt ökning av barnantalet inom barnomsorgen samt personalåtgärder med anledning av de asylsökande eleverna i verksamheten.

För verksamheter som redovisar över- och underskott gäller tillämpning av de ekonomiska styrprinciperna. Balanserade överskott kommer därför att vid behov tas anspråk under 2017 av verksamheterna.

Barn- och utbildningsnämnden kommer också att ta ställning till om särskilda satsningar inom ramen för det balanserade resultatet ska göras under 2017, utöver de 2,4 mkr som redan beslutats i samband med konteringsbudgeten.

Antalet anställda ökar med 57 personer till 475 jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron i förvaltningen har minskat något jämfört med år 2015, från 6,1 till 5,8 procent vilket motsvarar 2014 års nivå. Ett annat mått på hur personalen mår är andelen personer som inte har någon sjukdag alls. Denna andel redovisar en ökning för 2016 och ligger över kommunens genomsnitt.

Justering görs av barn- och utbildningsnämndens balanserade resultat med -3,7 mkr. Detta avser justering för intäkter ej hänförliga till ordinarie och planerad verksamhet. Nämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2016 uppgår till 12,0 mkr.

OMSORGSNÄMNDEN

Omsorgsnämnden visar ett överskott med 4,3 mkr 2016 och efter justering för återbetalning med 0,1 mkr, av ej förbrukad kompletteringsbudget för köp av plats LSS, blir överskottet 4,2 mkr. Resultatet består av både under- och överskott inom de olika verksamheterna.

Individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott med totalt 5,2 mkr. De mest framträdande delarna i underskottet är ekonomiskt bistånd med 2,6 mkr samt placeringskostnader för barn och unga med 2,1 mkr och placeringar för vuxna med 1,0 mkr.

Flyktingverksamheten uppvisar ett överskott med 6,7 mkr. Överskottet beror på att kommunen har fått ersättning för avtalade platser oavsett beläggning. I genomsnitt har kommunen haft 15 obelagda platser per månad.

Funktionshinderverksamheten uppvisar totalt sett ett underskott med cirka 0,6 mkr. Den största delen av underskottet beror på köp av plats inom psykiatri med 1,7 mkr, underskott inom personlig assistans med 0,6 mkr samt 0,5 mkr inom korttidsboende och korttidsstillsyn. Resultatet förbättras av överskott inom daglig verksamhet, effektivisering inom socialpsykiatri samt att två av enhetschefstjänsterna varit vakanta under stora delar av året. Budgetramen utökades 2015 med 4,5 mkr för LSS-boende barn, vilket ännu inte startats i egen regi. Behovet av boende för barn tillgodoses för närvarande genom utökad korttidsboende, vilket medför höga personalkostnader för korttidsboendet och korttidsstillsynen.

Äldreomsorgen visar ett överskott med 0,8 mkr och den största förändringen är att effektiviseringarna inom hemtjänsten har visat resultat, vilket har inneburit ett överskott för hela hemtjänsten med 0,2 mkr.

Kostenheten redovisar ett överskott med 0,4 mkr för 2016, vilket beror på ökade intäkter till följd av fler tillagade antal portioner som har utförts av befintlig verksamhet.

Vid 2016 års slut hade omsorgsförvaltningen 597 tillsvidareanställda medarbetare att jämföra med 563 under 2015. Andelen heltidsanställda var vid årets slut 31,5 procent, det är en ökning med 1,5 procent sedan 2015. Under 2016 fortsatte förvaltningens långsiktiga arbete med att minska sjukfrånvaron. För första gången sedan 2013 minskade den totala sjukfrånvaron under året. Minskningen var på 0,52 procent och den totala sjukfrånvaron var 6,74 procent av arbetad tid.

Justering görs av omsorgsnämndens balanserade resultat med -0,1 mkr. Detta avser avräkning särskilt anslag i kompletteringsbudget för funktionshinderverksamheten. Nämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2016 uppgår till 6,3 mkr.

REVISION

Kommunrevisionen redovisar ett överskott mot budget med 0,1 mkr. Under året har kommunrevisionen genomfört löpande granskningar av räkenskaper och verksamhet. Granskning har vidare skett av delårsrapporter och årsredovisning utifrån god redovisningssed och bestämmelserna om god ekonomisk hushållning. Den granskning som gjorts utifrån risk- och väsentlighetsanalys för 2016 är näringslivsarbetet, kommunens fastighetsunderhåll, kvalitetsgarantier inom äldreomsorgen och förstudie avseende tillgänglighet inom särskilt boende. Revisorerna har genom uppföljningsmöten och på annat sätt granskat nämndernas verksamhet. Kommunrevisionens balanserade resultat uppgår till 1,3 mkr.

FRAMTID

Resultatet i budget 2017 förbättras till 14,4 mkr. Resultatförstärkningen beror framför allt på att effektiviseringsåtgärder på nio mkr genomförs i nämndernas verksamheter som minskar kostnaderna. Intäkterna från tomtförsäljning beräknas öka till 14,3 mkr. Budgeten för 2017 innebär en oförändrad kommunal skattesats på 21,56 kronor. Skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas öka med 30,8 mkr jämfört med budget 2016. Ökningen beror både främst på ökat skatteunderlag samt det särskilda statsbidrag som tillförs kommunerna från 2017. Resultatet innebär att kommunen lever upp till både balanskravet och det ekonomiska målet som kommunfullmäktige fastställt. Ett bra resultat behövs bland annat för att finansiera de investeringar som är nödvändiga för en fortsatt positiv utveckling i Tanum.

Investeringarna uppgår till 81 mkr i 2017 års budget. Totalt för perioden 2017-2019 uppgår investeringsvolymen till cirka 400 mkr varav 207 mkr avser VA-verksamhet. Utöver investeringsbudget för 2017 så tillkommer tidigare beslutade men ej genomförda investeringar på cirka 65 mkr. Investeringsvolymen de senaste åren har gjort att låneskulden ökat. 2017 års budget innebär att låneskulden till kreditinstitut ökar upp till 450 mkr. På sikt är det viktigt att kunna internfinansiera investeringsverksamheten för att inte ökade räntekostnader ska ta en stor del av det tillgängliga verksamhetsutrymmet i anspråk. En hög upplåning innebär också en exponering vid framtida räntehöjningar.

INVESTERINGSREDOVISNING

2016 års bruttoinvesteringar uppgick till 82,6 mkr. VA-investeringar utgjorde 32,1 mkr, investeringar i gator och parker 4,1 mkr samt fastigheter 25,4 mkr. Investeringar i exploateringsverksamhet har gjorts med totalt 13,2 mkr, varav 7,2 mkr utgjorde utgifter för detaljplaner. Investeringar i hamnanläggningar uppgick till 3,4 mkr. Inköp av inventarier uppgick till 3,5 mkr. Under året har investeringsbidrag erhållits med 0,6 mkr.

Beslutade men ej genomförda investeringar uppgår i bokslut 2016 till cirka 65 mkr, varav ej genomförda VA-investeringar utgör 35,6 mkr, fastigheter 9,2 mkr och investeringar inom gator och parker 8,1 mkr.

Om investeringarna helt ska kunna egenfinansieras med kommunbidrag får de inte överstiga cirka 65 mkr. VA-investeringarna finansieras till del genom anslutningsavgifter från nya VA-abonnenter. Den del av investeringarna som inte finansieras med egna medel eller genom anslutningsavgifter måste externfinansieras genom upplåning. Årets totala investeringar i anläggningstillgångar uppgår till 82,6 mkr. Upplåningen under året har ökat med 35,0 mkr. Förinbetalda anslutningsavgifter har finansierat VA-investeringar med 29,6 mkr.

Större investeringsprojekt inom respektive område under 2016 har varit:

VATTEN OCH AVLOPPSANLÄGGNINGAR

Omvandlingsområden

Utbyggnad av kommunalt VA har under 2016 pågått i framför allt tre områden, Krossekärr i Grebbestad, Trumsemyren i Kämpersvik och Långekärr vid Gerlesborg. Målet är att minska miljöpåverkan från befintliga avlopp, då fastigheter som tidigare haft enskilt vatten och avlopp nu ansluts till kommunalt VA. Krossekärr färdigställdes under sommaren 2016 och totalt har 82 fastigheter anslutits till det kommunala VA-nätet. Under hösten färdigställdes Trumsemyren där man anslutit 38 fastigheter. I Långekärr, som är ett område med stort behov av åtgärd för avloppssituationen, ansluts 25 fastigheter. Under 2016 har det investerats totalt 17,0 mkr i omvandlingsområden.

Sanering och omläggning av VA-ledningar

Arbetet med att minska mängden ovidkommande vatten i spillvattensystemet och säkerställa distributionen av dricksvatten fortsätter. Under vintern 2016 har arbete utförts på Föreningsgatan och Bergsgatan i Fjällbacka. I projektet byts gamla vatten- och spillvattenledningar ut, och en dagvattenledning anläggs. Dessa åtgärder minskar mängden ovidkommande vatten i spillvattensystemet och därmed mängden bräddat vatten. Huvudledningen för vattendistribution mellan Hamburgsund och Slottet, Tegelstrand, har bytts ut. Totalt har 5,5 mkr investerats i sanering och omläggning av VA-ledningar samt i vattenförsörjningen.

Högvattenreservoar Hamburgsund

Med syfte att förstärka vattenförsörjningen i området Hamburgsund-Heestrand pågår anläggning av en ny högvattenreservoar på 1 200 m³ i Hamburgsund. Under 2016 har det investerats 1,3 mkr. Anläggningen beräknas vara färdigställd under våren 2017. Beräknad kostnad 8 mkr.

Belopp i tkr

PROJEKT	UTGIFT		BUDGET
	2016	t o m 2016	
Omvandlingsområden	16 996	60 004	60 700
Bodalsverket etapp 3	1 103	1 654	2 000
Sanering ledn. ovidkommande vatten	2 904	5 182	6 243
Vattenförsörjning	1 096	5 294	11 224
Omläggning VA-ledningar	1 500	3 758	6 041
Tanumshede vattenverk	434	1 098	2 000
Övrigt	8 080	41 604	65 919
VA-anläggningar	32 114	118 594	154 127
Utbyte belysningsarmaturer	1 219	1 260	2 362
Gång- och cykelbanor	218	914	5 617
Övrigt	2 703	13 440	15 746
Gator och parker	4 141	15 614	23 724
Omb. lokaler Bygdegårdsplan	5 924	6 568	5 500
Omsorgsfastigheter	3 545	6 512	7 000
Skolfastigheter	7 988	13 915	16 615
Förbättringsåtgärder	7 941	14 904	21 600
Övrigt	0	11 624	12 026
Fastigheter	25 399	53 523	62 741
Badplatser	277	1 513	6 570
Lekplatser	56	636	2 070
Övrigt	668	754	1 300
Övriga investeringar	1 001	2 903	9 940
Detaljplaner	7 202	22 315	15 189
Exploateringsverksamhet	5 286	46 717	54 088
Markköp	667	667	800
Exploatering	13 155	69 700	70 077
Hamnar	3 375	17 509	17 250
Inventarier	3 460	8 318	14 175
TOTALT	82 646	286 163	352 034

Utbyggnad Tanumshede vattenverk

För att möta kommande behov av vattenförsörjning i kommunen behöver vattenverket i Tanumshede byggas ut. Budgeterad utgift är cirka 50 mkr och utbyggnaden beräknas vara klar under vintern 2018/2019.

FASTIGHETER

Ombyggnad lokaler Bygdegårdsplan

Tidigare kontorslokaler på Bygdegårdsplanen i Tanumshede har byggts om till HVB-hem för ensamkommande barn. Utgiften under 2016 uppgick till 5,9 mkr, total utgift 6,6 mkr.

Förbättringsåtgärder fastigheter

Under 2016 har det investerats sammanlagt 7,9 mkr i olika förbättringsåtgärder i kommunens fastigheter. Bland annat har det skett en upprustning av Lurs skola genom byte av fönster, renovering av fasad samt målning. Utgiften för projektet renovering av Lurs skola under 2016 var 1,2 mkr.

Skollokaler

Under 2016 har det investerats 8,0 mkr i skollokaler, varav 4,1 mkr avser förskolelokaler i form av moduler vid Hedeskolan i Tanumshede.

Omsorgslokaler

Investering i omsorgslokaler har gjorts under året med totalt 3,5 mkr varav brandskyddsåtgärder på Tärnegården i Grebbestad, 1,6 mkr samt larmutrustning på Östanvind i Östad, 1,4 mkr.

GATOR OCH PARKER

Asfaltering av kommunala gator har gjorts i Tanumshede, Grebbestad, Östad, Hamburgsund och Lur. Dessutom har parkeringsytor förbättrats i Grebbestad. Investeringsutgiften under 2016 har uppgått till 2,0 mkr.

Under 2016 har 1,2 mkr investerats i byte av belysningsarmaturer i de mindre kustsamhällena.

EXPLOATERING

Ett av kommunens prioriterade mål är att ta fram nya bostäder och verksamhetsmark. Investering i exploateringsverksamhet har under 2016 uppgått till 13,2 mkr, varav utgifter för kommunala detaljplaner uppgick till 7,2 mkr.

Under året har det investerats 1,4 mkr i utbyggnad av ny gata, Barberarevägen, på Vinbäcksområdet i Tanumshede. I Grebbestad har kommunens del för utbyggnad av Glimmervägen i södra Grebbestad uppgått till 1,9 mkr.

HAMNANLÄGGNINGAR

Under 2016 har det gjorts investeringar i hamnanläggningar med sammanlagt 3,4 mkr, varav Flygebryggera Grebbestad 1,1 mkr och pålad brygga Hamburgö 1,0 mkr. Genom att investera i Flygebryggera har Tanums Hamnar AB kunnat erbjuda 12 nya båtplatser utöver de 13 platser som fanns tidigare. Bryggan på Hamburgö har renoverats genom byte av bärlinor och bryggdäck samt installation av ny elanläggning. Utöver detta har också servicehuset i södra hamnen i Havstenssund renoverats.

INVESTERINGSVOLYM

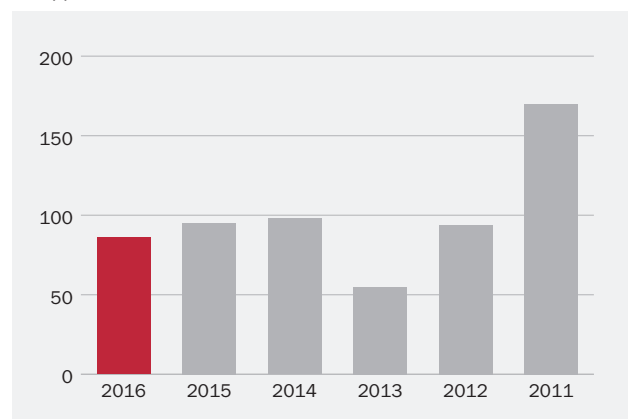
Sedan 2011 har investeringsvolymen legat på höga nivåer. Under de senaste sex åren har kommunen investerat cirka 595 mkr, i snitt cirka 100 mkr per år. Låneskulden till kreditinstitut har under samma period ökat med 235 mkr, samtidigt som förinbetalda anslutningsavgifter ökat med cirka 90 mkr.

Under perioden 2011-2016 har investeringar gjorts med 288,2 mkr i VA-anläggningar medan det har investerats 100,8 mkr i kommunens fastigheter. Investeringar i exploateringsverksamhet har gjorts med 105,4 mkr medan inventarier inköpts för 23,7 mkr. Investeringar i hamnanläggningar har gjorts med 15,1 mkr. Investeringar i gator, fritidsanläggningar med mera har uppgått till 62,1 mkr.

Större enskilda VA-investeringar under den senaste sexårsperioden har varit investering i det nya avloppsreningsverket i Bodalen, Grebbestad, 91,9 mkr (total investering 113,8 mkr) samt omvandlingsområde Sjöviken, Hamburgsund, 23,5 mkr och omvandlingsområde Krossekärr 23,6 mkr. Inom gruppen exploateringsinvesteringar utgör vindkraftverket på Tyft, 26,0 mkr samt Tanums Näringspark 17,6 mkr de största enskilda projekten. Bland investeringar i fastigheter utgör energieffektiviseringsprojektet den enskilt största investeringen, 23,5 mkr. Investering i idrottsanläggning vid Sparvallen, Tanumshede, utgör den största investeringen bland fritidsanläggningarna, 18,0 mkr.

Bruttoinvesteringar

Belopp i mkr

Belopp i tkr

BRUTTOINVESTERINGAR	2016	2015	2014	2013	2012	2011	Totalt	Snitt
Inventarier	3 460	5 606	4 874	3 522	3 252	3 028	23 742	4 056
VA-investeringar	32 114	49 274	40 748	22 251	36 962	106 833	288 182	51 214
Exploatering	13 155	19 402	29 785	8 327	16 461	18 299	105 429	18 455
Skolfastigheter	7 988	588	201	616	5 395	7 059	21 847	2 772
Omsorgsfastigheter	3 545	3 517	2 631	296	373	0	10 362	1 363
Övriga fastigheter	13 865	11 593	7 876	9 028	9 491	16 693	68 546	10 936
Hamnar	3 375	26	0	2 077	1 721	7 860	15 060	2 337
Gator, fritidsanläggningar mm	5 142	4 598	11 825	9 338	20 752	10 444	62 099	11 391
Summa	82 646	94 604	97 941	55 454	94 407	170 216	595 267	102 524

AFFÄRSVERKSAMHET

VA-VERKSAMHET

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgår till 55 277 tkr, vilket är i nivå med föregående år. Intäkter före avsättning till resultatfond med 7 803 tkr uppgår till 63 080 tkr. Brukningsavgifterna har höjts med sex procent. Antalet abonnenter har ökat med 206 till 5 519 abonnenter.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader minskar med 1 563 tkr och uppgår till 28 039 tkr. Av verksamhetens kostnader utgör 1 108 tkr fördelade kostnader från tekniska nämnden och dess förvaltning. Kostnader för förvaltningsadministration fördelas utifrån uppskattad tid. Nämndskostnader fördelas utifrån andelen ärenden i nämnden. Av kostnaderna utgör 442 tkr fördelade kommuncentrala kostnader. Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen samt kommunkansliet fördelas efter andelen ärenden. IT-kostnader fördelas efter antalet PC. Personalkontoret fördelas efter antalet anställda. Ekonomikontoret, kundcenter och tryckeri fördelas efter andel av bruttokostnader.

Avskrivningar

Kostnader för planenliga avskrivningar ökar med 1 114 tkr till 19 112 tkr. Detta beror på en fortsatt hög investeringsvolym.

Finansnetto

VA-verksamhetens tillgångar är helt finansierade via kommunlån. Verksamheten belastas med finansiella kostnader avseende ränta på kommunlånet. Räntesatsen motsvarar kommunens medelränta på låneskulden. VA-verksamheten får intäktsränta på det likviditetsöverskottet verksamheten skapar. Finansnettot försämrades med 291 tkr till -8 125 tkr, vilket beror på ökat kommunlån till följd av fortsatt hög investeringsnivå.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till ett värde av 391 572 tkr. Tillgångarna har ökat med gjorda investeringar på 32 114 tkr. Utbyggnad av kommunalt VA har under 2016 pågått i framför allt tre områden, Krossekärr i Grebbestad, Trumsemyren i Kämpersvik och Långekärr vid Gerlesborg. Krossekärr färdigställdes under sommaren 2016 och totalt har 82 fastigheter anslutits till det kommunala VA-nätet. Under hösten färdigställdes Trumsemyren där man anslutit 38 fastigheter. I Långekärr, som är ett område med stort behov av åtgärd för avloppssituationen, ansluts 25 fastigheter. Under 2016 har det investerats totalt 16 996 tkr i omvandlingsområden.

Avsättningar

Verksamhetens upparbetade pensionsskuld motsvarar 1,6 procent av kommunens pensionsskuld och uppgår till 239 tkr. Beräkningen är gjord enligt VA-verksamhetens andel av kommunens lönekostnader.

Resultatfond

2016 års verksamhet innebar ett överskott med 7 803 tkr. Avsättning görs till resultatfond med samma belopp. Det utgående värdet på resultatfonden uppgår därmed 10 020 tkr.

Skulder

Verksamhetens anläggningar finansieras med kommunlån som uppgår till 391 572 tkr, en ökning med 12 725 tkr jämfört med 2015.

Belopp i tkr	2016	2015
RESULTATRÄKNING		
Verksamhetens intäkter	55 277	55 434
Verksamhetens kostnader	-28 039	-29 602
Avskrivningar	-19 112	-17 998
Verksamhetsresultat	8 125	7 834
Finansnetto	-8 125	-7 834
Resultat efter finansnetto	0	0
Periodens resultat	0	0
BALANSRÄKNING		
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar:		
Mark, byggnader och anläggningar	391 572	378 847
Summa anläggningstillgångar	391 572	378 847
Omsättningstillgångar:		
Kundfordringar	24 700	3 718
Övriga fordringar	110 255	98 019
Summa omsättningstillgångar	134 955	101 738
Summa tillgångar	526 527	480 585
AVSÄTTNINGAR		
Pensionsskuld	239	211
Avsättningar	239	211
SKULDER		
Kommunlån	391 572	378 847
<i>Ingående värde resultatfond</i>	2 216	-428
<i>Avsättning till resultatfond</i>	7 803	2 644
Utgående värde resultatfond	10 020	2 216
Periodiserade anslutningsavgifter	116 484	92 915
Summa långfristiga skulder	518 075	473 978
Leverantörsskulder	2 532	2 512
Övriga kortfristiga skulder	5 680	3 884
Summa kortfristiga skulder	8 212	6 396
Summa avsättningar och skulder	526 527	480 585
Pensionsförpliktelser, som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	4 047	3 643

Årets inbetalda anslutningsavgifter uppgår till 29 367 tkr och dessa fördelas bokföringsmässigt över 25 år. De ackumulerade anslutningsavgifterna är nu 116 484 tkr.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska tillgodose behovet av VA på ett kostnadseffektivt sätt. VA-verksamheten ska tillgodose brukarnas behov av vattentjänster och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Omhändertagandet och reningen av avloppsvatten ska minst uppfylla tillsynsmyndigheternas krav. VA-verksamheten ska arbeta för att öka andelen goda och hållbara VA-lösningar för befintlig bebyggelse i kommunen, till exempel genom att ersätta enskilda avlopp med kommunalt avlopp. Verksamheten ska arbeta för att minska elförbrukningen och mängden tillskottsvatten i spillvattensystemet.

MÅLUPPFYLLELSE

Under 2016 har VA-verksamheten levererat ett rent och kontrollerat dricksvatten samt omhändertagit och renat avloppsvattnet från hushåll och verksamheter, och på så sätt hindrat smittspridning. Avloppsreningen vid de tio avloppsverken har till största delen varit i god funktion och uppfyllt kraven. Därmed bidrar verksamheten till en miljömässig hållbarhet. Vid ett par reningsverk har det varit vissa funktionsstörningar, varvid åtgärder har vidtagits.

Verksamheten har bidragit till samhällsutvecklingen bland annat genom att delta i kommunens övergripande VA-planering och hushållning med resurser. Flera områden som tidigare haft enskilda VA-lösningar har under året anslutits till kommunalt VA. Detta för att minska utsläppen av övergödande ämnen till havet samt minska risken för att smittoämnen sprids till vattenbrunnar, badplatser med mera.

Anläggning av dagvattenledning och utbyte av otäta spillvattenledningar har gjorts för att minska mängden tillskottsvatten i spillvattensystemet. Högt belastade sträckor har valts ut för att göra största möjliga nytta närmaste åren för att utöka kapaciteten.

VERKSAMHET

Under 2016 har kommunen sålt 517 088 kubikmeter vatten. Antalet abonnenter var vid årets slut 5 519 stycken, vilket är en ökning med 206 stycken. Under de senaste åren har antalet abonnenter ökat med cirka tre till fyra procent per år. Kommunens avloppsreningsverk har till största delen haft god funktion under året. Vid Bodalen, Lur och Hamburgsund har det dock förekommit störningar i fosforeringen, vilket gett några förhöjda värden. I Tanumshede och Rabbalshede har värdena för utsläpp av syreförbrukande ämnen (BOD) överskridits på grund av problem med den biologiska reningen. Dessa två verk har hårdare krav på utsläppsvärden än flera av de andra verken. En del av störningarna vid verken har varit tillfälliga och kunnat åtgärdas med en gång, men vid Lurs och Tanums reningsverk har det varit mer långvariga funktionsstörningar. En filteranläggning i Lur och en aktiv slambassäng med utökad kapacitet i Tanum kommer prövas under 2017 för att komma till rätta med problemen. I övrigt uppfyller kommunens reningsverk de krav som ställs på rening.

Belastningen på reningsverken i Gerlesborg och på Resö är låg under större delen av åren men ökar under sommarveckorna, och är tidvis nära vad verken är dimensionerade för. För att säkerställa kapaciteten och förbereda för kommande nyanslutningar så planeras åtgärder på dessa verk för att öka kapaciteten.

I augusti inträffade en stor vattenläcka i Tanumshede. Läckan uppstod på huvudledningen utanför vattenverket. Tanumshede vattentorn, med 1 000 m³ vatten, tömdes på cirka 20 minuter och hela Tanumshede blev utan vatten. Skolor fick stänga, vård- och omsorgsverksamheter, företag och tanumsborna blev kraftigt påverkade. Eftersom inget vatten kunde levereras från vattenverket till varken Tanumshede eller de övriga samhällena Grebbestad, Fjällbacka och Hamburgsund med flera, gick kommunen snabbt ut med information om att hushålla med det vatten som fanns i vattentornen i de övriga samhällena. I Tanumshede kördes vattentankar ut på ett antal platser så att man kunde hämta med hinkar eller dunkar. Läckan låg besvärligt till intill vattenverksbyggnaden och det var osäkert en stund om reservdelsmaterial fanns att tillgå för att laga läckan. Efter cirka 15 timmar var läckan lagad och vattnet kunde släppas på.

FRAMTID

Det krävs stora investeringar på grund av att de anläggningar som finns i form av ledningar och reningsverk börjar bli gamla. Många kommuner, däribland Tanum, står inför stora investeringar och behov av taxehöjningar. I Tanum är det förutom ovanstående anledningar också den omfattande exploatering som sker i kommunen, som gör att stora investeringar har krävts och fortsätter att krävas under de kommande åren för att öka kapaciteten på VA-anläggningarna. Kommande stora projekt under de närmsta åren kommer bland annat att vara utbyggnad av VA i omvandlingsområden, till exempel Långsjö samt kapacitetshöjningar i form av utbyggnad av vattenreservoarer och vattenverk.

Ytterligare projekt är anläggande av överföringsledningar mellan Bodalsverket och Fjällbacka, via Kämpersvik och Långsjö, där den första sträckan, mellan Bodalsverket och Kämpersvik, färdigställdes under 2015. Syftet är att dels förstärka vattenförsörjningen samt överföra Fjällbackas spillvatten till Bodalsverket. Antalet abonnenter ökar när kommunalt VA byggs ut i omvandlingsområden, men även i och med anslutning av avtals- och exploateringsområden. Det stora antalet anslutningar under de kommande åren medför ett behov av att i grunden förstärka VA-försörjningens infrastruktur, till exempel utbyggnad av vattenverk, nya eller utbyggda reservoarer, nya överföringsledningar för vatten och spillvatten och ökade kapaciteter i pumpstationer.

VINDKRAFT

Tanums kommun har tillsammans med Rambo AB och Tanums Bostäder AB uppfört ett vindkraftverk vid Tyft återvinningscentral. Tanums kommun äger 63 procent av verket medan Tanums Bostäder äger 32 procent och Rambo resterande fem procent. Verket togs i bruk i mitten av februari 2015.

Under 2016 har produktionen av el har varit 12 procent lägre än budgeterat och uppgick till 7 018 MWh. Priserna på elmarknaden har ökat under året, i december var det genomsnittliga priset 25 öre/kWh. Priset för elcertifikat har legat lägre än kalkylerat och i december 2016 var det cirka 12 öre/kWh.

För 2016 redovisar vindkraftsverksamheten ett underskott på 851 tkr. Underskottet beror framförallt på nedskrivning av förväntad återbetalning av energiskatt från 2015. Det operativa resultatet exklusive nedskrivning uppgår till -10 tkr. Det balanserade resultatet för vindkraftsverksamhet uppgår i bokslut 2016 till -778 tkr.

VINDKRAFT

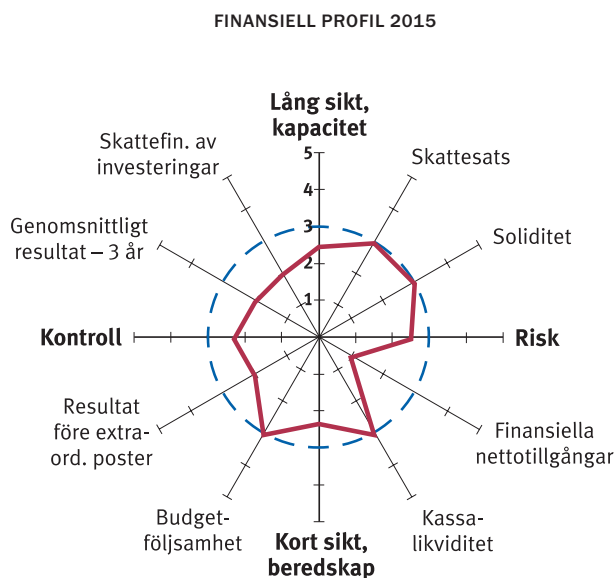
Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	1 408	2 209	-
Kostnader	-702	-821	-
Kapitalkostnader	-1 557	-1 315	-
Resultat	-851	73	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	-851	73	0
Justering	-	-	-
Balanserat resultat	-778	73	0

KOMMUNALA JÄMFÖRELSE

Nedanstående analys redovisar var Tanums kommun befinner sig finansiellt och hur kommunen har utvecklats under 2013–2015 i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands och Hallands län.

Tanum försvagade under perioden poängen i den finansiella profilen för tre av fyra perspektiv. Förklaringen till denna utveckling var att poängen för nyckeltalen budgetföljksamhet, genomsnittligt resultat under de tre senaste åren och skattefinansieringsgraden av investeringarna försvagades mellan 2013 och 2015. Övriga nyckeltal förblev poängmässigt oförändrade. Tanums finansiella utveckling har under den studerade treårsperioden alltså resulterat i en försvagad finansiell profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länen, hade Tanum vid utgången av 2015 ett svagare finansiellt utgångsläge jämfört med år 2013. Av Tanums profil går det vidare att utläsa, att kommunen under 2015 hade en finansiell profil som var svagare än genomsnittet för samtliga fyra perspektiv.

Tanum redovisade under perioden 2014 och 2015 en resultatnivå som inte kan betraktas som god ekonomisk hushållning. Kommunen bör i framtiden förbättra sin resultatnivå till minst två procent av verksamhetens kostnader för att kommunens finansiella handlingsutrymme ska behållas och ge en trygghet för att möta lågkonjunkturer i framtiden. Liksom tidigare nämnts, gäller att Tanum behöver uppnå en god resultatnivå, då de närmaste åren för många kommuner innebär ökade investeringar och ökade kostnader på grund av befolkningsförändringar. Detta måste finansieras och en viktig grundpelare är då att redovisa ett resultat som finansierar merparten av investeringarna för att slippa öka skuldsättningen alltför kraftigt i kommunen.

BEFOLKNING

Samtliga kommuner i norra Bohuslän ökade sin befolkning under 2016 och har också haft en positiv befolkningsutveckling de senaste åren. Strömstad är den kommun där befolkningsökningen varit störst.

Den främsta orsaken till befolkningsökningen är positiva inflyttningsnetton. Alla kommunerna utom Strömstad har negativa födelsetton främst till följd av relativt låga födelsetal.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningsutveckling kommuner norra Bohuslän, 2016-2010

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Tanum	12 606	12 455	12 343	12 303	12 270	12 320	12 370
Lysekil	14 570	14 464	14 299	14 369	14 396	14 398	14 521
Munkedal	10 361	10 205	10 243	10 205	10 173	10 223	10 181
Sotenäs	9 065	9 006	8 931	8 928	9 004	9 007	9 052
Strömstad	13 079	12 854	12 694	12 480	12 295	12 010	11 808

FINANSIELLA JÄMFÖRELSE

Utdebitering: Alla kommunerna i norra Bohuslän har en hög utdebitering om man jämför med genomsnittet i länet och riket. Tanum har lägst utdebitering av kommunerna i norra Bohuslän. Munkedal höjde sin utdebitering med 95 öre och tillhör nu de kommuner i riket som har högst utdebitering. Alla kommuner utom Tanum har höjt sin utdebitering den senaste femårsperioden. Sotenäs höjde utdebiteringen med 68 öre 2015.

Resultat: Samtliga kommuner redovisar överskott i bokslut 2016. Alla kommuner utom Lysekil redovisar bättre resultat 2016 än man gjorde 2015. Munkedal har efter två år med svaga resultat kraftigt förbättrat sitt resultat 2016. Tanum har tillsammans med Strömstad och Lysekil haft de starkaste genomsnittliga resultaten under den senaste femårsperioden, 2012-2016, och har haft en resultatutveckling som är starkare än genomsnittet för kommunerna i Västra Götaland. Alla kommunerna i norra Bohuslän har haft tillräckliga resultat den senaste femårsperioden för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Utdebitering, kr	21,56	22,46	23,63	21,99	21,91
Resultat, mkr	12,7	18,6	39,6	29,6	37,6
Nettokostnader/skatteintäkter, procent	96,5	98,1	93,1	94,1	97,5
Soliditet, procent	11,9	-15,6	0,9	28,1	28,1

Kostnadsutveckling: För att långsiktigt nå och behålla en ekonomisk balans krävs att man har kontroll över kostnadsutvecklingen och att kostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna. 2016 års bokslut innehåller intäkter av engångskaraktär. Exklusive dessa har flera av kommunerna en kostnadsutveckling som är högre än ökningen av skatteintäkterna, vilket inte är långsiktigt hållbart. Tabellen nedan redovisar nettokostnadens andel av skatteintäkter och statsbidrag.

Soliditet: Kommunernas långsiktiga finansiella styrka, soliditeten, skiljer sig väsentligt åt mellan kommunerna. Lysekil har negativ soliditet, och därmed ett negativt eget kapital, medan Strömstad och Sotenäs tillhör de kommuner i Västra Götaland som har högst soliditet. Starka resultat de senaste åren har medfört att soliditeten förbättrats i alla kommunerna.

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Utdebitering, kr	21,56	22,46	23,63	21,99	21,91
Resultat, mkr	12,7	18,6	39,6	29,6	37,6
Nettokostnader/skatteintäkter, procent	96,5	98,1	93,1	94,1	97,5
Soliditet, procent	11,9	-15,6	0,9	28,1	28,1

BARNOMSORG

Barn per anställd i förskolan varierar mellan kommunerna. Munkedals kommun redovisar flest barn per anställd och avviker kraftigt mot gruppen. Regeringen satsade särskilda medel för att minska barngruppernas storlek under 2016. Samtliga kommuner redovisar färre barn per anställd, förutom Strömstad, jämfört med 2015.

BARN PER ANSTÄLD
Förskola 2016

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Antal barn per anställd	5,31	5,16	6,25	5,15	5,04

GRUNDSKOLA

Lärartäthet (inklusive elevassistenter): Elevtalen i grundskolan har minskat de senaste åren. Generellt sett har inte kommunerna anpassat bemanningen efter sjunkande elevtal utan lärartätheten har ökat. Lysekil har högst lärartäthet av kommunerna i norra Bohuslän medan Tanum har den lägsta. Tanums lärartäthet har hållits i princip oförändrad de senaste åren. Både Lysekil och Sotenäs redovisar en ökning av lärartätheten jämfört med 2015.

Resultat år 9 i grundskolan: Sotenäs, Lysekil och Tanum har förbättrat sina resultat 2016 jämfört med 2015. Tanum och Sotenäs har de bästa resultaten i norra Bohuslän medan Strömstad och Munkedal har betydligt sämre resultat än övriga kommuner. Tanums kommuns måluppfyllelse ligger fortsatt högre än riksgenomsnittet. Ett stort fokus på kunskaper och elevernas måluppfyllelse från politisk nivå ända ut i klassrummen spelar stor roll i denna utveckling.

Elevenkäter: Gruppen som helhet redovisar försämrade resultat i enkäten. På frågan "Jag känner mig trygg i skolan" redovisar Tanums kommun lägst värde i kommungruppen. När det gäller frågan "Om du tänker på din skola i sin helhet - hur nöjd är du då med den?" har samtliga kommuner försämrat sina resultat. Mest nöjda är eleverna i Strömstad och Munkedal.

LÄRARTÄTHET,
per 100 elever

	2016	2015	2014	2013
Tanum	9,5	9,4	9,5	9,5
Lysekil	11,5	10,4	10,7	9,5
Munkedal	10,4	10,5	9,3	8,8
Sotenäs	10,3	9,5	10,0	9,6
Strömstad	9,8	9,9	9,9	10,2

GODKÄNT BETYG, i alla ämnen år 9 i grundskolan, procent

Tanum	82
Lysekil	78
Munkedal	64
Sotenäs	81
Strömstad	60

ELEVERNAS NÖJDHET MED SKOLAN, skala 1-10

Tanum	5,2
Lysekil	5,8
Munkedal	5,9
Sotenäs	4,9
Strömstad	6,0

GYMNASIEBEHÖRIGHET

Resultaten i gymnasieskolan följs upp genom att mäta hur stor andel av eleverna som fullföljer gymnasiestudierna inom fyra år. Alla kommunerna i norra Bohuslän visar resultat som är bättre än riksgenomsnittet på 71 procent. Tanum redovisar 2016 ett värde med 76 procent vilket är näst bäst av kommunerna i norra Bohuslän. Munkedal är den kommun som redovisar det bästa resultatet.

GYMNASIEEXAMEN, inom fyra år, procent

	2016	2015	2014	2013
Tanum	76	82	72	82
Lysekil	75	75	82	82
Munkedal	83	81	88	87
Sotenäs	74	75	87	80
Strömstad	73	78	81	73

OMSORGSVERKSAMHET

Äldreomsorg: Alla kommunerna i norra Bohuslän har höga kostnader för äldreomsorg. Lysekil har lägst kostnader i kommungruppen. Samtliga kommuner har högre kostnader 2016 än 2015. Alla kommunerna har höga kostnader inom både särskilda boenden och inom hemtjänsten.

I de nationella jämförelser som görs av hur brukarna upplever kvalitén inom äldreomsorgen får kommunerna i norra Bohuslän generellt ett bra betyg. Brukarna i norra Bohuslän är mer nöjda än riksgenomsnittet. Brukarnas nöjdhet är störst inom hemtjänsten där samtliga kommuner ligger på värden över 90. Mest nöjd är man i Munkedal och Strömstad. Nöjdheten inom särskilda boende är något lägre men ligger på en hög nivå. Inom särskilda boenden är man mest nöjd i Strömstad och Tanum.

Individ- och familjeomsorg: Kostnaden för försörjningsstöd skiljer sig mycket åt mellan kommunerna. Munkedal och Lysekil har högst kostnad för försörjningsstöd medan kostnaderna i Sotenäs och Strömstad ligger lägst. Kostnaden för försörjningsstöd i Tanum ökade kraftigt under 2014 men ligger sedan dess i stort oförändrad. Kostnaden för försörjningsstöd har minskat i Lysekil och Munkedal.

NETTOKOSTNAD/INVÅNARE 80-W, tkr

Tanum	208
Lysekil	199
Munkedal	224
Sotenäs	204
Strömstad	200

NKI	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
NKI Särskilt boende	89	83	-	84	91
NKI Hemtjänst	91	92	96	90	93

FÖRSÖRJNINGSTÖD	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Försörjningsstöd, kronor per invånare	643	818	723	398	369

VA-VERKSAMHET

VA-taxa: Alla fem kommunerna i norra Bohuslän har höga taxor för vatten och avlopp. Alla kommunerna har också som målsättning att VA-verksamhetens kostnader fullt ut ska finansieras med taxor från VA-kollektivet. Tanum har fortfarande den högsta taxan i norra Bohuslän och även den högsta VA-taxan i hela landet. Alla kommunerna i norra Bohuslän höjde sina VA-taxor 2016.

I genomsnitt höjdes VA-avgiften för en normalvilla i riket 3,4 procent 2016. Den genomsnittliga VA-taxan i riket för en normalvilla är 7 264 kronor per år.

Bedömningen är att taxehöjningarna kommer att öka i framtiden. Tanum har beslutat om sänkningar av VA-taxan 2017.

VA-TAXA	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
VA-taxa, kr	11 620	8 268	8 870	8 385	9 433

PERSONAL

Efter att ha sjunkit under flera år har sjukfrånvaron stigit de senaste tre åren. I Tanum och Lysekil har dock sjukfrånvaron minskat under 2016. Lägst sjukfrånvaro av kommunerna i norra Bohuslän har Tanum och Strömstad. Högst sjukfrånvaro av kommunerna har Munkedal. Jämfört med 2015 ökar sjukfrånvaron mest i Munkedal. Efter att ökat under flera år minskar Tanums sjukfrånvaro 2016 och uppgår till 6,0 procent.

SJUKFRÅNVARO, procent	2016	2015	2014
Tanum	6,0	6,4	6,1
Lysekil	7,1	7,9	7,8
Munkedal	8,1	7,5	7,8
Sotenäs	7,8	7,4	6,8
Strömstad	6,7	6,2	6,1

TILLGÄNGLIGHET

Medborgarnas möjlighet att få svar på frågor beror bland annat på hur tillgängliga kommunerna är för frågor via telefon och hur snabbt man svarar på e-post.

Tillgänglighet per telefon: Nyckeltalet visar hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga. Bäst är tillgängligheten i Tanum, medan tillgängligheten i Lysekil är betydligt sämre än i övriga kommuner.

Flera av kommunerna, däribland Tanum, har förbättrat tillgängligheten genom att införa kundcenter.

Tillgänglighet per e-post: Måttet visar hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom två arbetsdagar. Högst är tillgängligheten i Tanum och Strömstad där mer än 90 procent av frågor via e-post besvaras inom två arbetsdagar. Tillgängligheten i övriga tre kommuner är betydligt lägre.

TILLGÄNGLIGHET TELEFON, Andel svar på direkt fråga, procent

Tanum	88
Lysekil	41
Munkedal	56
Sotenäs	52
Strömstad	56

TILLGÄNGLIGHET E-POST, Svar på e-post inom två dagar, procent

Tanum	99
Lysekil	76
Munkedal	73
Sotenäs	70
Strömstad	93

MILJÖ

Andelen ekologiska livsmedel som används i köksverksamheten varierar mellan kommunerna.

I Tanum är hela 40 procent av livsmedlen i köksverksamheten ekologiska medan andelen ekologiska livsmedel i övriga kommuner är betydligt lägre.

EKOLOGISKA LIVSMEDEL, procent

Tanum	40
Lysekil	13
Munkedal	17
Sotenäs	14
Strömstad	20

NÄRINGSLIV

Företagssamhet: Flera av kommunerna i norra Bohuslän tillhör de företagsammaste i länet och riket. Det finns många företag mätt per 1 000 invånare och det startas också många nya företag varje år. Nyckeltalet nedan redovisar hur många nya företag som startats per 1 000 invånare i kommunen. Flest nya företag startas det i Strömstad, Sotenäs och i Tanum. Munkedal är den kommun i norra Bohuslän där det startas minst antal nya företag.

Företagsklimat: Det görs årligen flera olika mätningar av företagsklimatet i kommunerna, bland annat gör både Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) mätningar. Ingen av kommunerna i norra Bohuslän får högt betyg i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Bäst betyg av kommunerna i norra Bohuslän får Strömstad och Tanum medan Sotenäs och Lysekil tillhör de kommuner i landet som får sämst betyg.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör också en mätning av företagsklimatet i kommunerna. I SKL:s mätning anges företagarnas sammanfattande omdöme om kommunens service när de haft kontakt med kommunen i ärenden rörande bygglov, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll, brandtillsyn och serveringstillstånd. Av kommunerna i norra Bohuslän är det bara Tanum och Sotenäs som genomför mätningen. Tanum har de senaste åren förbättrat sitt betyg och ligger nu över riksgenomsnittet.

NÄRINGSLIV, Antal nystartade företag per 1 000 invånare

Tanum	7
Lysekil	5
Munkedal	4
Sotenäs	9
Strömstad	9

SKL-RANKING	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
SKL-ranking	207	283	235	260	187

FÖRETAGSKLIMAT, SKL:s mätning Insikt, index 1-100

Tanum	72
Sotenäs	64

VERKSAMHETSOMRÅDE

BOENDE

Bostadsmarknaden i Tanum har de senaste åren karaktäriserats av hög efterfrågan och stigande fastighetspriser. Byggandet av nya bostäder har legat på en låg nivå även om en viss ökning skett de senaste åren. För närvarande planeras för ett stort antal nya bostäder, främst i anslutning till kommunens kustsamhällen.

VERKSAMHET

Omfattning och behov av kommunens fysiska planering är fortsatt stort. Intresset från enskilda intressenter att exploatera för ny bostadsbebyggelse i kustzonen är oförändrat på en hög nivå. Den fysiska planeringen bedrivs inom ramen för olika planeringsprojekt, varav flertalet är kopplade till de planformer som är reglerade i plan- och bygglagen (PBL), främst översiktsplaner och detaljplaner. Kommunen har under året arbetat med en ny kommuntäckande översiktsplan som ersätter den gällande planen från 2002. Parallellt med arbetet med ny översiktsplan pågår arbetet med en blå översiktsplan. Den blå översiktsplanen tas fram gemensamt med Lysekil, Sotenäs och Strömstads kommuner.

På den mera detaljerade nivån har arbete under året skett med ett stort antal detaljplaner, varav två har avslutats genom beslut om antagande. De antagna planerna skapar möjlighet för byggnation av 30 nya bostäder.

Under 2016 har det genomförts en genomlysning av planprocessen för att effektivisera processen.

Under året har 422 bygglovsansökningar inkommit och i 413 ärenden har beslut fattats.

Målsättningen för nämnden är att minst 50 procent av bygglovsärendena ska avslutas inom sex veckor från det att ärendet är komplett. Denna målsättning har uppfyllts.

Försäljning av kommunala småhusomtomter sker kontinuerligt och under året har åtta tomter sålts fördelat på Grebbestad, Östad, Tanumshede och Edsvik.

BOSTÄDER

Under 2016 färdigställdes 91 bostäder.

Det har också skrivits köpekontrakt på ytterligare åtta tomter. I tomtlagret fanns vid utgången av året 28 tomter klara för försäljning, fördelade inom de flesta tätorterna i kommunen. Nio nya tomter har skapats genom utbyggnad av en gata på Vinbäcksområdet i Tanumshede.

FRAMTID

Enligt de mål som framtagits i den nya översiktsplanen ska det i hela kommunen finnas ett varierat utbud av boendetyper och upplåtelseformer som är anpassade för människor i olika skeden av livet och som främjar helårsboende. Omvandling av befintliga fritidshusområden till helårsområden ska främjas i anslutning till samhällena. Landsbygdsutveckling i inlandet ska främjas genom att möjliggöra boende i strandnära lägen.

Kommunens helägda bostadsföretag Tanums Bostäder arbetar dessutom med detaljplaner som kommer att möjliggöra byggande av cirka 500 lägenheter. Under kommande år kommer Tanums Bostäder att färdigställa cirka 40 nya lägenheter i Tanumshede och påbörja byggnation av cirka 30 lägenheter i Grebbestad.

Trycket på planering förväntas fortsatt vara högt och det är en pågående utmaning att utveckla arbetssätt och rekrytera personal för att kunna möta behoven. Utvecklingen har de senaste åren tenderat i att allt högre krav ställs på utredningar under planarbetet.

Effektivisering av handläggningen av bygglovsärenden är fortsatt prioriterat. Målsättning är att arbeta för en förenklad och effektiv handläggning. Åtgärder behöver vidtas för att minska antalet oavslutade ärenden samtidigt som handläggningstiderna kortas och rättssäkerheten upprätthålls.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska möjliggöra produktion av 300 bostäder under mandatperioden samt erbjuda villatomter i kommunens större samhällen till marknadsmässiga priser.

MÅLUPPFYLLELSE

Ett arbete pågår med att ta fram en ny översiktsplan (ÖP) som ska omfatta hela kommunens yta. Den nya översiktsplanen innehåller vision för hur Tanums kommun ska utvecklas fram till år 2030. Den nya översiktsplanen ska vara klar under 2017. Till översiktsplanen kopplas en "Blå ÖP" som är en översiktlig planering av kommunens kust- och havsområden.

Den blå översiktsplanen tas fram i samråd med övriga kommuner i norra Bohuslän.

Kommunstyrelsen har i sitt planarbete prioriterat tolv olika detaljplaner i syfte att snabbt ta fram nya områden för verksamhetsmark och bostäder. Totalt finns fler än 1 000 bostadsenheter som är färdigplanerade eller är under planering i olika detaljplaner. Målet att det finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen är uppfyllt.

Under 2016 har det färdigställts 91 nya bostäder. Under 2015 färdigställdes 86 nya bostäder. Det finns för närvarande 28 kommunala tomter till försäljning.

Det finns lediga kommunala tomter i Tanumshede, Grebbe- stad, Rabbalshede, Östad, Kville och Lur.

7 013 tkr

INTÄKTER TOMTFÖRSÄLJNING

Intäkterna för tomtförsäljning uppgick under året till 7 013 tkr.

2016	9 046
2015	8 205
2014	5 886

KOSTNAD BYGGLOV (tkr)

Kostnaden för bygglovsverksamhet har ökat med 10,2 procent och uppgick till 9 046 tkr under 2016, vilket framförallt beror på ökade personalkostnader på grund av ökad volym.

DETALJPLANER

Två detaljplaner har antagits. Planerna skapar möjlighet för byggnation av 30 nya bostäder.

2016	6 018
2015	4 282
2014	3 674

KOSTNAD FYSISK PLANERING (tkr)

Kostnaderna för fysisk planering har ökat med 40,5 procent och uppgår till 6 018 tkr, vilket framförallt beror på ökade personalkostnader på grund av ökad volym.

TOMTER TILL FÖRSÄLJNING

28 kommunala småhustomter fanns till försäljning 31 december 2016.

SÅLDA TOMTER

Under året såldes åtta kommunala småhustomter.

VERKSAMHETSOMRÅDE

NÄRINGSLIV

Näringslivet i Tanums kommun är väl differentierat och består av mer än 2 400 företag, de flesta små och medelstora företag. Tanums kommun har länets mest företagssamma befolkning. Mer än 18 procent av kommunens arbetsföra befolkning ansvarar för ett företag. Tanum tillhör de kommuner som både har flest företag i relation till invånarantalet och där det startas flest nya företag.

VERKSAMHET

Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2016 startades det 119 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag.

Kommunen arbetar tillsammans med näringslivet för att förbättra företagsklimatet i kommunen. Arbetet bedrivs i tematiska arbetsgrupper. Under 2016 har man bland annat arbetat med kompetensförsörjning och förbättrat värdskap.

Kommunen arbetar tillsammans med Tanum Turist med att skapa bra förutsättningar för besöksnäringen. Tanum Turist har ett särskilt uppdrag från kommunen att bedriva den operativa turismverksamheten i Tanum. Vid kommunens näringslivsenhet finns en särskild tjänst som näringslivsutvecklare med speciellt fokus på utvecklingen av turism, besöksnäring och handel.

Tillsammans med övriga kommuner i Bohuslän har Tanums kommun tagit fram ett styrdokument och en handlingsplan, "Ett enat Bohuslän", för utveckling av besöksnäringen i Bohuslän.

I den ranking som Svenskt Näringsliv gjorde av näringslivsklimatet 2016 i Sveriges kommuner placerade sig Tanum på plats 207, vilket är en förbättring med 21 platser jämfört med tidigare år. De tre senaste åren har Tanum klättrat 34 platser i mätningen. I den mätning som SKL gör av hur företagen uppfattar hur kommunens myndighetsutövning fungerar får Tanum förbättrade betyg.

Under året registrerades 119 nya företag eller 7,0 företag per 1 000 invånare. I kommunen fanns vid årets slut 2 413 registrerade företag.

Under året har frukostträffar, företagsträffar samt sommarträffen genomförts med sammanlagt cirka 400 deltagare.

Politiker, förvaltningschefer och näringslivsutvecklarna har gjort mer än 100 företagsbesök under året.

Kommunikationen i norra Bohuslän och Tanums kommun blir allt bättre. År 2015 färdigställdes motorvägen mellan Oslo och Köpenhamn när etappen genom världsarvet togs i bruk. En utbyggd motorväg ökar attraktiviteten för etablering och start av nya företag i Tanum.

Kommunen satsar under tre år sex mkr på utbyggnad av tele- och datakommunikation i kommunen. Telia erbjuder fiberanslutning till fastigheter i Grebbestad, Fjällbacka och Tanumshede. Tillsammans med den bredbandsutbyggnad som gjorts genom fiberföreningar kommer hela Tanums kommun att ha möjlighet till bredbandsanslutning via fiber.

En förhållandevis stor andel av Tanums kommuns verksamheter sköts på entreprenad jämfört med andra kommuner. Upphandlingar genomförs regelbundet av kommunen.

Kommunen har beslutat att tillämpa lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten vilket innebär att hemtjänsttagare kan välja mellan olika entreprenörer.

Världsarvskommunerna Tanum och Capo di Ponte har sedan flera år ett kontinuerligt utbyte med varandra. Världsarvet med sina hållristningar är ett av kommunens största besöksmål.

Orienteringsklubbarna Kvillebyns SK och Idefjordens SK arrangerade under 2016 världsmästerskap i orientering i Tanum och Strömstad. Tävlingarna blev arrangörsmässigt en stor framgång med mycket publik och många besökare till Tanum och Strömstad.

För att nå visionen, att näringslivet år 2020 upplever Tanum som en av Sveriges mest utvecklingsinriktade kommuner, prioriteras följande områden:

- Ökad kommunikation mellan kommunen och företagare.
- Ökad samverkan mellan företagare.
- Förtroendeingivande och effektiv myndighetsutövning.
- Ökad information och öppenhet.
- Medverka till att skapa förutsättningar för att de befintliga företagen ska kunna växa och nya företag startas för ytterligare tillväxt.
- Tillgodose behovet av bostäder och verksamhetsmark.
- Samordna kompetensutveckling.
- Besöksnäringen blir en allt viktigare del av näringslivet i Tanum. Det finns en stor potential att utveckla besöksnäringen till en åretruntverksamhet

FÖRETAG I KOMMUNEN

Under året registrerades 119 nya företag eller 7,0 företag per 1 000 invånare.

FRAMTID

Under 2017 påbörjas framtagandet av en ny näringslivsstrategi. Arbetet med den nya näringslivsstrategin sker i en arbetsgrupp där representanter för näringslivet i Tanum deltar tillsammans med kommunala representanter.

En viktig förutsättning för utvecklingen av näringslivet är tillgången till verksamhetsmark. Planarbete pågår för framtagande av nya områden med verksamhetsmark i Tanumshede, Grebbestad, Fjällbacka och Hamburgsund.

Besöksnäringen blir en allt viktigare del av näringslivet i Tanum. Det finns en stor potential att utveckla besöksnäringen till en åretruntverksamhet. Tillsammans med bland annat Tanum Turist och kommunerna i Bohuslän arbetar Tanums kommun med att skapa bra förutsättningar för besöksnäringen i kommunen.

Förbättrad servicenivå, kortare handläggningstider, ökad tillgänglighet med mera inom kommunens myndighetsutövning är prioriterade områden i arbetet med att förbättra servicen till näringslivet.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen genom att förbättra företagsklimatet och utveckla myndighetsutövningen utifrån företagarnas behov.

Tanum ska under mandatperioden klättra 50 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking jämfört med placeringen år 2015. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

MÅLUPPFYLLELSE

Tanum tillhör en av de kommuner i Sverige där det finns flest företag per 1 000 invånare. Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2016 startades det 119 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag. Tanums kommun har länets mest företagsamma befolkning. Mer än 18 procent av kommunens arbetsföra befolkning ansvarar för ett företag.

Tanums kommun klättrade under 2016 från plats 228 till plats 207 i Svenskt Näringslivs ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner.

I SKL:s insiktsmätning 2016 ökade Tanum nöjdhetsindex med åtta enheter och ligger i mätningen på 72 enheter.

34

SVENSKT NÄRINGSLIVS RANKING

Tanums ranking har förbättrats med 34 platser på tre år. År 2016 plats 207, 2015 plats 228 och 2014 plats 241.

FÖRETAG I KOMMUNEN

I Tanums kommun finns det 2 413 företag.

ÅSKÅDARE ORIENTERINGS-VM

Antalet åskådare under hela tävlingsveckan var cirka 35 000.

TELE- OCH DATAKOMMUNIKATION

Kommunen satsar under en tre årsperiod 6 mkr på utbyggnad av tele- och datakommunikation.

FÖRETAGSBESÖK

Politiker, tjänstemän och näringslivsutvecklarna har gjort cirka 100 företagsbesök under 2016.

18%

ANDEL FÖRETAGARE

Andel personer av kommunens arbetsföra befolkning ansvarar för ett företag.

VERKSAMHETSOMRÅDE

UTBILDNING

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för utbildning genom förskoleklass, grundskola, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och musikskola.

VERKSAMHET

Grundskola

Tanums kommun har sin grundskoleverksamhet förlagd till åtta kommunala skolenheter med cirka 1 210 elever. Dessutom finns en fristående skola på Resö. Nämndens ambition är att det ska finnas en skola på varje större ort eftersom kommunen, som är stor till ytan, är uppdelad i många samhällen med omgivande landsbygd. I Tanum anordnas kommunal simskola på två orter sommartid.

Det gångna verksamhetsåret har liksom 2015 fortsatt präglats av det kraftigt ökade flyktningmottagandet. Antalet nyanlända barn, elever och vuxenstudierande i nämndens verksamheter uppgick vid årsskiftet till 295 fördelade på alla nivåer i utbildningssystemet. Som jämförelse kan nämnas att en genomsnittlig årskull består av cirka 100 till 130 barn.

Satsningen på digitala läromedel i grundskolan, En var, är en reguljär del av verksamheten och alla elever disponerar nu var sin surfplatta. Kompetensutvecklingsinsatserna inom IT och kollegialt lärande fortsätter. Under 2015/2016 har även insatserna inom bland annat kultur som arbetsform och utomhuspedagogik fortsatt, liksom utbildning om neuro-psykiatriska funktionsnedsättningar. Detta har gjorts för att möta den växande grupp elever som har svårigheter att finna sig tillrätta i skolans traditionella arbetssätt. Metodiken och verktygen i den statliga satsningen Läsluft används av samtliga lärare i hela grundskolan.

Lokalsituationen i Tanumskolan och Fjällbacka skola är inte acceptabel. Byggprocesserna har i båda fallen fördröjts, vilket är olyckligt. Den trängsel som råder i dessa skolor gynnar varken trygghet och trivsel eller lärande. Även personalens arbetsmiljö blir lidande.

Gymnasieskola

Totalt får 363 tanumselever sin utbildning inom gymnasieskolan. Liksom tidigare söker en majoritet av eleverna till gymnasieskolor i Uddevalla. De flesta övriga har sin skolgång förlagd till Strömstad eller Tanumshede.

Tanums Gymnasieskola har sedan 2015 en förändrad organisation och ett förändrat utbud. Numera erbjuds endast lärlingsutbildningar inom olika yrken vid sidan om introduktionsprogram för elever som saknar behörighet för nationella program.

Verksamheten har dock inte förmått attrahera tillräckligt många elever. Tvärtom sjunker elevantalet och ansökningssiffrorna inför läsåret 2017/2018 är så låga att utbildningens framtid måste ifrågasättas. Stora insatser har gjorts under 2016 för att komma tillrätta med allvarliga kvalitetsproblem inom verksamheten. Inom introduktionsprogrammen har antalet som läser språkintrouktion ökat mycket kraftigt till följd av det stora mottagandet av flyktingar.

Särskola

Resultaten i verksamheten är goda. Liksom förra läsåret ligger betygsnivån högre i praktiska ämnen jämfört med de teoretiska. Skriftliga omdömen för de yngre eleverna visar att samtliga har "godtagbara" eller "mycket godtagbara" kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Vuxenutbildning

De närmast föregående åren minskade statsbidraget till vuxenutbildningen mycket kraftigt. Kommunen gjorde därför en översyn av den egna finansieringen och sedan kompletteringsbudgeten 2015 är verksamheten prestationsanslagsfinansierad. Under 2016 har åter en kraftig ökning av de riktade statsbidragen skett, framför allt inom yrkesutbildning och SFI. Som en effekt av rekryteringssvårigheterna har verksamheten

köpt in utbildningar från Hermods när man inte kan erbjuda dessa inom den befintliga verksamheten. På hemmaplan erbjuds framför allt utbildning inom vård och omsorg samt svenska för invandrare.

Musikskola

Undervisning har även i år skett på kommunens samtliga grundskolor inklusive fristående skolan på Resö samt gymnasiet. Under året har musikskolan haft ett snitt på 279 ämneskurser instrumentalt vilken är en liten ökning från 2015. I genomsnitt har 54 elever stått i kö för att komma in, vilket är helt i linje med 2015. Flickorna utgör 56 procent av eleverna vilket är i paritet med 2015 års siffror.

Det enskilt mest populära instrumentet har även i år varit gitarr följt av violin. Som instrumentgrupp toppar stränginstrumenten med stråk och träblås på platserna därefter.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska i en miljö som präglas av trygghet, trivsel och respekt för allas lika värde erbjuda utbildning som ger varje elev möjlighet att utifrån sina förutsättningar ta ansvar för sitt lärande och nå kunskapsmålen samt bli behörig för nästa nivå.

MÅLUPPFYLLELSE

Utvecklingen av studieresultaten inom grundskolan skiljer sig mellan de lägre åldrarna, där resultaten på de nationella proven försämras kraftigt, och högstadiet, där resultaten visar positiva trender. Meritvärdet ökar till 219 i genomsnitt (204 under 2015) och behörigheten till gymnasiet ligger över 90 procent för samtliga program. Tanums grundskolor placerade sig på plats 35 av 290 i SKL:s Öppna jämförelser, vilket får anses vara ett mycket gott resultat.

KVALITETSGARANTIER

- Trygg miljö:** Verksamhetens miljö är trygg och säker. *Målet uppfyllt.*
- Bra mat:** God och näringsriktig mat serveras. *Målet uppfyllt.*
- Samarbete:** Överenskommelse om samarbete skrivs mellan skola och hem om ansvarstagandet för barnets skolgång. *Målet uppfyllt.*
- Föräldrastöd:** Föräldrastödsinsatser erbjuds genom hela förskole- och skoltiden. *Målet delvis uppfyllt.*
- Kontakt med hemmet:** Om en elev är frånvarande tar skolan kontakt med hemmet samma dag. *Målet uppfyllt.*
- Läsningstöd:** Alla elever får individuellt stöd för att nå målet att kunna läsa med god förståelse i slutet av år tre. *Målet uppfyllt.*
- Matematikstöd:** Matematikutvecklare stödjer lärarna i att utveckla och sprida effektiva sätt att lära matematik. *Målet uppfyllt.*
- Digitala läromedel:** Alla elever har tillgång till digitala läromedel. *Målet uppfyllt.*
- Valfrihet:** Föräldrar och elever har rätt att fritt välja skola och skolort. Skolskjuts medges om detta ryms inom befintliga kommunala skolskjutslinjer. *Målet uppfyllt.*

TRIVSEL OCH TRYGGHET

I den årliga enkät som genomförs blir värdet för elevers upplevda trivsel och trygghet 8,4 på en tiogradig skala.

FÖRÄLDRARS BEDÖMNING

Värdet för föräldrarnas bedömning av verksamheten som helhet är 7,2 på en tiogradig skala.

76%

FULLFÖLJER GYMNASIET

Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år är 76 procent.

MUSIKSKOLAN

Under året har musikskolan haft ett snitt på 279 ämneskurser instrumentalt vilken är en liten ökning från 2015.

GYMNASIEBEHÖRIGHET

Andelen elever som är behöriga till gymnasiet.

FRAMTID

Också under kommande år kommer flyktingmottagandet att ha en stor påverkan på grundskolan – detta även om flyktingströmmarna till Sverige skulle minska. Med den organisations- och finansieringsmodell som förvaltningen nu utgår från, är följsamheten gentemot starkt fluktuerande barn-/elevantal bättre än tidigare. En ökande del av finansieringsansvaret kommer dock att falla på kommunen i takt med att flyktingar får permanent uppehållstillstånd. Likaså kvarstår de stora svårigheterna att rekrytera utbildad personal. Om inflödet av flyktingar åter ökar, kommer dessutom ytterligare lokalbrist att uppstå.

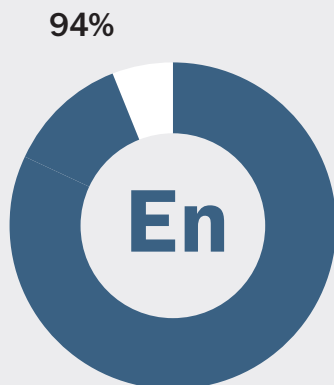
Rekryteringsproblematiken har redan berörts och är ett nationellt problem, dels eftersom skolan har alltför låg status för att locka sökande till existerande utbildningar och dels för att utbildningsplatserna är för få. Lärarbristen har beräknats till 65 000 före år 2020. Omräknat till tanumsmått skulle detta innebära att hälften av lärartjänsterna skulle vara obesatta om några få år. Detta problem måste ju i första hand lösas av staten, men kommunerna bör trycka på för att få till stånd andra typer av utbildningar som kan nå nya målgrupper. Detta sker inom fyrbodalssamarbetet tillsammans med Högskolan Väst och tillsammans med Göteborgs universitet, som hösten 2017 startar en distansutbildning till speciallärare förlagd till Fyrbodal.

Lokalbristen inom förskola och skola måste tas på allvar. Barn- och utbildningsnämnden har vid upprepade tillfällen i budget- och bokslutsdokument lyft fram dessa frågor.

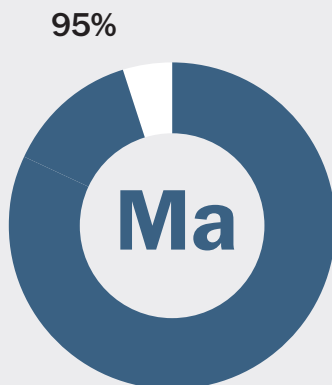
Budgetäskanden har gjorts för både Tanumshede, Fjällbacka och Grebbestad. En bättre samordning av nämndernas arbete är nödvändig, då en fortsatt expansion av bostadsbyggandet förutsätter att kommunal service finns med i planarbetet.

En utredning av utbildningsverksamheten vid Futura är beslutad av kommunstyrelsen. Denna ska under 2017 belysa verksamheten med avseende på ekonomi och organisation. Även lokalutnyttjandet ska belysas, särskilt mot bakgrund av en eventuell flytt av biblioteket. Utan att föregripa utredningen kan konstateras att behovet av gymnasieutbildning på hemmaplan de närmaste åren kommer att vara stort, inte minst med tanke på det stora antalet nyanlända. Dessa efterfrågar i många fall yrkesutbildning och kan bli en bra resurs för Tanums näringsliv.

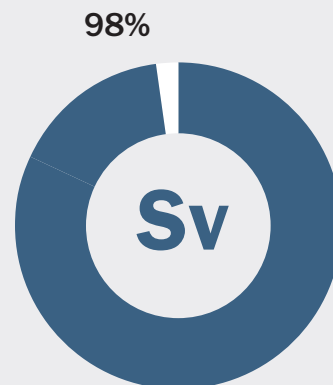
Antalet heltidsstuderande vuxna de senaste 20 åren har varit i genomsnitt ungefär 120. Det finns ingen anledning att tro att dessa tal kommer att minska de närmaste åren, snarare tvärtom. En anledning är återigen det stora flyktingmottagandet – många kommer att behöva svenskundervisning och annan gymnasial utbildning, inte minst yrkesutbildning, för att så snabbt som möjligt kunna få arbete och integreras i det svenska samhället. En annan anledning är en fortsatt snabb omvandling av arbetslivet som kräver att samhället möjliggör för vuxna att komplettera sin utbildning återkommande under livet. Staten tar sitt ansvar för detta och har inrättat en rad statsbidrag för en utökad vuxenutbildning.

MÅLUPPFYLLELSE ENGELSKA
Andel elever med lägst betyg E i ämnet engelska i de nationella proven.

MÅLUPPFYLLELSE MATEMATIK
Andel elever med lägst betyg E i ämnet matematik i de nationella proven.

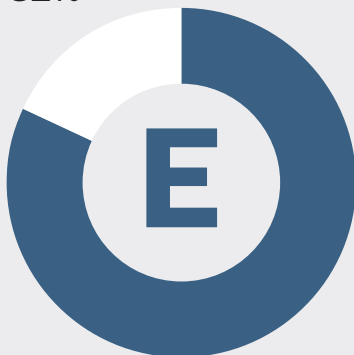
MÅLUPPFYLLELSE SVENSKA
Andel elever med lägst betyg E i ämnet svenska i de nationella proven.

122 tkr

NETTOKOSTNAD/ELEV

Nettokostnaden för en gymnasieelev uppgick till i snitt 122 102 kr/år för en köpt gymnasieplats.

82%

LÄGST BETYGG E

Andel elever i årskurs 9 som har minst betyget E i samtliga ämnen

2016	-180 201
2015	-173 761
2014	-172 012

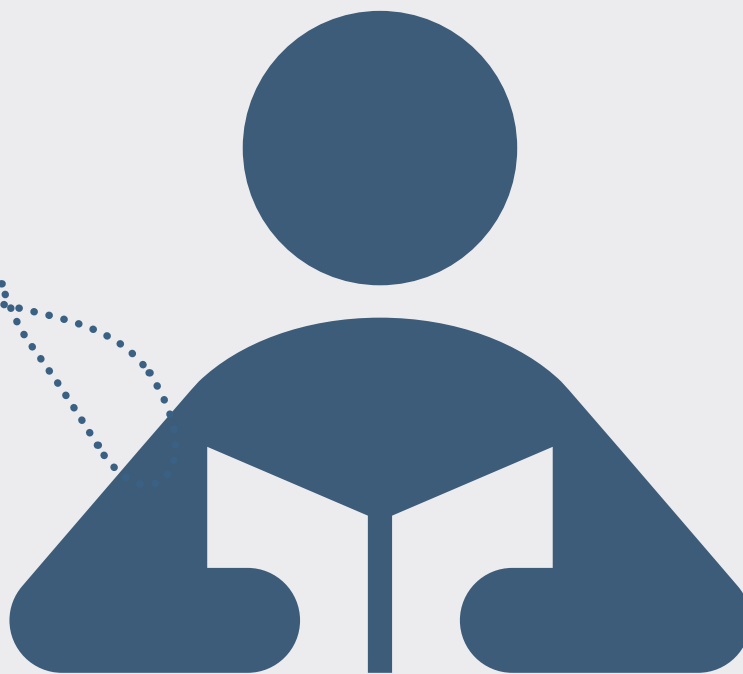
NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet utbildning har ökat med 3,7 procent i förhållande till 2015.

2016	7 293
2015	7 209
2014	-1 435

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är 7 293 tkr, vilket främst beror på ökade statsbidrag samtidigt som det har varit svårt att rekrytera personal.

NETTOKOSTNAD/ELEV

Grundskola (tkr)

2016	96 270
2015	93 109
2014	93 474

Gymnasiet, köpta platser (tkr)

2016	122 102
2015	117 895
2014	117 787

Gymnasiet, Tanum (tkr)

2016	102 950
2015	78 010
2014	120 319

Vuxenutbildning (tkr)

2016	34 052
2015	51 473
2014	51 284

VERKSAMHETSOMRÅDE

BARNOMSORG

Barnomsorgen ska ge omsorg och pedagogisk verksamhet inom förskolan för barn i åldrarna ett till fem år, i pedagogisk omsorg för åldrarna ett till tolv år och i fritidshem för åldrarna sex till tio år.

VERKSAMHET

Totalt erbjuds cirka 1 000 barnomsorgsplatser inom kommunen. Detta motsvarar en barnomsorgstäckning på cirka 86 procent.

Planeringsarbetet för utökade förskolelokaler i Tanumshede har avstannat i avvaktan på att alternativ utformning och alternativt ytbehov ska utredas. I Fjällbacka råder akut brist på förskolelokaler och arbete pågår för att lösa både det kortsiktiga och det långsiktiga behovet.

När det gäller förskolans utvecklingsarbete är språk och kommunikation ett övergripande ämne. Ett mål är att utbilda all personal i förskolan i "Tecken som stöd" för att alla förskolor i Tanum ska bli tecknande förskolor.

På biblioteket finns *Språkoteket* med böcker och annat material som stödjer ett språkstimulerande arbetssätt. Där har också talpedagoger och specialpedagoger sin bas för arbetet med att stödja och utveckla kompetensen hos personalen i både skola och förskola.

I enlighet med ett politiskt beslut ska även matematiken prioriteras inom förskola och skola och ett arbete med att definiera hur man tillsammans i dessa verksamheter kan lägga upp undervisningen för att öka måluppfyllelsen har inletts.

Arbetet med IKT (Informations- och kommunikationsteknik) har tagit fart på allvar. En IKT-grupp med förskolepedagoger har bildats och några av pedagogerna har nedsättning i tjänsten för att stödja implementeringen i förskolan. IKT i förskolan går ut på att barnen ska producera och inte konsumera. Barnen dokumenterar vad de arbetar med på förskolans surfplattor.

Fritidshemmen får genom nya avsnitt i läroplanen ett tydligare uppdrag att komplettera skolan även när det gäller kunskaper. Det är en utmaning för verksamheten att det inte blir mer skola på fritids utan lärande genom lek. För att åstadkomma en högre likvärdighet har fritidshemspersonalen haft kommundemensamma lärmöten. Under läsåret började man dela in personalen i två grupper under mötena, de med pedagogisk utbildning utgjorde en egen grupp. Under nästa läsår kommer det att genomföras en grundutbildning för fritidshemspersonal utan utbildning medan övriga fortsätter med fördjupade samtal i sina lärgrupper.

FRAMTID

Lokalsituationen för förskolan är kritisk i Fjällbacka och Grebbestad. I kompletteringsbudgeten 2017 kommer därför medel att äskas för nya förskolor på dessa orter. Temporära lösningar behöver skapas för att ge barn och personal rimlig arbetsmiljö. Kapacitetstaket är dock snart nått även i Backa och Rabbalshede. Sannolikt kan man där dock lösa situationen utan omfattande nybyggnation.

Pedagogisk omsorg, familjedaghem, har under de senaste åren minskat kraftigt i volym. Den viktigaste anledningen till detta är införandet av allmän förskola från tre års ålder. Denna är avgiftsfri 15 timmar per vecka medan den pedagogiska omsorgen är avgiftsbelagd i sin helhet. En relativt stor grupp föräldrar föredrar dock denna barnomsorgsform med mindre barngrupper i hemmiljö, som har djupa traditioner i Tanum och som, inte minst på grund av kommunens geografi, även är ett bra komplement till förskola. För att det ska vara möjligt för dagbarnvårdarna att täcka upp för varandra de dagar någon måste vara ledig för att klara arbetstidsavtalet, krävs ett visst antal dagbarnvårdare som dessutom inte bor för långt från varandra. Kommunen behöver ta ställning till om denna omsorgsform ska finnas kvar och i så fall ge de förutsättningar som krävs.

Det kan också finnas anledning att diskutera någon form av blandform mellan pedagogisk omsorg och förskola för att tillgodose behovet av mindre barngrupper som blir mer och mer tydligt hos en ökande andel av förskolebarnen. En sådan verksamhetsform skulle också kunna vara mer flexibel och minska behovet av att bygga förskolor genom att villor och lägenheter skulle kunna utnyttjas.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska i en miljö som präglas av trygghet, trivsel och respekt för allas lika värde erbjuda utbildning som ger varje elev möjlighet att utifrån sina förutsättningar ta ansvar för sitt lärande och nå kunskapsmålen samt bli behörig för nästa nivå.

MÅLUPPFYLLELSE

Barn- och utbildningsnämnden erbjuder olika barnomsorgsformer såsom pedagogisk omsorg, förskola och fritidshem. Därutöver erbjuds plats på fyra kooperativa förskolor inom kommunen. Samtliga skolområden erbjuder barnomsorg.

Föräldrarna är fortsatt nöjda med förskoleverksamheten. I den enkät som genomförs årligen blir värdet för *Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra*, 8,6 på en tiogradig skala, marginellt högre än föregående år. *Barnen känner sig trygga* 5,4 (5,4 år 2015) på en sexgradig skala och *trivs i förskolan* 5,5 (5,5).

KVALITETSGARANTIER

Barnomsorgsplats: Barnomsorgsplats erbjuds inom tre månader efter anmälan. *Målet uppfyllt.*

Utomhusverksamhet: Barnen i förskola och pedagogisk omsorg har utomhusverksamhet varje dag. *Målet uppfyllt.*

Trygghet: Verksamhetens miljö är trygg och säker. *Målet uppfyllt.*

Bra mat: God och näringsriktig mat serveras. *Målet uppfyllt.*

Samarbete: Överenskommelse om samarbete skrivs mellan skola och hem om ansvarstagandet för barnets skolgång. *Målet uppfyllt.*

Valfrihet: Föräldrar har rätt att fritt välja barnomsorgsform. *Målet uppfyllt.*

100%

BARNOMSORGSPLOTS

Andel sökanden som erbjuds barnomsorgsplats inom tre månader.

111 tkr

TRIVSEL OCH TRYGGHET

I den årliga enkät som genomförs blir värdet för "Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra" 8,6 på en tiogradig skala.

2016	-78 692
2015	-74 861
2014	-71 554

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet barnomsorg har ökat med 5,4 procent i förhållande till 2015.

NETTOKOSTNAD PER BARN

Inom förskola är nettokostnaden per inskrivet barn 111 tkr 2016, vilket är en ökning med 1,4 procent.

2016	1 539
2015	1 660
2014	-1 080

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är 1 539 tkr och har varit ett överskott de senaste två åren.

BARN PER ANSTÄLLD

Barn per personal i snitt i kommunens förskolor uppgick under året till 5,31.

VERKSAMHETSOMRÅDE

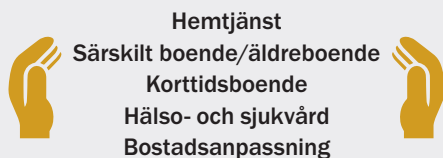
ÄLDREOMSORG

Äldreomsorgen arbetar med stödinsatser till äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Kopplat till äldreomsorgen finns också de förvaltningsgemensamma organisationerna för hälso- och sjukvård och anhörigstöd.

VERKSAMHET

Äldreomsorgen är indelad i fem huvudsakliga områden; hemtjänst, särskilda boenden/äldreboenden, korttidsboende, hälso- och sjukvård samt bostadsanpassning.

Omsorgsnämnden antog under 2016 nya riktlinjer för biståndsbedömningen inom äldreomsorgen. För att ytterligare stärka rättssäkerhet och kvalitet har utveckling av social dokumentation varit prioriterat under året inom de verkställande enheterna. Samtlig omvårdnadspersonal dokumenterar digitalt i verksamhetssystemet.

Hemtjänst

Under 2016 har antalet personer med hemtjänstinsatser ökat marginellt. Antalet biståndsbedömda timmar i hemtjänst inklusive tillfälliga gäster har under året minskat med 735 jämfört med 2015 och antalet delegerade hälso- och sjukvårdstimmar har minskat med 218.

Antalet tillfälliga gäster med hemtjänst (omvårdnad och service), som valt att tillbringa en period av året i Tanums kommun, har minskat med åtta personer jämfört med 2015. Antalet timmar som Tanums kommun kunnat fakturera hemkommunen har också minskat med 344 timmar mot 2015. Utöver de 38 tillfälliga gäster som har haft omvårdnads- och serviceinsatser har ytterligare tio tillfälliga gäster haft enbart matdistribution och/eller trygghetslarm.

Hemtjänsten har under året arbetat med en genomgripande organisationsförändring och ett nytt arbetssätt utifrån en genomlysning som genomfördes under 2015. Syftet har varit att skapa en ändamålsenlig organisation med bra tekniskt stöd med förbättrad kvalitet för brukarna, genom god effektivitet, kvalitet och ekonomi. Arbetet har skett i samarbete med extern konsult och både planeringsenheten och personalgrupper har fått nya arbetsuppgifter och ansvarsområden. Stort fokus har varit att öka personalkontinuiteten och utveckla kontaktmannaskapet.

Särskilda boenden och korttidsboenden

Under 2016 har antalet personer som väntat på plats inom särskilt boende/äldreboende ökat till i snitt 18 personer per månad, att jämföra med 2015 då i snitt tolv personer väntat per månad. Under året har 16 personer inte kunnat erbjudas plats inom 90 dagar. Nyttjandegraden för de 156 särskilda boendeplatserna har under året i genomsnitt varit 97 procent. Under 2015 var nyttjandegraden 98 procent. På grund av den ökade efterfrågan på boendeplatser fattades under året beslut om att öppna åtta nya boendeplatser på ett av kommunens befintliga äldreboenden.

Nyttjandegraden på äldreomsorgens korttidsboende har varit 95 procent att jämföra med 2015 då nyttjandegraden var 86 procent. Antalet platser har utökats något och därmed också personalen.

Om kommunen inte kan ta emot personer som är utskrivningsklara från sjukhus inträder ett betalningsansvar där ett fastställt belopp betalas per dygn. År 2016 har Tanums kommun haft 130 dagar med betalningsansvar. Det är en stor ökning jämfört med 2015. De kraftigt ökade betalningsansvarsdagarna bedöms till största del bero på att det har varit fler som väntat på särskilt boende och under väntetiden vistats på korttiden.

I samverkan med räddningstjänst och kommunens fastighetsavdelning pågår ett arbete med att brandsäkra alla äldreboenden. En brandskyddsplan finns framtagen och under 2016 har i enlighet med planen sprinkleranläggning installerats på ett äldreboende.

Hälso- och sjukvård samt bostadsanpassning

Volymen på utförd hemsjukvård är något lägre. Antalet tillfälliga gäster med hemsjukvårdsinsatser har precis som antalet timmar minskat. Under året har uppdragen inom samverkande sjukvård minskat jämfört med 2015.

Bostadsanpassningsbidrag har beviljats i 50 ärenden, det är några fler än 2015. Dock har det utbetalade bidraget minskat i antal kronor.

En ny handlingsplan för vård av demenssjuka antogs av omsorgsnämnden i början av 2016. Bemanningen med demenssjuksköterska är fortsatt förstärkt för att i högre grad kunna tillgodose komplexa vårdbehov samt för att ge handledning till personal.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård samt service för att äldre och funktionshindrade ska ges möjlighet till ett gott liv med trygghet i sin livssituation. Alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Respekt för den enskildes personliga integritet ska alltid beaktas. Insatserna ska vara individuellt utformade så att den enskilde stärks i att leva ett självständigt, aktivt och meningsfullt liv. Målet är att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa samt lindra lidande genom att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet.

Patienterna ska ges en god och säker hälso- och sjukvård oberoende av vem som utför insatserna. Insatserna ska vara individuellt anpassade och ta tillvara patienternas egna resurser. Målet är att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa samt lindra lidande genom att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Målet är att bibehålla och förbättra förmågor hos den enskilde. Målet är att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

MÅLUPPFYLLELSE

Omsorgsnämndens målsättning att verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård samt service för att äldre och funktionshindrade ska ges möjlighet till ett gott liv med trygghet i sin livssituation samt att alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov kan anses som i hög grad uppfyllt. Detta trots att vissa av indikatorerna visar ett något sämre resultat än vad som satts upp som nivå.

Målsättningen att respekt för den enskildes personliga integritet alltid ska beaktas och att insatserna ska vara individuellt utformade så att den enskilde stärks i att leva ett självständigt, aktivt och meningsfullt liv kan anses som uppfyllt. Detta utifrån att indikatorerna kring brukarnöjdhet är kopplade till denna målsättning. I ett gott bemötande ingår att respektera den enskildes integritet. Målsättningen att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa samt lindra lidande genom att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet kan också anses som i hög grad uppfyllt för 2016.

KVALITETSGARANTIER

Handläggningstid: Från ansökan till beslut ska handläggningstiden för hemtjänst och trygghetslarm vara högst fem dagar. *Målet uppfyllt.*

Beslut om hemtjänst: Beslut om hemtjänst verkställs inom fem dagar. *Målet uppfyllt.*

Välkomstsamtal: Välkomstsamtal ska hållas inom tre dygn efter inflyttning på särskilda boenden. *Målet uppfyllt.*

Byte av kontaktperson: Varje omsorgstagare har rätt/möjlighet att byta kontaktperson om denne önskar det. *Målet uppfyllt.*

Efterlevandesamtal: Anhöriga ska erbjudas ett efterlevandesamtal inom sex veckor efter en närståendes dödsfall inom hälso- och sjukvård. *Målet uppfyllt.*

PERSONALENS BEMÖTANDE

Omsorgstagare (+65 år) inom hemtjänst uppgår i socialstyrelsens brukarundersökningar att de är nöjda med personalens bemötande.

HEMTJÄNST BRUKARNÖJDHET

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 95 inom hemtjänst.

SÄRSKILT BOENDE BRUKARNÖJDHET

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 90 för särskilt boende.

HEMTJÄNST SERVICEUTBUD

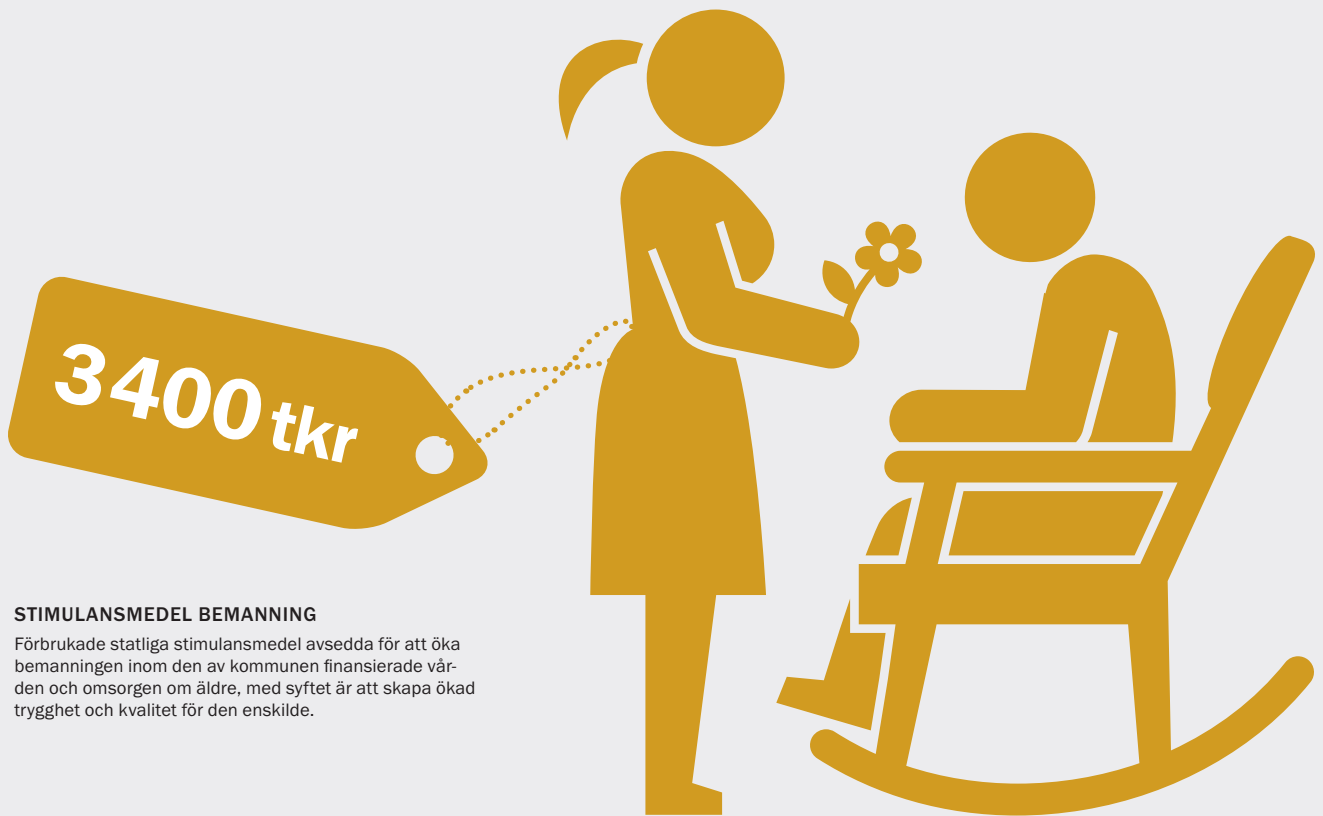
Serviceutbudet inom hemtjänst ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet".

SÄRSKILT BOENDE SERVICEUTBUD

Serviceutbudet på särskilt boende ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet".

STIMULANSMEDEL BEMANNING

Förbrukade statliga stimulansmedel avsedda för att öka bemanningen inom den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre, med syftet är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde.

FRAMTID

Socialstyrelsen gjorde en avisering om nya bestämmelser gällande bemanning inom särskilda boenden, men regeringen valde att inte anta bestämmelserna. Istället gjorde de ett förtydligande av Socialtjänstförordningen. Därigenom överläts det åt kommunen att definiera detaljerna kring hur verksamheterna ska arbeta utifrån den enskildes aktuella behov. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram rekommendationer åt kommunerna för hur arbetet bör ske. En annan viktig del i kvalitetsarbetet kring den enskilde är hur den sociala dokumentationen fungerar. Ett omfattande arbete med att förbättra dokumentationen inom kommunens äldreomsorg fortskrider under 2017.

Den 1 januari 2018 förväntas en förändring i regelverket kring kommunernas betalningsansvar ske. Istället för dagens fem dagar kommer kommunernas betalningsansvar att träda in efter tre dagar. Inför förändringen måste den kommunala verksamheten hitta ett arbetssätt i samverkan med övriga aktörer för att kunna möta upp de nya kraven.

Under 2017 kommer stora förändringar att ske på några av kommunens äldreboenden. Dels ska en sprinkleranläggning installeras på Östanvind och ett nytt system för trygghetslarm kommer att installeras på Fjällbacka Service under året.

Under våren 2017 kommer en avdelning med åtta nya platser att öppnas på Tärnegården, platserna ska ha inriktning för fysiskt sjuka. I slutet av året planeras en ombyggnation av Hedegården att startas. Ombyggnationen ska ge bättre verksamhetslokaler och kommer också leda till ytterligare åtta nya boendeplatser 2019. Utöver de faktiska förändringarna på kommunens äldreboenden kommer också förvaltningen att arbeta med att bevaka det framtida behovet av boendeplatser. Detta genom att boendepLANEN revideras och omarbetas så att den också bättre täcker in omvärldsbevakningen.

Under 2017 och framåt kommer äldre- och korttidsboenden samt hemtjänsten fortsätta arbetet att nå de övergripande målen. En kartläggning över kärnprocesserna kommer att göras och de aktiviteter som förväntas öka måluppfyllelsen kommer att prioriteras.

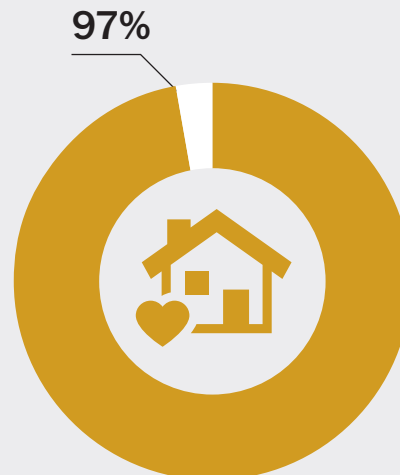
Kommunens hälso- och sjukvårdspersonal ska under 2017 kompetensutvecklas inom psykiatrisk vård.

Stödet från regeringen i form av stimulansmedel för ökad kvalitet inom äldreomsorgen förväntas för 2017 att bli ungefär 3 400 tkr.

2,3%

NETTOKOSTNAD, ÖKNING

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet äldreomsorg har ökat med 2,3 procent i förhållande till 2015.

SÄRSKILDA BOENDEPLATSER

Genomsnittlig nyttjandegrad av 156 befintliga särskilda boendeplatser under 2016 uppgick till 97 procent.

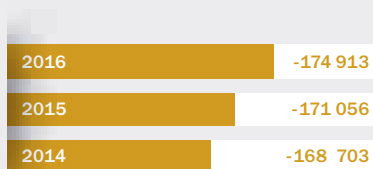
HEMTJÄNSTIMMAR

Antal beslutade hemtjänsttimmar Inklusive externa utförare, tillfälliga gäster och delegerad hälso- och sjukvård.

TILLFÄLLIGA GÄSTER

Antal fakturerade timmar för omvårdnads- och serviceinsatser avseende tillfälliga gäster inom hemtjänsten uppgick till 2 712. För hemsjukvårdsinsatser för tillfälliga gäster fakturerades 230 timmar.

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet Äldreomsorg har ökat med 2,3 procent i förhållande till 2015.

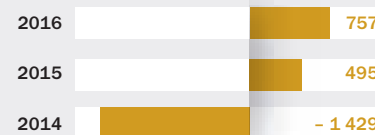
ANTAL DYGN MED BETALNINGSANSVAR

Om kommunen inte inom ett visst antal dagar kan ta emot personer som är utskrivningsklara från sjukhus inträder ett betalningsansvar där ett fastställt belopp betalas per dygn. Under året uppgick antal dagar till 130.

TRYGGHETSLARM

Antal personer med trygghetslarm inom hemtjänsten uppgick under året till 320 stycken.

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är 757 tkr och har varit ett överskott de senaste två åren.

VERKSAMHETSOMRÅDE

FUNKTIONSHINDER

Funktionshinderverksamheten arbetar med stödinsatser till personer med fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar. Funktionshinderverksamheten har också ett organisatoriskt ansvar för en förvaltningsgemensam bemanningsenhet med uppdrag att stötta förvaltningen med korttidsrekrytering av omvårdnadspersonal.

VERKSAMHET

Funktionshinderverksamheten är indelad i två huvudsakliga områden, funktionshinder/LSS och socialpsykiatri. Verksamheten omfattar såväl myndighetsutövning som verkställande av myndighetsbeslut.

Omsorgsnämnden antog under 2016 riktlinjer för individuellt stöd för personer med funktionsnedsättning inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) och SoL (Socialtjänstlagen). För att ytterligare stärka rättssäkerhet och kvalitet har utveckling av social dokumentation varit prioriterat under året. Samtlig omvårdnadspersonal förutom personlig assistans dokumenterar nu digitalt.

Under året har de verkställande enheterna fortsatt att arbeta med utveckling av digital teknik som stöd för att stärka delaktighet och självständighet för omsorgstagarna, bland annat genom att delta i projekt kring välfärdsteknik. Projektet ska också leda fram till ett evidensbaserat arbetssätt.

Funktionshinder/LSS

Under 2016 har antalet personer med insatser inom funktionshinderverksamheten varit detsamma som under 2015. Däremot har omfattningen av insatserna ökat.

Tre nya ansökningar om bostad med särskild service har verkställts under 2016. Två barn i kommunen har insatsen bostad med särskild service beviljad. Tre nya ansökningar om daglig verksamhet har verkställts under 2016.

Under året har sammanlagt 16 personer haft insatsen personlig assistans och i december är 16 personer beviljade insatsen. Av dessa har 13 personer beslut som beviljats av Försäkringskassan och tre personer har kommunalt beslut. Sex personer har valt privat assistansanordnare och tio personer har kommunen som utförare. Under 2016 har det tillkommit en ny brukare inom personlig assistans.

Generellt sett är upplevelsen att omvårdnadsbehovet fortsätter att bli allt mer omfattande för allt fler individer som får insatser inom

funktionshinderverksamheterna. En ökande grupp av äldre med funktionsnedsättningar behöver utökade insatser både i sitt hem och inom daglig verksamhet. Personer som har både neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och samsjuklighet ökar. Detta ställer krav på specialistkompetens i arbetsmetoder, bemötande och i utformandet av det stöd som ges.

Socialpsykiatri

Under 2016 har antalet personer med insatser inom socialpsykiatri varit något fler än 2015, men boendeplaceringarna har minskat något jämfört med året innan.

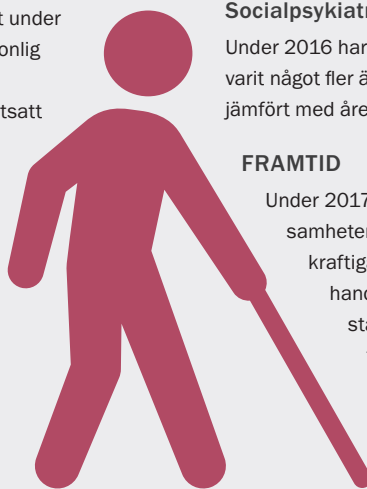
FRAMTID

Under 2017 kommer en genomlysning av funktionshinderverksamheten att utföras med syfte att analysera de senaste årens kraftiga kostnadsutveckling. Analysen ska utmytna i en handlingsplan med åtgärder. Arbetet med att ta fram bostäder med särskild service kommer att fortsätta, såväl för barn som för vuxna. Ett boende för barn kommer att starta under året och boendebehovet för vuxna kommer att bevakas via boendeplanen. Daglig verksamhet har behov av att samlokalisera verksamheterna i en mer ändamålsenligt lokal för att kunna utnyttja personalresurserna mer effektivt.

Förändringar i bestämmelser kring den statliga assistansersättningen kan komma att påverka kommunens kostnader inom funktionshinderverksamheten.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över assistansersättningen och delar av lagstiftningen inom funktionshinderområdet. Resultatet av denna ska senast redovisas i oktober 2018.

Under 2017 och framåt kommer verksamheterna inom funktionshinder fortsätta arbetet att nå de övergripande målen och sådana aktiviteter som förväntas öka måluppfyllelsen kommer att prioriteras. Personlig assistans ska börja dokumentera digitalt i verksamhetssystemet.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska präglas av den enskildes självbestämmande och bygga på individuella behov. Den enskilde ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerat och självständigt liv. Särskilt engagemang ägnas åt barns behov.

MÅLUPPFYLLELSE

Målsättningen att verksamheten ska präglas av den enskildes självbestämmande och bygga på individuella behov, samt att den enskilde ska kunna leva ett tryggt samhällsintegrerat och självständigt liv kan anses som uppfyllt i hög grad. I brukarundersökningar uppger de allra flesta att de trivs gott i sitt boende eller på sin arbetsplats. För daglig verksamhet har värdet ökat till 97 procent nöjdhet, för boende har värdet dock minskat något till 87 procent. Verksamheten har lyckats förbättra index för serviceutbud i mätningen "Kommunens kvalitet i korthet" främst genom att fler lägenheter nu har tillgång till internetuppkoppling.

KVALITETSGARANTIER

Bemötande: Den enskilde får ett individuellt och respektfullt bemötande. *Målet uppfyllt.*

Tydlig information: Den enskilde får vid insatsens början tydlig information om de kvalitetsgarantier som gäller för insatsen. *Målet uppfyllt.*

Bostad med särskild service: Biståndsbeslut gällande bostad med särskild service ska verkställas inom sex månader. *Målet uppfyllt.*

Daglig verksamhet: Biståndsbeslut gällande daglig verksamhet ska verkställas inom tre månader. *Målet uppfyllt.*

Korttidsvistelse: Biståndsbeslut gällande korttidsvistelse ska verkställas inom en månad. *Målet uppfyllt.*

Boendestöd: Biståndsbeslut gällande boendestöd ska verkställas inom 14 dagar efter beslut. *Målet delvis uppfyllt.*

KVALITETSASPEKTER INOM LSS GRUPP- OCH SERVICEBOENDEN

Ett resultat av ett antal delnyckeltal i sammanställningen kommunens kvalitet i korthet, max värde 100.

RESPEKTFULLT BEMÖTANDE

I årets brukarenkät var den genomsnittliga svarsnivån angående respektfullt bemötande 94 procent, vilket indikerar att kvalitetsgarantin är i hög grad uppfyllt.

14st

KORTTIDSBOENDE

Antal personer korttidsboende inklusive sålda platser

1,7%

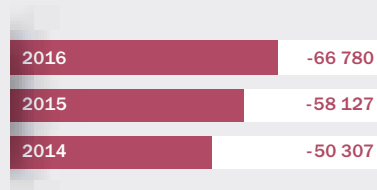
PERSONALKOSTNADER

Procentuell ökning av personalkostnader i jämförelse med 2015.

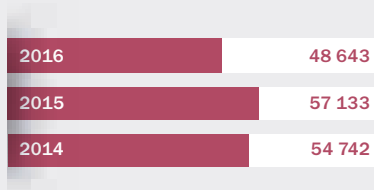
TEKNIKSATSNING

I kommunens korttidsboende ägnas stort engagemang åt barns behov och under året har en särskild tekniksatsning gjorts med förtydligande kommunikation via surfplattor.

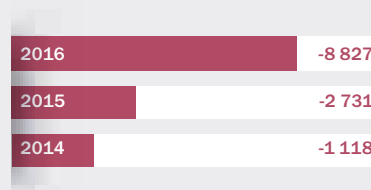
NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna har ökat med 15 procent i förhållande till 2015 vilket till störst del beror på ökat behov avseende köp av plats inom LSS.

PERSONLIG ASSISTANS

Antal utförda timmar inom personlig assistans med kommunen som utförare har minskat i samband med att ett ärende har övergått till en annan insats.

KÖP AV PLATS LSS (tkr)

Nettokostnaderna för köp av plats LSS, inklusive kostnad för elevhem.

VERKSAMHETSOMRÅDE

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Individ- och familjeomsorgen arbetar med stödinsatser riktade till barn, unga och föräldrar samt till personer med missbruksproblem. Individ- och familjeomsorgen arbetar också med ekonomiskt bistånd och ärenden inom familjerätt.

VERKSAMHET

Individ- och familjeomsorgens verksamhet är indelad i tre enheter; barn och unga, missbruk och ekonomiskt bistånd.

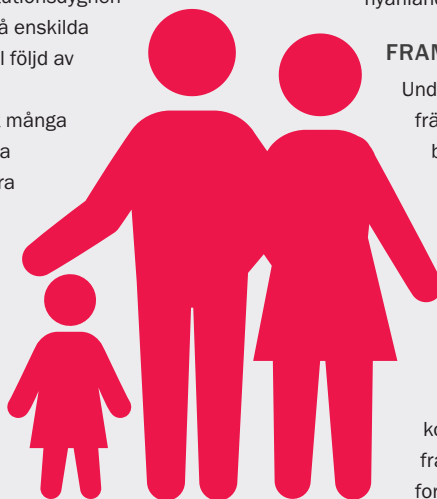
Barn och unga

Under 2016 har antalet dygn som barn och unga varit placerade ökat jämfört med 2015, såväl när det gäller placering på institution som placering i familjehem. Att institutionsdygnet ökat beror till största delen på ett antal få enskilda ärenden. Familjehemsdygnet har ökat till följd av att skyddsbehovet hos barn har ökat.

Utöver ökningen av antalet dygn är det många ärenden som upplevts som mer komplexa än tidigare. En förklaring till detta kan vara att stödet från övriga aktörer, exempelvis barnpsykiatri, har minskat. Detta faktum har inneburit att kraven på handläggarna ökat och att de verkställande enheterna fått ta ett större ansvar.

Missbruk

Under 2016 har antalet ärenden varit ungefär lika stort som 2015, det vill säga runt 40. Antalet dygn som vuxna varit placerade på institution har minskat under året. Orsaken är en tät samverkan inom verksamhetens olika delar i syfte att hitta andra lösningar än institutionsplaceringar, till exempel familjehemsvård eller socialt boende. Det har dock gett effekten att antalet dygn i familjehem, socialt boende och övrig vuxenvård ökat jämfört med 2015.

Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd

Den genomsnittliga bidragstiden har kunnat minskas liksom nettokostnaden per ekonomiskt biståndshushåll. Det har skett en ökning av antalet hushåll där huvudpersonen är i åldern 18–25 år. Den största gruppen av sökande uppger arbetslöshet/ingen inkomst som skäl. Relativt få av de nyanlända som gått ur etableringen under 2016 söker ekonomiskt bistånd. Förklaringen till detta är att många nyanlända som kom 2014 hade en god utbildning.

FRAMTID

Under det kommande året behöver arbetsmetoder för att främja sysselsättning för personer som får ekonomiskt bistånd utvecklas. Prognoser visar på en förväntad ökning av antalet ärenden där människor är i behov av ekonomiskt bistånd på grund av att de inte har någon inkomst. Ökningen beror delvis på att många nyanlända kommer gå ur etableringen 2017 och då är i behov av en sysselsättning för att inte bli beroende av ekonomiskt bistånd.

Ett påbörjat arbete med översyn och organisationsförändring inom verksamhetsområdet kommer att fortsätta under året i syfte att bättre möta framtidens behov. Arbetet med barns behov av skydd fortsätter under 2017, bland annat genom utbildningsinsatser för barnhandläggarna i ny arbetsmetod och genom att barn- och ungdomsenheten ska hantera handläggningen kring ensamkommande barn under 2017.

Stödet från regeringen i form av stimulansmedel för ökad bemanning riktad mot barn och unga för 2017 förväntas bli cirka 600 tkr.

MÅLSÄTTNING

Individ- och familjeomsorgen ska präglas av en hög servicenivå gentemot sökanden med ett fokus på den enskildes självbestämmande och individuella behov. Den som bor och/eller vistas i kommunen ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerat och självständigt liv. Verksamheten ska inriktas mot förebyggande insatser. Särskilt engagemang ska ägnas åt behov som rör barn och unga. I verksamhetens målsättning ingår även att utveckla arbetet med våld i nära relationer.

MÅLUPPFYLLELSE

Att verksamheten ska präglas av en hög servicenivå gentemot sökanden och ha ett fokus på den enskildes självbestämmanderätt samt individuella behov kan anses som i hög grad uppfyllt. Bland annat genom att handläggarna som regel är anträffbara hela dagen på telefon.

Målsättningen att verksamheten ska inriktas mot förebyggande insatser kan också anses som i hög grad uppfyllt. Familjecentralen har arbetat med att möjliggöra fler besök från flyktfamiljer. På Möteshuset har det arbetats med förebyggande insatser för föräldrar och för att stötta personer med tidigare missbruksproblematik. Under året har barnavårdshandläggare och familjebehandlare utbildats i arbetsmetoder kopplade till barns behov av skydd.

Att utveckla arbetet kring våld i nära relationer kan anses som delvis uppfyllt. Viss kompetensutveckling av personal har skett och inom individ- och familjeomsorgen finns rutiner för hur arbetet ska ske. Dessutom har ett kommunövergripande arbete kring våld i nära relationer initierats.

KVALITETSGARANTIER

Tillgänglighet: Vid kontakt med myndighetsfunktionen ska man under kontorets hela öppettid ha möjlighet att få prata med handläggare om sitt ärende. *Målet uppfyllt.*

Biståndsbeslut: Under förutsättning att allt underlag kommit in, ska sökanden av ekonomiskt bistånd meddelas beslut inom fem arbetsdagar efter inlämnad ansökan. *Målet uppfyllt.*

Besökstid: Sökanden av bistånd ska erbjudas en tid för besök inom nio arbetsdagar från det att man först kontaktade myndighetsfunktionen. *Målet delvis uppfyllt.*

Beslutsmeddelande: Sökanden av övrigt bistånd exempelvis kontaktperson och familjehem ska under förutsättning att allt underlag kommit in meddelas beslut inom två månader efter inlämnad ansökan. *Målet delvis uppfyllt.*

6,3%**EKONOMISKT BISTÅND**

Nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat med 6,3 procent och uppgick 2016 till 8 087 tkr.

2016	-34 270
2015	-33 409
2014	-31 777

NETTOKOSTNAD (tkr)

Totalt har nettokostnaden för individ- och familjeomsorg ökat med 2,6 procent 2016 och uppgår till 34 270 tkr.

17%**PLACERINGAR VUXNA**

Nettokostnad för placering av vuxna har minskat med 17 procent och uppgick till 2 817 tkr under 2016, vilket beror på färre institutionsplaceringar.

2016	-5 244
2015	-4 978
2014	-4 571

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Verksamheten redovisar 2016 ett underskott i förhållande till budget med -5 244 tkr. En av de största budgetavvikelserna uppvisar ekonomiskt bistånd med -2 581 tkr.

EKONOMISKT BISTÅND

Antal bidragsmånader fördelat på antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd under året är 5,5.

7 986**PLACERINGSDYGN**

Under 2016 har antalet dygn som barn och unga varit placerade ökat jämfört med 2015, såväl när det gäller placering på institution som placering i familjehem.

VERKSAMHETSOMRÅDE

FLYKTINGVERKSAMHET

Flyktingverksamheten är indelad i två områden, flyktingmottagande/familjer och ensamkommande barn. Kommunen har också en central handlingsplan och en centralt organiserad styrgrupp för flyktingfrågor.

VERKSAMHET

Flyktingmottagande/familjer

Under 2016 har Tanums kommun tagit emot 107 nyanlända personer, det är 20 personer fler än 2015. De flesta nyanlända som kommit under året har valt att flytta hit genom att ordna med eget boende. Att antalet personer som valt att flytta hit på egen hand varit så stort kan delvis förklaras med att flera asylsökande som fanns på ett asylboende beläget i kommunen valde att stanna kvar när de fick uppehållstillstånd. Därefter har också vänner och släktingar till dessa personer flyttat till Tanum.

Ensamkommande barn

Under 2016 kom åtta barn till Tanums kommun. Det är betydligt färre än de 80 barn som kom 2015. Arbetet med barnen som kom 2015 har pågått också under innevarande år. I kommunen har det under året funnits fem ungdomsboenden. I takt med att antalet barn blivit färre har boenden avvecklats och i slutet av året återstod tre boenden.

Arbetet med att ta hand om de ensamkommande barnen och samtidigt hitta en organisation med rätt antal platser och bra geografisk placering har varit omfattande. Därför har personalförstärkningar gjorts i verksamheten i form av utökade ledningsresurser.

Förändringen i verksamheten, lagstiftning, långa utredningstider i kombination med att de skrivs upp i ålder har skapat oro hos barnen.

FRAMTID

Under 2017 förväntas 59 personer anvisas till Tanum, att jämföra med 39 för 2016. Tillsammans med antalet nyanlända som flyttar till kommunen på egen hand ger detta en prognos för att flyktingmottagandet blir mer omfattande än tidigare. En utmaning inför kommande år blir att ordna bostäder till de nyanlända som anvisas till kommunen.

Flyktingpolitiken nationellt och ändringar i gällande lagstiftning påverkar verksamheten i kommunen och under 2017 innebär det flera stora utmaningar. Då tillfälliga uppehållstillstånd ges till barn och ungdomar samtidigt som Migrationsverket skriver upp i ålder påverkar detta barnen och i förlängningen kräver det ett annorlunda arbets- och förhållningssätt än tidigare. Uppdraget på ungdomsboendena är att säkerställa trygghet och kunna motivera dem som bor där, oavsett om det är personer som kommer få stanna i Sverige eller inte. Det finns en viss risk för att de barn som inte beviljas uppehållstillstånd och risk för att de som skrivs upp i ålder kommer att gömma sig för att inte bli utvisade. Kommunens socialtjänst ska förbereda sig för att kunna hantera en sådan situation.

Migrationsverket har sagt upp en tidigare gällande överenskomst med Tanums kommun kring mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Under 2017 kommer istället en annan ersättningsmodell att införas, något som kan komma att påverka hur flyktingverksamheten måste bedriva sitt arbete.

MÅLSÄTTNING

Tanums kommun ska utifrån en solidarisk grundsyn ha ett årligt flyktingmottagande som motsvarar genomsnittet för riket samt verka för en god integration av de nyanlända.

Flyktingverksamheten har haft som mål att skapa tre språk-praktikplatser inom omsorgsförvaltningen.

Verksamheten ska fördjupa samverkan med barn- och utbildningsnämnden samt med kommunala bostadsbolaget och privata hyresvärdar.

MÅLUPPFYLLELSE

Målsättningen med ett årligt flyktingmottagande som motsvarar genomsnittet för riket kan 2016 anses som uppfyllt, trots att en lagändring i mars medförde förändringar som påverkade hur många människor kommunen förväntades ta emot. Kommunstyrelsen, det vill säga det antal personer som anvisas till kommunen, var för året 39. Flyktingverksamheten har kunnat ta emot de enskilda och familjer som anvisats kommunen.

Utöver detta har flyktingverksamheten också gjort insatser för 68 nyanlända personer som flyttat till kommunen efter att ha ordnat med eget boende.

För att uppnå målsättningen att verka för en god integration av de nyanlända till Tanums kommun har en integrationsutvecklare anställts under året.

Förändringsmålet att skapa praktikplatser inom förvaltningen och att verka för att övriga förvaltningar upprättar praktikplatser har uppnåtts till viss del. Två av tre tilltänkta praktikplatser har skapats inom förvaltningen och ett arbete är påbörjat för att skapa praktikplatser inom övriga förvaltningar.

Målet att fördjupa samverkan med barn- och utbildningsnämnden samt med hyresvärdar har också uppnåtts till viss del. Avtal har tecknats kring arbetet med nyanlända elever i grundskolan och sommarskola har genomförts. Samarbetsavtal med det kommunala bostadsbolaget är under arbete och kontakter med privata hyresvärdar har skett löpande under året.

82 st
(1 jan 2016)

58 st
(31 dec 2016)

15 st

ENSAMKOMMANDE BARN

Totalt antal ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd och asyl som Tanums kommun har ansvar för både på kommunens boenden, i egna lägenheter, familjehem, och placeringar utanför kommunen.

2016	-72 852
2015	-34 802
2014	-20 741

KOSTNAD FLYKTINGVERKSAMHET (tkr)

Bruttokostnaderna har ökat med 109,3 procent vilket främst beror på det kraftigt ökade mottagandet av ensamkommande barn från hösten 2015.

2016	-38 150
2015	-14 285
2014	-7 755

PERSONALKOSTNADER (tkr)

Personalkostnaderna har ökat med 23 865 tkr under 2016.

OBELAGDA PLATSER/MÅNAD

Överskottet inom flyktingverksamheten beror på att kommunen har fått ersättning för avtalade platser oavsett beläggning.

2016	6 710
2015	6 173
2014	4 087

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Flyktingverksamheten redovisar ett överskott 2016 på 6 710 tkr.

VERKSAMHETSOMRÅDE

RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningstjänsten är organiserad med två räddningsstationer, en i Tanumshede och en i Hamburgsund. Stationen i Tanumshede fungerar som huvudstation. Kommunerna Tanum, Strömstad, Sotenäs och räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän bildar en räddningsregion. Tanum, Sotenäs och Strömstad har ett särskilt samarbete avseende befälsberedskap.

VERKSAMHET

Kommunerna Tanum, Strömstad och Sotenäs bildar en räddningsregion med egen ledningsförmåga. Vid normalberedskap finns räddningsstyrkor placerade i Tanumshede och Hamburgsund. Dessa ska kunna ingripa vid olyckor som hotar liv och hälsa, egendom och miljö. Utifrån aktuell händelse byggs resurserna upp och förmågan skapas ute på skadeplats.

Antalet insatser som räddningstjänsten genomförde under 2016 uppgick till 398, motsvarande för 2015 var 355 insatser. Trafikolyckorna fortsätter att öka i kommunen, medan konsekvenserna av olyckorna minskar. Antalet svårt skadade har minskat jämfört med 2015. Under 2016 omkom tre personer i samband trafikolyckor i Tanums kommun. Under 2016 har det genomförts fyra fördjupade undersökningar av dödsolyckor, varav två tillsammans med Trafikverket. Två utredningar har gjorts i samverkan med Polis angående brand i byggnad.

Tillsyn har utförts enligt räddningstjänstens tillsynsplan. Det innebär att tillsyn genomförts på objekt skyldiga att lämna in skriftlig redogörelse för brandskyddet, samt verksamheter med tillståndspliktig mängd brandfarlig eller explosiv vara.

Att erbjuda information och utbildning är en del i räddningstjänstens arbete att stötta den enskilde i att skydda sig mot brand och andra olyckor. De utbildningar som har prioriterats är brandkunskap, hjärt- och lungräddning, systematiskt brandskyddsarbete. I enlighet med kommunens handlingsprogram så ges information till skolelever i årskurs 2, 5 och 8. För eleverna i årkurs 8 ges det enligt Brandskyddsforenings koncept "Upp i rök", där målet är att motverka skadegörelse och anlagda bränder.

Under en längre tid har rekryteringssvårigheter av brandpersonal funnits med som ett hot mot deltidskårer i mindre orter. Räddningstjänsten har under de senare åren haft problem med rekrytering av deltidsbrandmän. Detta kan innebära ändrade anställningsformer för brandpersonalen, vilket kan leda till en ökade kostnader.

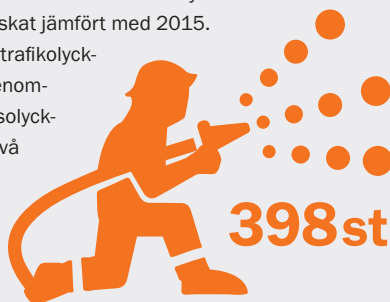
Sotningsverksamhet

Sotningsverksamheten i Tanums kommun bedrivs på entreprenad av Sotarna i Strömstad & Tanum. Verksamheten regleras av bestämmelser i Statens Räddningsverks föreskrifter om sotning. I lag om skydd mot olyckor och därtill hörande förordning anges vilka objekt som omfattas av krav på sotning respektive brandskydds kontroll. Under 2016 beviljades nio ansökningar om egen sotning. Medgivande om egen sotning kan ske om sotningen kan ske på ett betryggande sätt.

FRAMTID

I takt med att kommunen expanderar och utvecklas ställs det större krav på en snabb och effektiv räddningstjänst. En effektiv räddningstjänst innebär dessutom en trygghet för den enskilde kommuninvånaren.

Räddningstjänsten har under de senare åren haft problem med rekrytering av deltidsbrandmän. I december 2016 fanns 41 brandmän varav fem kvinnor anställda för operativ tjänst. Under en längre tid har rekryteringssvårigheter av brandpersonal funnits med som ett bekymmer främst beroende på att rörligheten i det ordinarie arbetet hos brandmännen har ökat vilket gör att många är borta från orten dagtid. En viktig fråga de närmaste åren är det skadeförebyggande arbetet för kommuninvånarna.

INSATSER UNDER ÅRET

Antalet insatser inom räddningstjänsten uppgick under 2016 till 398 stycken.

MÅLSÄTTNING

Räddningstjänsten i Tanums kommun ska arbeta för att minska risken för bränder och andra olyckor som kan leda till räddningsinsats. Då en olycka inträffat ska räddningstjänsten på ett professionellt sätt ingripa i kommunen och dess närhet.

MÅLUPPFYLLELSE

Kommunen har det övergripande ansvaret för skyddet mot olyckor. För att nå de mål som satts upp för att öka säkerheten samarbetar räddningstjänsten med andra myndigheter. Kommunens räddningstjänst har utifrån gällande lagstiftning om skydd mot olyckor aktivt arbetat för att hindra, begränsa och förebygga skador på egendom och miljö.

Personal inom skolan och vård och omsorg genomgår brandutbildning regelbundet. Merparten av alla elever i årskurs 2, 5 och 8 har genomgått brandutbildning under året

Ökade krav på kompetensutveckling hos brandmännen nås genom högt ställda krav på utbildning och övningsverksamhet. Rökdykarutbildning och värmeövningar har genomförts enligt gällande bestämmelser.

KVALITETSGARANTIER

Dygnet-runt-beredskap: Räddningstjänsten har beredskap dygnet runt. Tiden från det att räddningstjänsten får larm och till det första fordonet lämnar brandstationen ska inte överstiga fem minuter (anspanningstid). *Målet uppfyllt.*

54%

RESPONSTID

Vid 54 procent av alla insatser var responstiden (tid från utlarmning till det att första fordon är framme på plats) under 13 minuter. Målsättningen är minst 50 procent.

2016	12 303
2015	12 238
2014	12 186

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaden för räddningstjänsten 2016 uppgick till 12 303 tkr, vilket var i stort sett oförändrat jämfört med 2015.

RESPONSTID MEDELVÄRDE

Tolv minuter och 26 sekunder, medelvärde responstid för alla insatser i Tanums kommun. Vid två tillfällen översteg responstiden 30 minuter. Vid två tillfällen uppfylldes inte målet med att vara på plats inom 60 minuter på ö utan fast vägförbindelse.

2016	277
2015	569
2014	367

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Räddningstjänsten redovisar ett överskott mot budget på 277 tkr, främst beroende på ökade intäkter.

VERKSAMHETSOMRÅDE

TEKNISK SERVICE

Teknisk service innefattar fastighetsavdelningen, markförvaltning, kart och mät, gata och trafik samt energi- och klimatrådgivning.

VERKSAMHET

Inventeringen av vårt fastighetsbestånd för att skapa en övergripande underhållsplan och därigenom få en helhetsbild av hela fastighetsbeståndet färdigställdes i mars 2016. Lokalsamråd har hållits med verksamheterna där energistatistik, rutiner och hyresgästernas behov följts upp. Behovet av utredning inför förändring av befintliga lokaler eller ytterligare lokaler har också varit stort. Fastighetsavdelningen har också ansvar för städning av våra samhällen, tillsyn av lek- och badplatser samt sköter på uppdrag av Rambo städningen av återvinningsstationerna i kommunen.

En flerårig skötsel- och underhållsplan för det kommunala gatunätet ligger till grund för bedömningen av vilka reinvesterings- och underhållsåtgärder som ska utföras under de kommande åren. Den utgör även underlag för äskanden i investeringsbudgeten. Arbetet med en arbetsplan för gång- och cykelväg mellan Grebbestad camping och Vadskärspiren har pågått tillsammans med Trafikverket.

FRAMTID

Priset för tomterna på Sönneberget i Havstensund beräknas fastställas under 2017, varefter försäljningen av de sex tomterna kan påbörjas. Även de nya tomterna på Vinbäcksområdet i Tanumshede kan läggas ut för försäljning. Ett beslut om förändringar av reglerna för den kommunala tomtkön kommer att tas under 2017.

Underhållsplanen för kommunens fastigheter, som färdigställdes i mars 2016, är ett mycket viktigt instrument för planering av kommande underhållsinsatser. Samarbetet med övriga förvaltningar ska fortsätta att utvecklas genom lokalsamråd på olika beslutsplan inom förvaltningarna, informationsspridning samt förbättrade rutiner vid felanmälningar. Under 2017 kommer upprustning av badbryggor och bryggdäck och arbetet med att höja standarden på lekplatser fortgå.

Utvecklingen av gång- och cykelvägsnätet i tätorterna och dess närområden pågår kontinuerligt. En ny gång- och cykelväg kommer bland annat att byggas utmed Talldungevägen i Tanumshede. Genomförande av projektet "Grebbestad strand", byggnation av gång- och cykelväg mellan Grebbestad camping och Vadskärspiren förväntas kunna starta 2017.

MÅLSÄTTNING

Fastigheterna ska skötas på ett sådant sätt att kapitalförstöring undviks.

Gång- och cykelvägar eftersträvas där trafiksituationen kräver det. Gatubelysningen ska vara ändamålsenlig och därmed öka trafiksäkerheten och tryggheten med prioritering av oskyddade trafikanter. Belysningen ska vara miljövänlig och lågenergiförbrukande.

Kommunen ska tillhandahålla parkeringsplatser med rimliga gångavstånd till samhällskärnorna.

Minst tre badplatser som är tillgänglighetsanpassade för funktionshindrade ska finnas i Tanums kommun.

MÅLUPPFYLLELSE

Under högsäsong kan det vara bekymmer med parkering i framförallt Grebbestad.

Verksamhetens målsättning för fastighetsunderhåll bedöms vara delvis uppfyllt eftersom underhållet i vissa delar är eftersatt.

Tillgänglighetsanpassade badplatser finns på följande platser: Edsvik, TanumStrand och Fjällbacka.

KVALITETSGARANTIER

Vägskador: Akuta vägsador ska åtgärdas inom en vecka. *Målet uppfyllt.*

Kundnöjdhet: Vid den årliga enkätundersökningen om kundnöjdhet bland våra nyttjare i kommunala verksamhetslokaler ska vi uppnå minst 3,0 på en 5-gradig skala i kundnöjdhet. *Målet uppfyllt.*

Snöröjning: Snöröjning för permanentboende vid 10 cm snödjup. *Målet uppfyllt.*

Säkra lekplatser: Säkerhetsbesiktning av lekplatserna, en gång per år enligt svensk standard och tillsyn av lekplatsen minst var 14:e dag. *Målet uppfyllt.*

Underhåll av lekplatser: Från dagen vi får en anmälan, eller vi själva upptäcker att något är trasigt på en lekplats, ska det vara lagat eller utbytt inom tio dagar. Om reservdelar behöver beställas tar det högst trettio dagar. *Målet uppfyllt.*

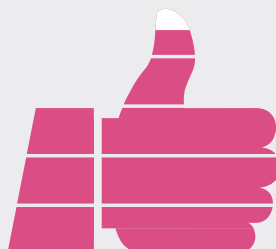
PARKERINGSPLATSER

Kommunen ska tillhandahålla parkeringsplatser med rimliga gångavstånd till samhällskärnorna.

2016	2 237
2015	1 859
2014	2 071

KOSTNAD SNÖRÖJNING (tkr)

Kostnaden för snöröjning 2016 uppgick till 2237 tkr, vilket är en ökning med 378 tkr jämfört med 2015.

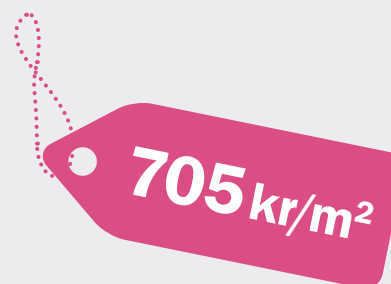
KUNDNÖJDHET FASTIGHET

I en enkät uppger hyresgästerna i kommunala verksamhetslokaler en kundnöjdhet på 4,7 (skala 1-5).

2016	1 247
2015	1 437
2014	1 347

KOSTNAD GATUBELYSNING (tkr)

Kostnaden för gatubelysning 2016 uppgick till 1 247 tkr, vilket är en minskning med 190 tkr jämfört med 2015.

MAX LOKALKOSTNAD

Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler per kvm ska vara högst 750 kr. Årets utfall blev 705 kr.

2016	40 523
2015	37 262
2014	33 710

DRIFTKOSTNAD LOKALER (tkr)

Den totala kostnaden för driften av både externa och interna lokaler uppgick till 40523 tkr under 2016.

VERKSAMHETSOMRÅDE

KULTUR OCH FRITID

Inom kultur- och fritidsområdet bedrivs biblioteksverksamhet, kulturprogramverksamhet för barn, ungdomar och vuxna, fritidsgårdar och lovaktiviteter för unga samt föreningsstöd.

VERKSAMHET

Bibliotekets verksamhet har i viss mån präglats av besparingar genom att de vakanser som varit inte tillsatts av vikarier. Framförallt utåtriktat arbete med pedagogik och i viss mån barn och unga har drabbats av detta.

Besökarenkäten sätter mycket höga betyg på service och bemötande men önskar i hög grad, framför allt på filialerna, mer öppethållande och i någon mån utvecklad programverksamhet.

Vuxenkulturen har också till viss del präglats av besparingar i egna arrangemang och i utdelningen av arrangörsbidrag. Under året har den huvudsakliga verksamheten därför skett genom andra arrangerade scener med ett fåtal egenarrangerade program i verksamheten. Arrangörsverksamheten genom treåriga uppdrag fungerar dock bra och kommunen har sammantaget ett stort och brett utbud av kvalitativa kulturupplevelser.

Barnkulturen prioriteras i verksamheten och det får stort genomslag såväl inom kommunen som i omvärlden. Värt att notera är att projektet Kulturpoolen, ett samarbete mellan skola och kulturskåpare, under året permanentats genom finansiering från skolorna och fortsätter som en fast verksamhet.

Tanums kommun vann arrangörskapet för Kulturpedex, Kultur i Västs utbudsdag för kulturpedagogik. Tack vare en lång och gedigen satsning på barnkulturen och välutvecklade strategier och processer var Tanum det självklara valet för arrangemanget.

Fritidsverksamheten har haft många besökare på fritidsgårdarna och fick i slutet av året tillgång till en ny version av Kvalitet och kompetens i samverkan (KEKS) loggbok som fungerar mycket bättre som arbetsredskap i verksamheterna och därmed också kommer ge bra verksamhetsindikatorer framöver. Undersökningar av ungas alkohol- och drogvänor visar en sjunkande trend överlag, vilket är glädjande.

KULTURARRANGEMANG

Antalet kulturarrangemang som hållits i egen regi eller genom arrangörsstöd har under året varit 179.

Dock finns mycket arbete kvar att uträtta särskilt kring attityder och bruk av till exempel cannabis.

Allmän fritid och föreningskontakten upplevs ha fungerat bra och verksamheten har under året tagit del av en arrangörsutvecklingsinsats i form av en lokal utredning om arrangörernas förutsättningar som kommer ge upphov till ökad dialog under 2017. Insatsen kallas arrangörslyftet.

Ett nytt driftsavtal har tagits fram för Sparvallen som kommer att stabilisera ekonomin för anläggningen. Ansvarsfördelningen har tydliggjorts mellan kultur och fritid, fastighetsavdelningen och arbetsmarknadsenheten.

FRAMTID

Verksamheterna inom kultur och fritid går under 2017 in i ett strategiskt skede då samtliga verksamhetsplaner ska revideras. I samband med detta görs analys- och förankringsarbete i och omkring verksamheten. Fokus kommer ligga på att samla verksamhetsplanerna kring värdeutveckling i form av lärande, kunskapsförmedling, engagemang och delaktighet. Genom att relatera till dessa begrepp i samtliga verksamhetsplaner och handlingsplaner kan verksamheterna inom kultur och fritid bli bättre på att hitta synergier i de resurser som finns i enheten. En nysatsning görs också på en skolbibliotekarie.

En eventuell flytt av biblioteket kommer att utredas närmare under 2017, främst med avseende på ekonomi. Den konsekvensbeskrivning som gjorts är i stort sett positiv till en sådan flytt – dock under förutsättning att bortfallet av synergieffekter med samlokaliseringen i Kulturhuset Futura kompenseras. Detta handlar bland annat om vaktmästeri och teknik men också om café. Möjligheten att erbjuda automatiserad in- och utlåning bör också tas tillvara, något som kräver en investering i teknik.

MÅLSÄTTNING

Tanums kommun ska i samarbete med föreningar och andra aktörer på lokal och regional nivå erbjuda en bredd av aktiviteter inom bibliotek, kultur och fritid för alla kommuninvånare med särskild betoning på aktiverande och motiverande verksamhet för barn och ungdomar.

MÅLUPPFYLLELSE

Barn- och utbildningsnämnden gör bedömningen att verksamheten lever upp till målsättningarna och kvalitetsgarantierna. Verksamheten har dock inte nått ända fram när det gäller att bygga fritidsgårdsaktiviteter på de ungas initiativ.

KVALITETSGARANTIER

Födelsedagsbok: Alla barn mellan två och åtta år får en födelsedagsbok. *Målet uppfyllt.*

Teater, dans och musik: Barn i förskoleåldern ges möjlighet att se en professionell föreställning (teater, dans eller musik) vid minst två tillfällen per år. *Målet uppfyllt.*

Vitlycke Museum: Alla elever ges möjlighet att se en professionell föreställning (teater, dans eller musik) vid minst åtta tillfällen under sin grundskoletid och besöka Vitlycke Museum vid minst två tillfällen under sin skoltid. *Målet uppfyllt.*

Ungas initiativ: Fritidsgårdsverksamheten bygger på de ungas initiativ och personalens professionella stöd. *Målet delvis uppfyllt.*

Aktiviteter på loven: Kultur- och fritidsaktiviteter erbjuds under minst höst- och sportloven. *Målet delvis uppfyllt.*

Drogfrihet: All ungdomsverksamhet är drogfri. *Målet delvis uppfyllt.*

Allmänna föreningsmöten: Minst ett allmänt föreningsmöte hålls per år för dialog om utveckling och behov av stöd. *Målet uppfyllt.*

VITLYCKE MUSEUM OCH VÄRLDSARVETS RASTPLATS

Under året har museet och rastplatsen haft 128 368 respektive 50 796 besökare.

2016	-16 395
2015	-15 900
2014	-18 048

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaden för kultur- och fritidsverksamhet 2016 uppgick till 16 395 tkr, vilket är en ökning med 495 tkr jämfört med 2015.

81%**FRITIDSVERKSAMHETEN**

Enkät fritidsgårdsanvändare, nöjda med verksamheten 81 procent.

2016	300
2015	-661
2014	-507

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Kultur- och fritidsverksamheten redovisar ett överskott 2016 med 300 tkr. Under år 2015 och 2014 redovisades underskott.

BIBLIOTEK

Enkät biblioteksanvändare, nöjda med verksamheten 100 procent.

VERKSAMHETSOMRÅDE

SERVICE

All verksamhet i Tanums kommun ska präglas av god service, hög tillgänglighet och ett bra bemötande. Kommunen har antagit en servicepolicy samt en vägledning om vad service är i Tanums kommun. Implementering av policyn pågår. Prioriterade områden i implementeringen är förbättrad service i myndighetsutövningen.

VERKSAMHET

Den 1 januari 2015 öppnade kommunen ett kundcenter för att förbättra tillgänglighet och service. Efter införandet av kundcenter har tillgängligheten ökat markant. Servicemätningen som gjordes under hösten 2016 visar att tillgängligheten per telefon ligger på 88 procent. Tanums kommun ligger på tredje plats i landet när det gäller hur stor andel av medborgarna som får ett direkt svar på en fråga via telefon. Även tillgängligheten per e-post ligger på en hög nivå, av inkommen e-post besvaras 98 procent inom ett dygn. Kundcenter innebär också att det frigörs tid för handläggarna, vilket i sin tur innebär snabbare besked till invånarna. I slutet av året gjordes en utvärdering av kundcenter som visar att verksamheten fått genomslag i hela kommunen och att förvaltningarna upplever en avlastning av kundcenter. I utvärderingen finns rekommendationer för att utveckla kundcenter så att det underlättar ännu mer för såväl förvaltningar som invånare.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör årlig en granskning av samtliga kommuners webbplatser. Tanums webbplats (tanum.se) får ett bra betyg i undersökningen 2016. I 2016 års granskning blev Tanums resultat 89 procent vilket är en förbättring jämfört med mätningen 2015.

Servicenivå, handläggningstider med mera inom kommunens myndighetsutövning följs upp i regelbundna mätningar. I den mätning som gjordes 2016 får Tanum bättre betyg än i tidigare mätningar. Störst förbättring har skett inom bygglovsområdet, medan serveringstillstånd och brandtillsyn är de områden som får högst betyg. Det sammanvägda betyget för samtliga myndighetsområden uppgår till 72.

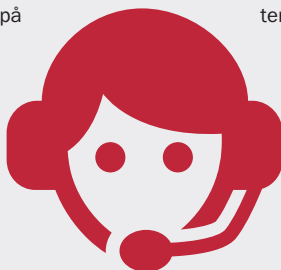
FRAMTID

Förbättrad service är ett av kommunens prioriterade områden. Kommunfullmäktige har breddat definitionen på service från tillgänglighet och bemötande till att även omfatta effektivitet, kvalitet och språk. Utifrån den handlingsplan som antagits sker ett arbete att omsätta policyn i konkreta åtgärder. Prioriterade områden är bygglovshandling, miljöärenden, parkeringstillstånd och serveringstillstånd.

Åtgärder vidtas för att ytterligare öka tillgänglighet och service utifrån den utvärdering om kundcenter som gjorts. Målet är att alla ärenden av enklare karaktär ska hanteras av kundcenter. Alla förvaltningar ska presentera handlingsplaner för förbättrad service utifrån sina verksamheter. Personal ska utbildas i klarspråk och satsningar görs för att förenkla språket gällande miljö- och byggfrågor på kommunens hemsida. Språket i brev och protokoll ska också ses över och anpassas till mottagaren. Genom processkartläggningar ska det tydliggöras när i olika ärendeprocesser kommunen kommunicerar och informerar berörda.

Kommunikation är en viktig del i att förbättra servicen.

Tillsammans med Tanum Turist kommer Tanums kommun att arbeta med ett förbättrat värdskap. Under 2017 kommer fler e-tjänster att införas.

BÄTTRE TILLGÄNGLIGHET

Efter införandet av kundcenter har tillgängligheten ökat markant. Tillgängligheten per telefon ligger nu på 88 procent.

MÅLSÄTTNING

Tillgänglighet och service i alla kontakter ska ständigt förbättras. Genom att aktivt kommunicera med invånare och intressenter ska kommunen underlätta och påskynda ärendehantering. Tillgänglighet per telefoni ska uppgå till minst 80 procent. Andelen inkommande e-post som besvaras inom ett dygn ska uppgå till minst 95 procent. I SKL:s mätning av kommunala hemsidor ska Tanum uppnå lägst 80 procent. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

MÅLUPPFYLLELSE

Kommunstyrelsen har antagit en servicepolicy för Tanum kommun. Arbetet med att implementera policyn pågår. Tillgänglighetsmätningar avseende telefoni och e-post samt undersökningen av kommunala hemsidor visar att de uppställda målen uppnåtts. I SKL:s insiktsmätning ökade nöjdhetsindexet för kommunens myndighetsutövning till 72 vilket innebär att även detta mål uppnåtts.

TILLGÄNGLIGHET TELEFON

Tillgänglighet per telefon, procent

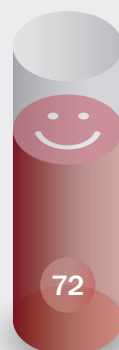
TILLGÄNGLIGHET E-POST

Tillgänglighet per e-post, procent

WEBBSIDA

Undersökning kommunala hemsidor.

NÖJD KUND-INDEX

Sammanfattande nöjdhetsindex (NKI) i SKL:s insiktsmätning.

KVALITETSGARANTIER

Mottagande: Oavsett hur förfrågan kommit till kommunen svarar vi senast efter två arbetsdagar. Om ärendet kräver längre handläggningstid bekräftar vi inom samma tid mottagandet med uppgift om vem som handlägger ärendet. *Målet uppfyllt.*

Protokoll: Protokoll från sammanträden finns tillgängliga på kommunens hemsida och bibliotek senast två dagar efter justering. *Målet uppfyllt.*

Information: Tanums webbplats ska innehålla aktuell och korrekt information om kommunens verksamhet. *Målet uppfyllt.*

Service och tjänster: Webbplatsen ska dessutom ge tillgång till service och tjänster samt möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter på den kommunala verksamheten. *Målet uppfyllt.*

Kundcenter: Alla som kontaktar kundcenter ska få ett gott bemötande och vi lämnar svar med god kvalitet. Vi har öppet vardagar 8.00–16.30. *Målet uppfyllt.*

Mottagande: Vi besvarar e-post inom en arbetsdag. Om ärendet kräver längre handläggningstid bekräftar vi inom samma tid mottagandet med uppgift om vem som handlägger ärendet. *Målet uppfyllt.*

GOTT BEMÖTANDE

Alla som kontaktar kundcenter ska få ett gott bemötande och vi lämnar svar med god kvalitet.

MILJÖREDOVISNING

Tanums kommuns övergripande miljömålsättning är ett långsiktigt uthålligt samhälle. Kommunens ska i all sin verksamhet och i alla beslut bidra till att miljösituationen förbättras genom att främja biologisk mångfald, hushållning av naturresurser och ett förstärkt kretslopp. I Tanums kommun fokuseras arbetet på tre områden; energi, transporter och livsmedel.

ENERGI

All energianvändning påverkar miljön och klimatet. För att främja hushållningen med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel har Tanums kommun utformat en energiplan och klimatstrategi.

TILLGÄNGLIGHET VINDEL

Vindkraftverket har producerat el under 98 procent av tiden. Målsättningen var lägst 94 procent.

Vindkraft

Tanums kommun har tillsammans med Rambo AB och Tanums Bostäder AB uppfört ett vindkraftverk vid Tyft återvinningscentral. Tanums kommun äger 63 procent av verket medan Tanums Bostäder äger 32 procent och Rambo resterande fem procent. Verket togs i bruk i mitten av februari 2015.

Produktionen täcker hela Tanum Bostäders och Rambos elförbrukning och cirka 40 procent av Tanums kommuns elförbrukning. Produktionen av el har under 2016 uppgått till 7 018 000 kWh, vilket är tolv procent lägre än budgeterad nivå. Målsättningen är att vindkraftverket ska producera el 94 procent av tiden, vilket har uppfyllts för årets alla månader. Tillgängligheten har legat på i genomsnitt 98 procent.

Priserna på elmarknaden har ökat under året, i december var det genomsnittliga priset 25 öre/kWh. Priset för elcertifikat har legat lägre än kalkylerat och i december 2016 var det cirka 12 öre/kWh.

ELPRODUKTION
Vindkraftverket Tyft producerade 7 018 MWh el under 2016.

Elförbrukning

Kommunen har bedrivit ett energieffektiviseringsprojekt, EPC, i åtta utvalda fastigheter. En entreprenör genomför ett antal åtgärder och garanterar en viss energibesparing. EPC-projektets garantifas med mätning och uppföljning av energiförbrukningen avslutades 31 december 2016 och projektet i sin helhet kommer att slutredovisas under 2017. Målsättningen med projektet har varit att minska värmeförbrukningen med 20 procent och elförbrukningen, fastighetsel, med tio procent.

I de fastigheter som ingått i EPC-projektet har energiförbrukningen minskat med 29 procent. I övriga fastigheter har energiförbrukningen minskat med en procent sedan 2007. Totalt sett har energiförbrukningen minskat med tolv procent och elförbrukningen minskat med åtta procent sedan 2007.

Fastighetsavdelningen kommer att fortsätta arbetet med att försöka minska energikostnaderna. Samtidigt som kommunen investerar i ny teknisk utrustning så försöker vi att effektivisera och finna vägar till att minska energikostnaderna.

TOTAL ELFÖRBRUKNING

Total elförbrukning, kommunala fastigheter Tanums kommun, MWh

2016	11 615
2015	12 012
2014	11 939
2013	11 889

OLJEFÖRBRUKNING

Oljeförbrukning, kommunala fastigheter Tanums kommun, MWh

2016	117
2015	183
2014	123
2013	176

Oljeförbrukning

Målsättningen enligt energiplanen var att inga fastigheter ska ha olja som huvudsaklig värmekälla. Dessutom skulle oljeförbrukningen 2012 vara nere på noll. Målsättningen är delvis uppnådd. Oljeförbrukningen har minskat med 98 procent i EPC-fastigheter och 67 procent i övriga, jämfört med förbrukningen 2007. Fortfarande har två fastigheter olja som enda uppvärmningskälla. Under 2017 byggs en av anläggningarna om från olja till värmepump. Sedan har det tillkommit en fastighet som har olja kombinerat med solpanel som enda värmekälla.

Energibesparande åtgärder i VA-anläggningar

Elförbrukningen per abonnent har årligen minskat med cirka fem procent under ett par år. Den totala energiförbrukningen har varit på samma nivå som tidigare år, men eftersom verksamheten byggs ut och antalet abonnenter ökar så har energiförbrukningen minskat i förhållande till antalet abonnenter. Under 2016 har en åtgärdsplan tagits fram för att spara energi i de större reningsverken och i vattenverket. Om samtliga åtgärder i planen genomförs innebär det en energibesparing på sammanlagt cirka 700 000 kWh/år. Investeringkostnaden är beräknad till cirka 3,4 mkr.

Gatubelysning

Kommunen arbetar med att byta ut all gatubelysning. Hittills har man bytt cirka 87 procent av kvicksilverlamporna på 125 W mot högtrycknatrium på 50 W och 28 W LED. Under 2016 har ny belysning anlagts i ett antal mindre kustsamhällen. Nya 28 W belysningsarmaturer av LED har ersatt gamla 125 W kvicksilverarmaturer. Mätning av lampornas energiförbrukningen sker i de samhällen där byte har skett.

87%

MILJÖVÄNLIG BELYSNING

Hittills är 87 procent av kvicksilverbelysningen utbytt mot miljövänligare alternativ.

TRANSPORTER

Samordning och styrning av kommunens fordonspark ligger under gemensam bilenshet. Bilvård av de kommunala fordonen sköts av kommunens arbetsmarknadsenhet. Under 2016 var antalet bilar 121 stycken, vilket var en ökning med tio bilar jämfört med 2015. Antalet körda mil har ökat med cirka 40 000 mil till 256 300 mil. Bränsleförbrukningen har ökat med cirka 27 000 liter till 173 000 liter. Den genomsnittliga drivmedelsförbrukningen uppgick därmed till 0,68 liter per mil. Det finns i kommunens fordonspark 31 bilar som släpper ut mindre än 95 gram koldioxid per kilometer.

KOMMUNALA BILAR

Antalet bilar i kommunen var 121 stycken under 2016. Antal körda mil har ökat med cirka 40 000 mil till 256 300 mil. Den genomsnittliga bränsleförbrukningen uppgick till 0,68 liter/mil.

Andelen miljöbilar uppgick därmed till cirka 26 procent. Det är en minskning jämfört med föregående år med fem procentenheter. Antal tjänstemil per anställd var 234 mil under 2015, varav 197 mil var med kommunbilar och 37 mil med privatbilar. Tjänsteresor med privatbil 2016 har ökat med cirka 4 200 mil jämfört med föregående år.

40%

EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Andelen ekologiska livsmedel totalt inom kommunen uppgick till 40 procent under 2016. Motsvarande andel inom omsorgsförvaltningens kostenhet uppgick till 54 procent.

LIVSMEDEL

Tanums kommun har som målsättning att uppnå 50 procent ekologiska/KRAV-märkta livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel uppgick till 40 procent under 2016. Större delen av kommunens matlagning sker i kök som hör till kostenheten inom Tanums omsorgsförvaltning. Dessa kök, som lagar mat till främst äldreboendena och grundskolorna, använde 2016 livsmedel som till 54 procent var ekologiska. Kvalitetsgarantin om att samtliga kostenhetens kök ska vara KRAV-certifierade är inte uppfylld då köken inte uppfyller de nya regler som gäller för certifiering sedan 2014.

Verksamheten arbetar aktivt med att öka andelen ekologiska livsmedel för nå upp till målsättningen. Kommunens kostpolicy handlar om att inspirera till sunda matvanor på ett lustfyllt sätt där smak, kvalitet och måltidsmiljö är viktiga komponenter. Under 2016 har arbetet fortsatt med att implementera framtagen kostpolicy samt öka trivselen kring måltiderna. Målet om att öka brukarnöjdheten gällande mat i särskilt boende/äldreboende har uppnåtts. Dock har brukarnöjdheten när det gäller måltidsmiljön minskats något jämfört med tidigare.

PERSONALREDOVISNING

Kommunens personalpolitik bygger på de grundläggande värden som uttrycks i personalpolicyn: förtroende, ansvar, respekt och omtanke. De ska vara vägledande i det dagliga arbetet för att skapa bästa möjliga verksamhet för alla människor i kommunen.

MÅLSÄTTNING

Kommunens personalstrategi syftar ytterst till att skapa förutsättningar för att kunna rekrytera, behålla, utveckla och belöna kompetent personal. Detta krävs för att kunna tillgodose kommuninvånarnas krav på kommunala tjänster och service av god kvalitet. Det personalstrategiska arbetet kräver aktiva insatser inom områdena kompetensförsörjning, lönepolitik, arbetsmiljö, ledarskap och organisation. Under 2016 har tyngdpunkten legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap.

FOKUSOMRÅDEN

Under 2016 har tyngdpunkten legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap.

LÖNEPOLITIK

Kommunens långsiktiga lönestrategi utgår från intentionerna i de centrala löneavtalen. Individuell lönesättning ska stimulera medarbetarna och därigenom bidra till en effektiv verksamhet. Särskilda satsningar på lönesamtalsutbildning har gjorts för att öka kvaliteten i lönesamtalen och individuella löner gäller för samtliga medarbetare. Löneökningarna för 2016 innebar en höjning av lönenivån med totalt 3,1 procent.

LÖNENIVÅ

Under 2016 höjdes lönenivån med 3,1 procent.

LEDARSKAP

Ledarutvecklingsprogrammet fortsätter och under året har ett program genomförts för tolv chefer. Fyra av deltagarna kom från Sotenäs kommun, två från Strömstad och sex från Tanums kommun. Syftet är att förbättra chefers ledarskap på arbetsplatsen.

REKRYTERING

För att kunna rekrytera och behålla kompetenta medarbetare måste Tanums kommun vara en attraktiv arbetsgivare med en god personalpolitik. Under året har 14 personer med tillsvidareanställning slutat sin anställning och 224 personer har nyrekryterats. Det har under året varit svårt att rekrytera chefer, forskollärare, socialsekreterare, vissa lärarkategorier och vissa handläggare med teknisk kompetens, främst till tekniska förvaltningen och miljö- och byggnadsförvaltningen.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Avtal finns för personalstöd och företagshälsovård. Under året har 35 personer konsulterat leverantören av personalstöd. Andelen arbetsrelaterade problem var 23 procent och andelen privatrelaterade problem var 77 procent. En allt större andel efterfrågar juridisk och ekonomisk rådgivning och sex personer sökte hjälp för att hantera stress i arbetet.

Arbetsmiljö- och hälsoenkät

Vartannat år görs en kartläggning av den psykosociala arbetsmiljön genom att alla medarbetare svarar på en enkät om arbetsmiljö och hälsa. Därigenom kan mer kraft läggas på återkoppling och framtagande av handlingsplaner på arbetsplatserna år två. Hösten 2015 genomfördes en mätning med enkäten. Små förbättringar har uppnåtts på de flesta frågor. Nästa mätning görs hösten 2017.

Arbetsmiljö

Jämförelser med tidigare års mätningar av HME-enkäten (Hållbart medarbetar-engagemang) visar på mycket positiva resultat. Vad gäller hälsokorset, som mäter subjektivt upplevd hälsa, är värdena också mycket positiva. Skalan är niogradig och värdet på att personalen upplever sig friska ligger på 7,56 och att de mår bra på 7,29.

Detta mått har förbättrats under de år mätningar gjorts och ger en god uppfattning om den subjektivt upplevda hälsan bland medarbetarna som är avgörande för prestationen i arbetet.

Ett processinriktat arbete för att förbättra chefers arbetsmiljö och förutsättningar har pågått under året.

Tillbud och anmälningar av arbetsskador sammanställs årligen. Under 2016 anmäldes totalt 124 arbetsskador, att jämföra med 122 under 2015, varav 105 stycken inom omsorgsförvaltningen. Av dem är 98 försakade av våld från brukare/omsorgstagare. Övriga är lyft-, bär- eller fallolyckor. 577 stycken tillbud har rapporterats, 551 av dem från omsorgsförvaltningen. Under 2015 rapporterades 841 tillbud. Vanligast förekommande är verbala hot, våld eller skrik från brukare, omsorgstagare och elever. När det gäller våldssituationer så är det, liksom förra året, uteslutande brukare/omsorgstagare som är orsak till anmälningarna.

Långtidsfrisk

Med långtidsfrisk avses anställd som inte har någon sjukfrånvaro under ett år. Andelen långtidsfriska har minskat från 37,8 procent till 36,9 procent. Andelen långtidsfriska har ökat inom kommunstyrelsen och barn- och utbildningsförvaltningen.

PERSONALHÄLSA

Personalens upplevda hälsa på en niogradig skala var 7,29.

LÅNGTIDSFRISKA

Andel långtidsfriska uppgick till 36,9 procent.

Sjukfrånvaro

Under 2016 har sjukfrånvaron minskat från 6,4 procent 2015, till 6,0 procent. Av den totala sjukfrånvaron är 52 procent frånvaro kortare än 60 dagar. Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män.

Lägst är sjukfrånvaron bland män över 50 år.

Sjukfrånvaron har minskat från 6,4 procent till 6,0 procent.

SJUKFRÅNVARO						
procent	KS	TN	MBN	BUN	ON	Totalt
> 59 dagar	2,0	1,3	0,9	3,1	3,2	2,9
< 59 dagar	1,9	1,4	4,0	2,8	3,5	3,1
Totalt	3,9	2,7	4,9	5,9	6,7	6,0

	SJUKFRÅNVARO (procent av avtalad tid)					
	2016		2015		2014	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
0-29 år	2,4	4,7	3,7	3,0	1,5	4,2
30-49 år	3,4	7,2	6,1	7,9	6,6	6,9
50-65 år	4,0	6,8	2,6	7,3	3,0	7,0
Totalt	3,5	6,7	3,9	7,1	4,0	6,6

Sjuklönekostnad

Sjuklönekostnaden har under 2016 ökat med 728 tkr och uppgick därmed till 6 818 tkr, jämfört med 6 090 tkr under 2015. Sjuklönekostnaden uppgick till 1,6 procent av den totala lönekostnaden exklusive sociala avgifter, vilket är samma nivå som under 2015.

Långtidssjukfrånvaro

De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar, har minskat något under 2016 jämfört med 2015. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna cirka 48 procent.

SJUKFRÅNVARO (Andel långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro)				
	2016	2015	2014	2013
0-29 år	20,4	9,7	15,2	13,7
30-49 år	52,1	54,8	49,8	38,9
50-65 år	49,1	51,9	56,1	52,6
Totalt	48,1	51,3	51,1	45,2

Rehabiliteringsomsättning

Med rehabiliteringsärende avses en person som varit sjukfrånvarande i mer än 59 dagar i följd. Omsättningen redovisas genom antal nytillkomna rehabärenden i relation till antal avslutade rehabärenden. Här anges förändringen i antal rehabiliteringsärenden under 2016 (1 januari jämfört med 31 december). I slutet av 2016 var 51 personer långtidssjukskrivna att jämföra med 55 personer den 1 januari. Under året har 36 personer lämnat gruppen långtidssjukskrivna, av dessa har 21 personer återgått i arbete.

21st

REHABÄRENDE

Under året har 21 långtidssjukskrivna personer återgått i arbete.

LÖNER OCH ARVODEN

Kostnader för löner och arvoden inklusive personalomkostnader uppgick till 547,5 mkr, att jämföra med 496,9 mkr för år 2015. Ökningen på 50,6 mkr utgjordes av ökad volym inom omsorg- och barn- och utbildningsverksamhet samt höjda löner till följd av nya löneavtal.

Löner och arvoden, tkr			
	2016	2015	2014
Arvode	4 346	4 694	4 144
Lön	413 583	377 391	350 975
Personalomkostnader	129 579	114 835	106 830
Totalt	547 507	496 920	461 949

Semester- och övertidslöneskuld

Semester- och övertidslöneskuld består av ej uttagen semester och ej uttagen ersättning för arbetad övertid. Skulden har ökat med 0,6 mkr till 34,3 mkr främst beroende på ökat antal anställda.

Semester o övertidsskuld, tkr			
	2016	2015	2014
Semesterskuld	33 521	32 857	30 352
Övertidsskuld	749	857	790
Totalt	34 270	33 714	31 142

Pensioner

Kommunens totala pensionskuld har minskat med 7,3 mkr och uppgår till 263,7 mkr. Av pensionskulden avser 14,7 mkr pensioner enligt kollektivavtal intjänande under 1998 och 1999. Pensioner intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och uppgår till 248,6 mkr.

Pensionsavtal

Genom centrala kollektivavtal har kommunens anställda rätt till tjänstepension grundad på anställningen hos arbetsgivaren. Förtroendevalda erhåller pension enligt kommunens reglemente om pensioner till förtroendevalda. Rätten till pension förutsätter att arbetsinsatsen är fastställd till minst 40 procent av heltid och omfattar minst en mandatperiod. Pensionen samordnas med eventuell inkomst av tjänst. För närvarande har ordförandena i barn- och utbildningsnämnden och omsorgsnämnden rätt till pension för förtroendevalda enligt det gamla avtalet. Från 2015 gäller ett nytt pensionsavtal och ett nytt omställningsavtal som ersätter det gamla pensionsavtalet för förtroendevalda. Pensionsavtalet är avgiftsbestämt och ger pensionsinbetalningar för alla nya förtroendevalda som inte omfattats av det gamla avtalet. Omställningsavtalet ger hjälp vid en omställningssituation under en begränsad tid.

PERSONAL

Personalstatistiken baseras på uppgifter vid mätpunkten den 1 november och avser såväl tillsvidare- som visstidsanställd personal. Redovisningen av arbetad tid och frånvaro avser kalenderåret.

Anställda - tillsvidare och visstid

Antalet anställda har ökat med 102 personer under året från 1 199 till 1 301. Av de anställda var 86 procent tillsvidareanställda, vilket är en minskning med två procent under året. Av det totala antalet anställda arbetar 672 personer på omsorgsförvaltningen, 52 procent, medan 476 personer, 37 procent, arbetar på barn- och utbildningsförvaltningen.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens anställda arbetar 654 personer, 52 procent, heltid. Av de deltidsanställda har 397 personer, 31 procent, en sysselsättningsgrad mellan 75 och 99 procent. Resterande 214 personer, 17 procent, arbetar mindre än 75 procent. Av de 654 personer som arbetar heltid är 74 procent kvinnor.

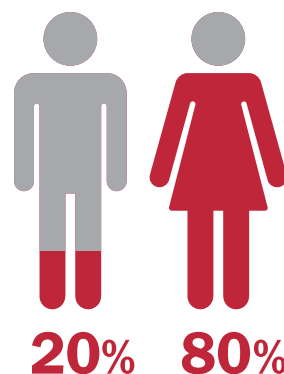

Ålder och pensionsavgångar personal

Medelåldern bland de anställda är 47 år. Av de anställda är 600 personer, 47 procent, över 50 år, och 238 personer, 19 procent, är över 60 år. Av de anställda är 144 personer under 30 år, jämfört med 113 personer 2015. Under året har 39 personer gått i pension, jämfört med 36 personer 2015.

Könsfördelning personal

Av kommunens anställda är 1 044 personer, 80 procent, kvinnor. Det är främst inom vård och omsorg, skola, barnomsorg samt kostverksamhet som andelen kvinnor är särskilt hög. Högst andel kvinnor, 90 procent, har omsorgsförvaltningen och lägst andel kvinnor, 26 procent, har tekniska förvaltningen och miljö- och byggnadsförvaltningen. Av det totala antalet chefer var 31 procent män. Vid årsskiftet var åtta förvaltnings- och bolagschefer män och två kvinnor.

KÖNSFÖRDELNING

Andelen män bland de anställda har under 2016 ökat från 16 till 20 procent. Innan dess har andelen män legat runt 15 procent sedan 1988. Andelen kvinnor är 80 procent.

Tidsanvändning

Arbetad tid uppgick till 82,9 procent och frånvaro i form av sjukfrånvaro, semester/ferier, föräldraledighet och övrig ledighet till 17,1 procent.

FÖRTROENDEVALDA

Av de förtroendevalda är 10 procent under 40 år, jämfört med 11,4 procent år 2015, och 20,4 procent är 70 år eller äldre. Antalet förtroendevalda upp till 49 år har minskat något under året, medan antalet 50 år och äldre ökat något, från 74,4 procent till 75 procent.

Åldersfördelning förtroendevalda i procent

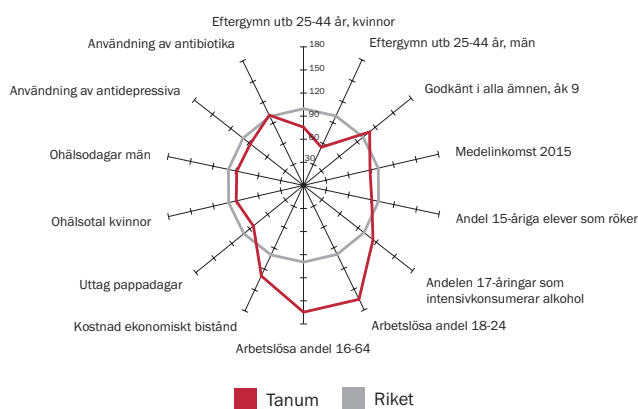
	2016	2015	2014	2013	2012
0-29 år	1,4	2,8	2,4	3,9	3,8
30-39 år	8,7	8,6	8,1	11,6	11,5
40-49 år	13,9	13,7	15,2	13,5	13,5
50-59 år	21,1	23,1	23,5	29,0	29,5
60-69 år	33,5	37,6	29,5	28,4	29,5
70-w	20,4	13,7	21,3	13,6	12,2

VÄLFÄRDSREDOVISNING

Välfärdsredovisningen bygger på Västra Götalandsregionens folkhälsopolitiska policy med sex utmaningar. Områdena är jämlika och jämställda livsvillkor, trygga och goda uppväxtvillkor, livslångt lärande, ökat arbetsdeltagande, åldrande med livskvalitet och goda levnadsvanor.

Utmaningarna har tagits fram tillsammans med folkhälsoaktörer i regionen och de grundar sig på regionala och lokala förhållanden som påverkar människors livsvillkor. Policyn ligger också till grund för Folkhälsoplanen i Tanums kommun som finns på hemsidan www.tanum.se/folkhalsa. Där finns också välfärdsbokslutet i sin helhet att läsa.

För att få en samlad bild av hälsoläget i Tanum presenteras här ett spindeldiagram som redogör för de viktigaste förutsättningarna för folkhälsan. Tanum jämförs här med riket som har index 100 och består av den grå cirkeln. När Tanum, som är det röda strecket, befinner sig utanför index är det positiva värden och när det är innanför är det negativa.

JÄMLIKA OCH JÄMSTÄLLDA LIVSVILLKOR

Inkomst

Medelinkomsten utgörs av den sammanräknade förvärvsinkomsten i åldrarna 20-64 år. I redovisningen ingår inkomst av anställning, företagande, pension och andra skattepliktiga transfereringar. Inkomst av kapital ingår däremot inte i redovisningen. I ett tioårigt perspektiv har medelinkomsten i Tanum ökat från att ligga på en plats i botten i norra Bohuslän till en plats i mitten. Mellan 2005 till 2015 har Tanum en utveckling av medelinkomsten som tangerar den i regionen men hamnar något under riket som helhet.

I jämförelse med riket och regionen har Tanum en något jämnare fördelning av medelinkomst mellan kvinnor och män. Kvinnornas andel av männens medelinkomst uppgick 2015 till 79 procent för riket och regionen. I Tanum uppgick kvinnornas andel av männens medellön till 84 procent. Den jämnaste fördelningen av medelinkomst i norra Bohuslän fanns i Strömstad.

Inkomstår	Tanum	Riket	Länet	Strömstad	Munkedal	Sotenäs	Lysekil
2015	277	310	304	265	275	307	295
2005	215	238	236	217	212	231	232
Utveckling	29	30	29	22	30	33	27

TRYGGA OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR

Ungdomars bruk av alkohol, tobak och narkotika

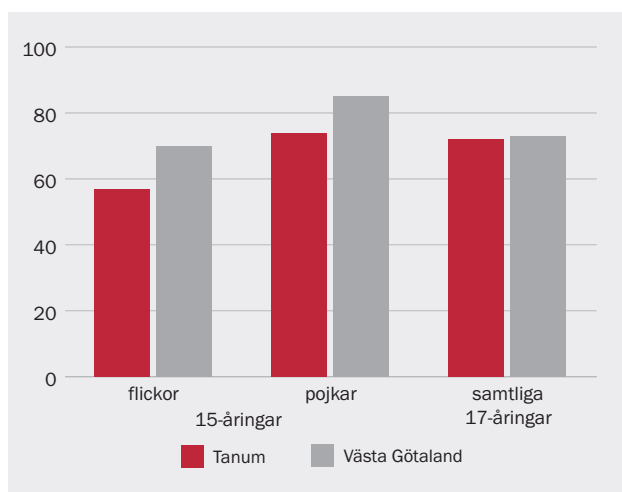
Under 2016 gjordes en ny drogvanundersökning i hela Västra Götaland och resultaten som följer är hämtade från den och jämförd med tidigare undersökning som gjordes 2013. Eleverna fick besvara frågor om tobak, alkohol, narkotika, hälsovanor och trivsel. Hela undersökningen finns på www.tanum.se under Folkhälsa.

Hälsa

Tanums 15-åringar är mindre nöjda med sin hälsa än genomsnittet i Västra Götaland medan 17-åringarna ligger på nästan samma nivå som genomsnittet i Västra Götaland. Pojkarna är generellt mer nöjda med sin hälsa än flickorna.

ANDEL ELEVER SOM ÄR NÖJDA MED SIN HÄLSA

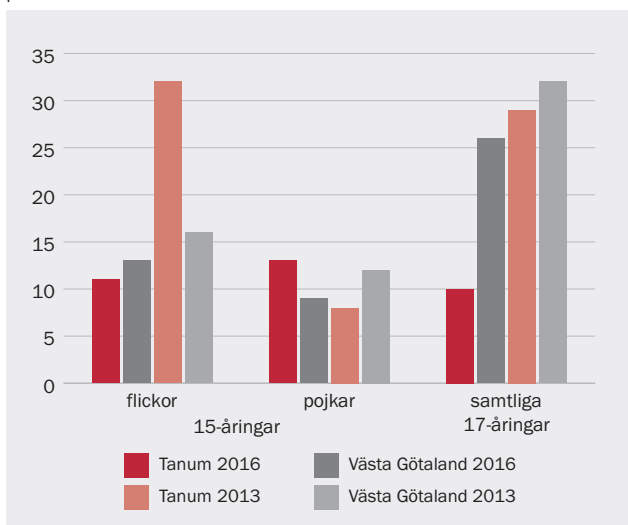
procent

Rökning

I Västra Götaland ses en nedåtgående trend gällande andelen rökande ungdomar i båda åldersgrupperna. Denna trend ses även hos de 15-åriga flickorna och samtliga 17-åringar i Tanum där rökningen minskat sedan föregående undersökning. Bland pojkar ses däremot en ökning.

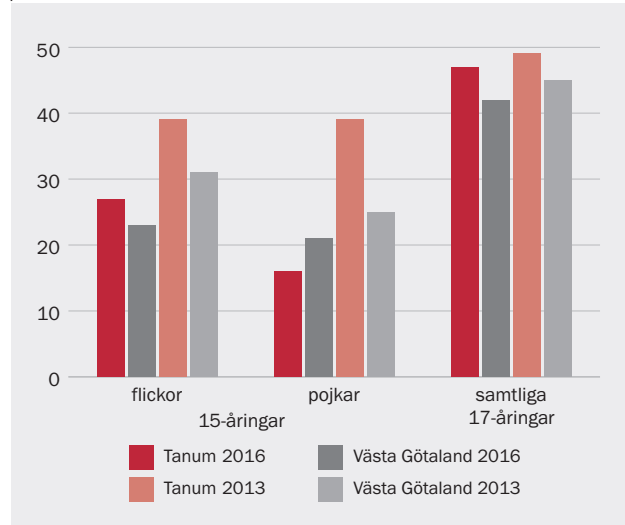
ANDEL ELEVER SOM RÖKER
procent

Alkohol

I Tanum har 23 procent av 15-åringarna blivit bjudna på alkohol av sina föräldrar. Motsvarande andel för 17-åringarna är 47 procent. Intensivkonsumtion av alkohol är vanligare bland ungdomar som av sina föräldrar blivit bjudna på alkohol. Bland 15-åringar blir flickor oftare bjudna än pojkar i 2016 års undersökning.

ANDEL ELEVER VARS FÖRÄLDRAR BJUDER PÅ ALKOHOL
procent

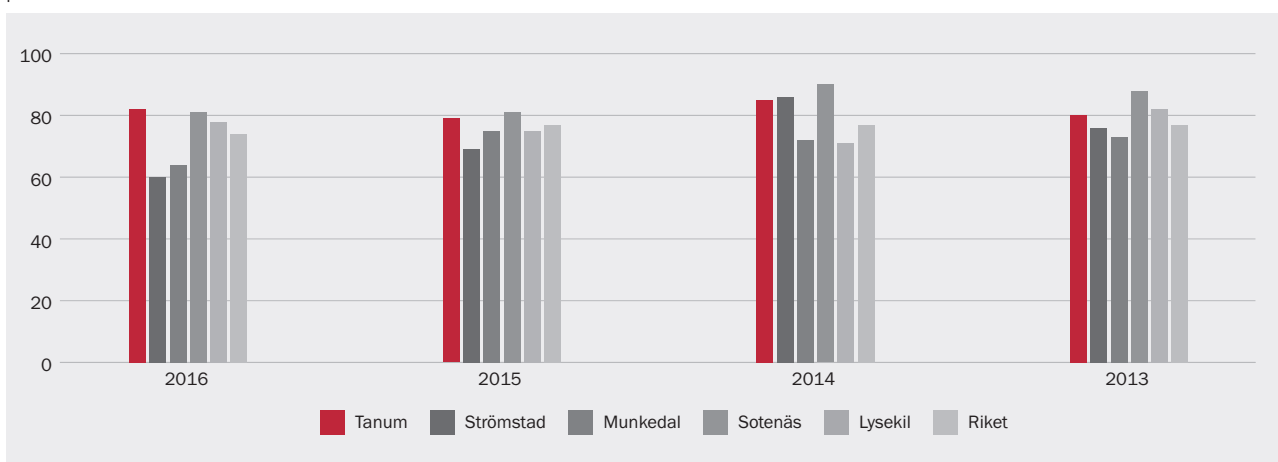
LIVSLÅNGT LÄRANDE

Nått målen i alla ämnen

Sedan Valfärdsbokslutet 2011 används måttet "Nått målen i alla ämnen" vilket innebär lägst godkänt (från 2013 lägst betyg E) i slutbetyget från grundskolan. Den som nått lägst betyg E i alla ämnen är behörig att söka alla gymnasieprogram, även om vissa program kräver högre betyg i konkurrens om platser. Andelen i riket som nått målen i alla ämnen var 74 procent och har således sjunkit. En förklaring till detta är att andelen elever med okänd bakgrund har ökat. Dessa får i högre grad underkänt eller uteblivna betyg.

Tanum har förbättrat sitt resultat 2016. Med 82 procent elever som nådde målen har man högre resultat än både riket och de andra kommunerna i norra Bohuslän. I både Strömstad och Munkedal har resultaten försämrats kraftigt jämfört med tidigare år. Flickor har i allmänhet betydligt bättre resultat än pojkar. Undantag 2016 är Sotenäs och Lysekil där pojkarna i högre grad uppnådde de uppsatta målen.

GODKÄND I ALLA ÄMNER, ANDEL
procent

TILLGÄNGLIGHET

Tanums kommun har antagit en handikapplan som gäller 2009–2018. Samtliga förvaltningar och bolag har medverkat i kommunens övergripande arbete med tillgänglighet enligt handikapplanen.

Tillgängligheten har ökats genom riktad och förbättrad information på hemsidan som bland annat har mobilanpassats. Ett antal e-tjänster finns nu på kommunens hemsida för att öka tillgängligheten. Den fysiska tillgängligheten har förbättrats under året för att ge fler en ökad möjlighet att uppleva naturen. Detta har gjorts genom en anpassad promenadstig i Tanumshede, ett trädäck vid Bovikens badplats på Hamburgö, en handikapptoilet och tillgänglighetsanpassad grillplats på Ranebo samt en spång vid Tjurpannans naturreservat.

En grundläggande förutsättning för tillgänglighet är att ha ett fungerande språk och att kunna kommunicera. En "språkplan" har utarbetats som ska gälla för alla barn i kommunen. "Språkoteket" finns

i bibliotekets lokaler. Där kan skolor och förskolor låna språkstimulerande material samt få stöd och råd av talpedagoger och specialpedagog. Kommunen har ett avtal med Inläsningstjänst som gör att alla elever får tillgång till inläst material vilket framför allt gynnar dem som har lässvårigheter, men stärker inläring för alla genom fler studietekniker.

Utbyte av trygghetslarm samt införande av sprinklersystem i alla särskilda boenden pågår efter fastställd plan. Kommunen deltar i ett projekt kring välfärdsteknik tillsammans med sex kommuner i Fyrbodal och Högskolan Väst. Projektet är tänkt att ge ökat självbestämmande och ökad delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning med hjälp av surfplattor och olika kommunikationsappar. Seniorskortet ger invånarna 75 år och äldre fria resor med kollektivtrafiken inom kommunen.

SAMMANSTÄLLNINGAR VERKSAMHETSOMRÅDEN

KOMMUNSTYRELSEN

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	30 257	30 707	33 304
Kostnader	-84 261	-80 476	-78 802
Resultat	-54 004	-49 770	-45 498
Kommunbidrag	52 727	46 425	45 201
Förändring eget kapital	-1 277	-3 345	-297
Justering	-	-	1 200
Balanserat resultat	987*	2 264	5 609

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KOMMUNLEDNING			
Intäkter	6 440	4 912	4 684
Kostnader	-26 756	-24 560	-24 194
Resultat	-20 316	-19 648	-19 510
Kommunbidrag	20 592	19 757	19 408
Förändring eget kapital	276	109	-102

Belopp i tkr	2016	2015	2014
SERVICE			
Intäkter	11 646	10 733	11 546
Kostnader	-19 662	-19 740	-16 715
Resultat	-8 016	-9 007	-5 169
Kommunbidrag	9 197	8 513	5 032
Förändring eget kapital	1 181	-494	-137

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KOLLEKTIVTRAFIK			
Intäkter	6	5	39
Kostnader	-103	-35	-85
Resultat	-97	-30	-46
Kommunbidrag	100	100	46
Förändring eget kapital	3	70	0

Belopp i tkr	2016	2015	2014
NÄRINGSLIV			
Intäkter	-6	229	258
Kostnader	-1 598	-1 829	-1 815
Resultat	-1 604	-1 600	-1 557
Kommunbidrag	1 500	1 500	1 600
Förändring eget kapital	-104	-100	43

Belopp i tkr	2016	2015	2014
CIVILA FÖRSVARET			
Intäkter	153	150	150
Kostnader	-123	-188	-219
Resultat	30	-38	-69
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	30	-38	-69

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KOMMUNGEMENSAM VERKSAMHET			
Intäkter	6 731	6 398	6 889
Kostnader	-17 564	-12 653	-9 965
Resultat	-10 833	-6 255	-3 076
Kommunbidrag	8 324	6 387	5 325
Förändring eget kapital	-2 509	132	2 249

Belopp i tkr	2016	2015	2014
RÄDDNINGSTJÄNST			
Intäkter	2 308	1 286	7 185
Kostnader	-14 611	-13 523	-19 371
Resultat	-12 303	-12 238	-12 186
Kommunbidrag	12 505	12 440	12 353
Förändring eget kapital	202	202	167

Belopp i tkr	2016	2015	2014
TURISM			
Intäkter	731	732	728
Kostnader	-1 437	-1 355	-1 285
Resultat	-706	-623	-557
Kommunbidrag	509	400	350
Förändring eget kapital	-197	-223	-207

Belopp i tkr	2016	2015	2014
HAMN			
Intäkter	2 248	2 317	2 316
Kostnader	-2 407	-2 416	-2 465
Resultat	-159	-99	-149
Kommunbidrag	-	-	25
Förändring eget kapital	-159	-99	-124

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	21 439	19 405	18 268
Kostnader	-30 699	-25 934	-23 076
Resultat	-9 260	-6 529	-4 808
Kommunbidrag	6 820	4 877	5 085
Förändring eget kapital	-2 440	-1 652	277
Justering 1)	600	-	-
Balanserat resultat	-1 346*	494	2 146

Belopp i tkr	2016	2015	2014
ADMINISTRATION			
Intäkter	1 377	1 635	1 646
Kostnader	-3 746	-3 469	-2 945
Resultat	-2 369	-1 834	-1 299
Kommunbidrag	1 714	1 264	1 218
Förändring eget kapital	-655	-570	-81

Belopp i tkr	2016	2015	2014
FYSISK PLANERING			
Intäkter	4 793	3 160	2 522
Kostnader	-6 018	-4 282	-3 674
Resultat	-1 225	-1 122	-1 152
Kommunbidrag	941	743	740
Förändring eget kapital	-284	-379	-412

Belopp i tkr	2016	2015	2014
BYGGLOV			
Intäkter	7 001	7 239	6 510
Kostnader	-9 046	-8 205	-5 886
Resultat	-2 045	-966	624
Kommunbidrag	1 226	673	937
Förändring eget kapital	-819	-293	1 561

Belopp i tkr	2016	2015	2014
MILJÖVERKSAMHET			
Intäkter	7 462	6 622	7 590
Kostnader	-11 037	-9 294	-10 571
Resultat	-3 575	-2 672	-2 981
Kommunbidrag	2 862	2 197	2 190
Förändring eget kapital	-713	-475	-791

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KUNDCENTER TEDACT			
Intäkter	807	750	-
Kostnader	-852	-682	-
Resultat	-45	68	0
Kommunbidrag	77	0	-
Förändring eget kapital	32	68	0

1) Extra kostnader vid anställning av ny förvaltningschef.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 8 maj 2017.

TEKNISKA NÄMNDEN

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	156 859	160 238	153 445
Kostnader	-113 515	-122 434	-112 867
Kapitalkostnader	-69 866	-66 976	-65 101
Resultat	-26 522	-29 171	-24 523
Kommunbidrag	29 384	29 448	24 171
Förändring eget kapital	2 862	277	-352
Justering 2)	-3 600	-2 000	-
Balanserat resultat	6 280*	7 018	8 741
-varav Vindkraft	-778	73	-
VA resultatfond	10 019	2 216	-168

Belopp i tkr	2016	2015	2014
ADMINISTRATIONS			
Intäkter	5 092	5 219	4 700
Kostnader	-6 457	-6 050	-5 541
Kapitalkostnader	-95	-85	-
Resultat	-1460	-916	-841
Kommunbidrag	1 362	875	1 392
Förändring eget kapital	-98	-41	551

Belopp i tkr	2016	2015	2014
ENERGI- OCH KLIMATRÅDGIVNING			
Intäkter	315	559	698
Kostnader	-315	-559	-698
Kapitalkostnader	-	-	-
Resultat	0	0	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	0

Belopp i tkr	2016	2015	2014
STÄD			
Intäkter	8 336	10 115	9 162
Kostnader	-8 336	-10 115	-9 162
Kapitalkostnader	-	-	-
Resultat	0	0	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	0

Belopp i tkr	2016	2015	2014
MARKFÖRVALTNING			
Intäkter	3 010	3 099	2 629
Kostnader	-2 785	-2 735	-2 461
Kapitalkostnader	-1 980	-1 782	-1 636
Resultat	-1 755	-1 418	-1 468
Kommunbidrag	2 008	1 796	1 650
Förändring eget kapital	253	378	183

Belopp i tkr	2016	2015	2014
GATOR OCH TRAFIK			
Intäkter	1 153	1 089	957
Kostnader	-5 224	-5 549	-6 447
Kapitalkostnader	-6 274	-6 247	-5 140
Resultat	-10 345	-10 707	-10 630
Kommunbidrag	11 008	10 857	10 775
Förändring eget kapital	663	150	145

Belopp i tkr	2016	2015	2014
FASTIGHETSFÖRVALTNING			
Intäkter	77 082	77 876	79 353
Kostnader	-58 957	-64 307	-59 868
Kapitalkostnader	-28 988	-28 661	-30 764
Resultat	-10 863	-15 092	-11 279
Kommunbidrag	13 507	14 857	12 925
Förändring eget kapital	2 644	-235	1 646
VATTEN- OCH AVLOPP			
Intäkter	58 689	58 383	54 688
Kostnader	-28 039	-29 602	-27 341
Kapitalkostnader	-30 650	-28 781	-27 515
Resultat	0	0	-168
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	-168
Avsatt till VA resultatfond	7 803	2 644	-
VA resultatfond	10 019	2 216	-428

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KART OCH MÅT			
Intäkter	1 689	1 688	1 258
Kostnader	-1 821	-1 981	-1 180
Kapitalkostnader	-48	-50	-46
Resultat	-180	-343	32
Kommunbidrag	421	300	24
Förändring eget kapital	241	-43	56

Belopp i tkr	2016	2015	2014
VINDKRAFT			
Intäkter	1 408	2 209	-
Kostnader	-702	-821	-
Kapitalkostnader	-1 557	-1 315	-
Resultat	-851	73	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	-851	73	0

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KUNDCENTER TEDACT			
Intäkter	85	-	-
Kostnader	-879	-715	-
Kapitalkostnader	-274	-55	-
Resultat	-1 068	-770	0
Kommunbidrag	1 078	763	-
Förändring eget kapital	10	-7	0

2) Överföring av anslag till investeringsbudget för planerat fastighetsunderhåll.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 8 maj 2017.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2016	2015	2014	Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	58 739	42 271	38 195	GYMNASIESKOLA			
Kostnader	-344 809	-317 859	-311 016	Intäkter	8 080	5 300	4 586
Resultat	-286 070	-275 587	-272 821	Kostnader	-51 808	-47 153	-49 107
Kommunbidrag	295 991	283 821	271 342	Resultat	-43 729	-41 853	-44 521
Förändring eget kapital	9 921	8 234	-1 479	Kommunbidrag	45 958	45 879	41 555
Justering 3)	-3 727	-500	-	Förändring eget kapital	2 229	4 026	-2 966
Balanserat resultat	12 000*	5 806	-1 928	VUXENUTBILDNING			
ADMINISTRATION				Intäkter	3 737	1 384	2 138
Intäkter	244	-	124	Kostnader	-10 070	-9 105	-9 317
Kostnader	-6 844	-6 302	-6 298	Resultat	-6 334	-7 721	-7 180
Resultat	-6 600	-6 302	-6 174	Kommunbidrag	9 567	8 134	5 919
Kommunbidrag	6 785	6 823	6 941	Förändring eget kapital	3 233	413	-1 261
Förändring eget kapital	185	521	767	MUSIKSKOLA			
BARNOMSORG				Intäkter	1 977	840	473
Intäkter	17 380	12 535	12 489	Kostnader	-4 148	-3 587	-3 079
Kostnader	-96 072	-87 396	-84 043	Resultat	-2 171	-2 747	-2 606
Resultat	-78 692	-74 861	-71 554	Kommunbidrag	2 573	2 537	2 403
Kommunbidrag	80 231	76 521	70 474	Förändring eget kapital	402	-210	-203
Förändring eget kapital	1 539	1 660	-1 080	BIBLIOTEK			
GRUNDSKOLA				Intäkter	867	1 121	785
Intäkter	13 876	7 468	4 076	Kostnader	-6 992	-7 442	-6 772
Kostnader	-130 216	-117 876	-111 595	Resultat	-6 125	-6 320	-5 987
Resultat	-116 340	-110 408	-107 519	Kommunbidrag	6 395	6 030	5 773
Kommunbidrag	118 172	113 989	110 116	Förändring eget kapital	270	-290	-214
Förändring eget kapital	1 832	3 581	2 597	KULTUR			
SÄRSKOLA				Intäkter	738	771	268
Intäkter	626	1 713	2 092	Kostnader	-4 056	-3 457	-3 315
Kostnader	-12 254	-12 746	-12 278	Resultat	-3 318	-2 686	-3 047
Resultat	-11 628	-11 033	-10 186	Kommunbidrag	3 776	2 770	2 646
Kommunbidrag	11 224	10 431	10 584	Förändring eget kapital	458	84	-401
Förändring eget kapital	-404	-602	398	FRITIDSVERSAMHETEN			
ARBETSMARKNADSENHET				Intäkter	824	552	486
Intäkter	10 388	10 588	10 680	Kostnader	-7 775	-7 445	-9 500
Kostnader	-14 571	-15 351	-15 713	Resultat	-6 952	-6 893	-9 014
Resultat	-4 183	-4 763	-5 033	Kommunbidrag	6 525	6 438	9 122
Kommunbidrag	4 786	4 268	4 510	Förändring eget kapital	-427	-455	108
Förändring eget kapital	603	-495	-523				

3) Justering för intäkter ej hänförliga till ordinarie och planerad verksamhet.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 8 maj 2017.

OMSORGSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	197 747	157 376	136 979
Kostnader	-476 330	-421 612	-392 727
Resultat	-278 583	-264 236	-255 748
Kommunbidrag	282 917	267 366	256 081
Förändring eget kapital	4 334	3 130	333
Justering 4)	-108	-128	-298
Balanserat resultat	6 268*	2 042	-960

Belopp i tkr	2016	2015	2014
ADMINISTRATION, NÄMND OCH MAS			
Intäkter	1 317	2 037	1 525
Kostnader	-11 022	-10 029	-10 346
Resultat	-9 705	-7 992	-8 821
Kommunbidrag	12 002	10 235	10 639
Förändring eget kapital	2 297	2 243	1 818

Belopp i tkr	2016	2015	2014
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG			
Intäkter	4 304	2 561	2 167
Kostnader	-38 574	-35 970	-33 944
Resultat	-34 270	-33 409	-31 777
Kommunbidrag	29 026	28 431	27 206
Förändring eget kapital	-5 244	-4 978	-4 571

Belopp i tkr	2016	2015	2014
FUNKTIONSHINDER			
Intäkter	18 506	20 652	20 115
Kostnader	-85 286	-78 779	-70 422
Resultat	-66 780	-58 127	-50 307
Kommunbidrag	66 219	57 149	50 962
Förändring eget kapital	-561	-978	655

REVISION

Belopp i tkr	2016	2015	2014
Intäkter	-	-	-
Kostnader	-774	-688	-767
Resultat	-774	-688	-767
Kommunbidrag	852	839	828
Förändring eget kapital	78	151	61
Justering	-	-	-
Balanserat resultat	1 321*	1 243	1 092

Belopp i tkr	2016	2015	2014
ÄLDREOMSORG			
Intäkter	68 038	66 237	64 156
Kostnader	-242 951	-237 293	-232 859
Resultat	-174 913	-171 056	-168 703
Kommunbidrag	175 670	171 551	167 274
Förändring eget kapital	757	495	-1 429

Belopp i tkr	2016	2015	2014
KOSTENHETEN			
Intäkter	26 020	24 914	24 189
Kostnader	-25 645	-24 739	-24 416
Resultat	375	175	-227
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	375	175	-227

Belopp i tkr	2016	2015	2014
FLYKTINGVERKSAMHETEN			
Intäkter	79 562	40 975	24 828
Kostnader	-72 852	-34 802	-20 741
Resultat	6 710	6 173	4 087
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	6 710	6 173	4 087

4) Avräkning särskilt anslag i kompletteringsbudget för funktionshinderverksamheten.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 8 maj 2017.

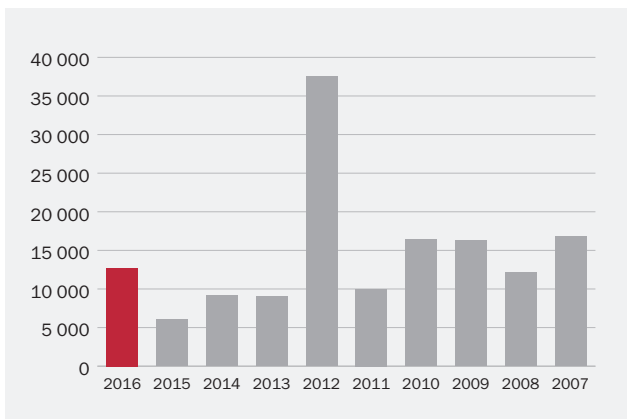
TIOÅRSÖVERSIKT

I tioårsöversikten redovisas kommunens ekonomiska ställning och utveckling över en tioårsperiod. Siffermaterialet är justerat utifrån förändringar i organisation och redovisningsprinciper för att underlätta jämförelser. Materialet presenteras dels i form av resultat- och balansräkningar och dels i form av några viktiga nyckeltal.

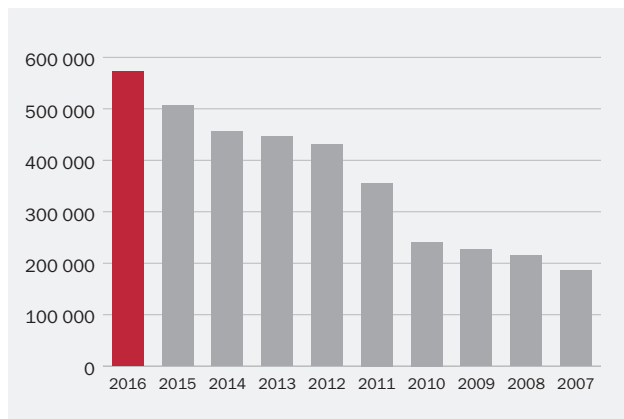
Kommunen har redovisat positiva resultat och klarat balanskravet varje år den senaste tioårsperioden. Från och med 2016 är kommunens finansiella mål att det genomsnittliga resultatet, exklusive reavinst, för de senaste tio åren som andel av skatteintäkter och statsbidrag ska vara minst två procent. För 2016 var det 2,3 procent vilket innebär att kommunen lever upp till kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Resultaten förklaras framförallt av kraftigt ökade skatteintäkter och statsbidrag samt sänkta räntekostnader. Intäktsökningarna de senaste åren har skapat utrymme för förhållandevis stora kostnadsökningar. Ökat flyktingmottagande de senaste två åren är den främsta förklaringen till intäkt- och kostnadsökningen. Verksamhetsresultat som andel av skatteintäkter och statsbidrag har ökat fyra år i rad, från 91,7 procent till 97,3 procent för att 2016 minska till 96,5 procent. I balansräkningen framgår att anläggningstillgångarna ökat med cirka 405 mkr under perioden 2007-2016 medan det egna kapitalet ökat med 113 mkr under samma period. Detta innebär att kommunen har fått öka sin

lånefinansiering de senaste åren. Investeringsvolymen uppgår under perioden till 822 mkr. Stora investeringar de senaste åren försämrar soliditeten med 10,7 procentenheter sedan 2007. Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden har dock ökat från 5,2 procent till 11,9 procent under samma period. De goda resultaten i kombination med relativt låga investeringsvolymen gjorde att låneskulden kunde amorteras med nära 40 mkr fram till och med 2007. Den ökade investeringsvolymen sedan 2008 innebär att låneskulden ökar med 358 mkr till totalt 573 mkr. Detta är den högsta lånevolymen under tioårsperioden. Investeringar i VA-anläggningar är den främsta förklaringen till den ökade lånevolymen. I nyckeltalsammansättningen framgår att utdebiteringen sänkts med 43 öre, från 21,99 till 21,56 kronor och invånarantalet ökar med 360 personer till 12 606 jämfört med för tio år sedan. Tanums kommun har den lägsta utdebiteringen bland de nordbohuslänska kommunerna men ligger över genomsnittet i Västra Götaland.

RESULTAT
2016-2007, tkr

LÅNGFRISTIGA SKULDER
2016-2007, tkr

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
RESULTATRÄKNING										
Verksamhetens intäkter	289 051	239 711	218 939	192 794	207 746	164 983	176 868	169 751	155 921	148 914
Verksamhetens kostnader	-879 329	-798 059	-760 971	-708 461	-678 686	-676 135	-668 415	-640 443	-624 316	-593 711
Avskrivningar	-49 893	-47 309	-45 580	-43 152	-40 620	-34 065	-32 493	-31 114	-29 666	-29 569
Jämförelsestörande poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verksamhetsresultat	-640 171	-605 657	-587 612	-558 819	-511 560	-545 217	-524 041	-501 806	-498 061	-474 366
Skatteintäkter och generella statsbidrag	663 460	622 743	607 145	578 918	558 066	559 294	543 859	522 760	516 216	498 165
Finansnetto	-10 551	-11 079	-10 402	-11 057	-8 997	-4 076	-3 400	-4 702	-6 025	-6 980
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 252	12 130	16 819
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets resultat	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 252	12 130	16 819
BALANSRÄKNING										
TILLGÅNGAR										
Anläggningstillgångar	943 518	911 142	856 637	821 504	808 276	760 251	627 732	597 140	574 922	538 023
Fordringar	129 487	87 215	91 163	93 746	79 443	65 853	72 728	55 055	34 818	30 148
Förråd	5 482	5 898	6 774	231	745	282	628	704	639	693
Likviditet	32 328	28 908	22 948	39 159	35 885	26	11 478	38 919	35 192	26 464
Summa omsättningstillgångar	167 297	122 021	120 885	133 136	116 073	66 161	84 834	94 678	70 649	57 306
Summa tillgångar	1 110 815	1 033 163	977 522	954 640	924 350	826 412	712 566	691 818	645 571	595 328
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER										
Eget kapital	367 702	360 389	360 662	350 030	311 958	301 950	296 043	279 775	267 627	250 797
varav resultatutjämningsreserv (RUR)	15 000	15 000	15 000	15 000	-	-	-	-	-	-
Justering	-	1 306	-9 403	1 590	562	7	-10 511	15	17	11
Årets resultat	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 253	12 130	16 819
Summa eget kapital	380 439	367 702	360 389	360 662	350 030	311 958	301 950	296 043	279 775	267 627
Avsättningar	14 670	14 844	33 309	32 193	36 106	38 588	38 805	39 253	37 448	35 709
SKULDER										
Långfristiga skulder	573 144	506 686	455 679	445 783	430 955	356 007	241 118	226 854	215 443	185 524
Kortfristiga skulder	142 562	143 931	128 144	116 002	107 259	119 859	130 692	129 667	112 905	106 468
Summa skulder	715 706	650 617	583 823	561 785	538 213	475 866	371 810	356 521	328 348	291 993
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 110 815	1 033 163	977 522	954 640	924 350	826 412	712 566	691 818	645 571	595 328
NYCKELTAL:										
Verksamhetsresultat/skatteintäkter	96,5%	97,3%	96,8%	96,5%	91,7%	97,5%	96,4%	96,0%	96,5%	95,2%
Soliditet	34,2%	35,6%	37,8%	38,7%	37,9%	37,7%	42,4%	42,8%	43,3%	45,0%
Soliditet inkl pensionsförpliktelser	11,9%	10,8%	10,1%	11,2%	10,5%	6,9%	9,8%	7,5%	6,5%	5,2%
Bruttoinvesteringar, tkr	82 646	94 604	97 941	55 454	94 407	170 216	61 978	62 978	68 463	33 813
Antal invånare	12 606	12 455	12 346	12 303	12 270	12 320	12 370	12 253	12 271	12 246
Utdebitering, kr	21,56	21,56	21,56	21,56	21,56	21,99	21,99	21,99	21,99	21,99

**KOMMUN-
STYRELSEN**

**Mandatperioden
1 januari 2015 –
31 december 2018**

Liselotte Fröjd (M)

Säljare, född 1966, Grebbestad, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2011, ordförande i kommunstyrelsen från och med 2015.

Roger Wallentin (C)

Jordbrukare, född 1960, Bullaren, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2011. Även ordförande i omsorgsnämnden sedan 2007.

Louise Thunström (S)

Arbetsmarknadssamordnare, född 1973, Havstensund, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2014. Även ledamot i omsorgsnämnden.

Lennart Larson (M)

Byggkonsult, född 1954, Bullaren, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1999. Tidigare ledamot i kommunstyrelsen 1992-1994.

Paul Carlsson (L)

Lärare, född 1956, Tanumshede, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2011. Även ordförande i barn- och utbildningsnämnden sedan 2013.

Benny Svensson (L)

Kyrkvaktmästare, född 1957, Grebbestad, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2015. Även ledamot i tekniska nämnden.

Clas-Åke Sörkvist (C)

Polis, född 1947, Hamburgsund, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1990. Tidigare ordförande i kommunstyrelsen.

Karl-Erik Hansson (C)

Lantbrukare, född 1952, Lur, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1999. Även ledamot i miljö- och byggnadsnämnden. Tidigare ordförande i miljö- och byggnadsnämnden.

Magnus Roessner (S)

Elektriker, född 1977, Tanumshede, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2015. Även ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

Ingrid Almqvist (S)

Habiliteringspersonal, född 1957, Fjällbacka, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2015.

Håkan Elg (MP)

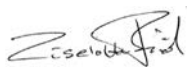
Lärare, född 1958, Rabbalshede, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2016. Även ledamot i omsorgsnämnden.

BESLUT

Kommunstyrelsen överlämnar genom bokslut och sammanställd årsredovisning sin redovisning för 2016 till kommunfullmäktige.

Med anledning av årsredovisningen föreslås kommunfullmäktige besluta:

- att nämndernas balanserade överskott överförs i ny räkning år 2017,
- att fastställa resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse för år 2016.

Liselotte Fröjd
Kommunstyrelsens ordförande

Louise Thunström
Ledamot i kommunstyrelsen

Ingrid Almqvist
Ledamot i kommunstyrelsen

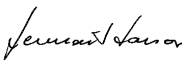
Clas-Åke Sörkvist
Ledamot i kommunstyrelsen

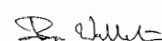
Karl-Erik Hansson
Ledamot i kommunstyrelsen

Benny Svensson
Ledamot i kommunstyrelsen

Lennart Larson
Ledamot i kommunstyrelsen

Roger Wallentin
Ledamot i kommunstyrelsen

Paul Carlsson
Ledamot i kommunstyrelsen

Håkan Elg
Ledamot i kommunstyrelsen

Magnus Roessner
Ledamot i kommunstyrelsen

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmanarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisions-sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Enligt kommunallagen ska det finnas en uppföljning av målen som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunen har på ett tydligt sätt definierat vilka mål som ska följas upp avseende god ekonomisk hushållning. Uppföljning och analys i årsredovisningen har i all väsentlighet gjorts utifrån mål och definitioner som antagits av fullmäktige i budget 2016. Balanskravet och det finansiella målet bedöms vara uppfyllda. Utav de elva prioriterade verksamhetsmålen anses sju vara uppfyllda och fyra ej uppfyllda.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Tanums kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, övriga nämnder och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att kommunen stärkt arbetet med uppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning.

Tanums kommun uppnår 2016 god ekonomisk hushållning vad avser både det finansiella perspektivet och det verksamhetsmässiga perspektivet av god ekonomisk hushållning. För att sammantaget uppnå god ekonomisk hushållning krävs att båda perspektiven av god ekonomisk hushållning är uppfyllda.

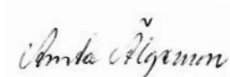
Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2016.

Vi återoppar bifogade redogörelser och rapporter.

Bilaga: Redogörelse för revisionen år 2016

Tanum kommun 2017-04-19

Anita Älgemom
Ordförande

Jan Qvillby
Vice ordförande

Per Danielsson

Johan Ulriksson

KOMMUNENS ORGANISATION

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige är den högsta beslutande instansen i Tanums kommun. I fullmäktige finns 41 ledamöter och 25 ersättare som väljs direkt av väljarna i allmänna val vart fjärde år. Fullmäktige leds av ett presidium som består av ordförande Rune Hermansson (C), 1:e vice ordförande Claes G Hansson (M) och 2:e vice ordförande Ronny Larsson (S).

Mandat i kommunfullmäktige

(1 november 2014 – 31 oktober 2018)

Moderaterna	9
Centerpartiet	9
Liberalerna	5
Kristdemokraterna	1
Socialdemokraterna	9
Miljöpartiet de gröna	3
Vänsterpartiet	2
Sverigedemokraterna	3

POLITISK MAJORITET

Centerpartiet, folkpartiet, moderaterna och kristdemokraterna samarbetar och utgör den styrande majoriteten. Dessa partier har tillsammans 24 av kommunfullmäktiges 41 mandat.

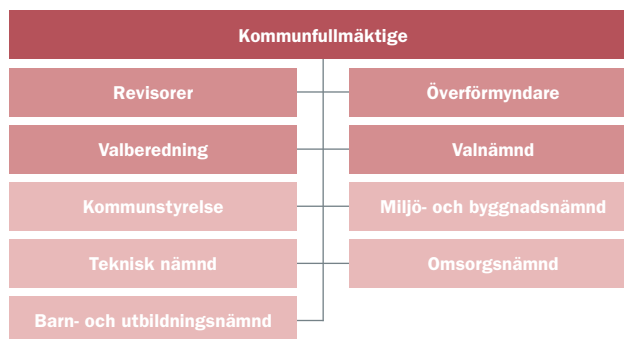
Majoriteten innehar samtliga ordförandeposter i fullmäktige, nämnder och styrelser. Moderaterna innehar posten som kommunstyrelsens ordförande/kommunalråd.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har till uppgift att leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamhet.

KOMMUNALA NÄMNDER

Kommunens nämndsorganisation är fastställd av kommunfullmäktige. För alla nämnder finns ett reglemente som anger vilket ansvarsområde varje nämnd har. Nämnderna ska följa de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt och det ska ske inom de ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angivit. Nämnderna är ansvariga gentemot fullmäktige och ska regelbundet rapportera om sin verksamhet till fullmäktige.

KONCERNEN TANUMS KOMMUN

Förutom kommunen omfattar "koncernen" följande bolag:

TANUMS BOSTÄDER AB

Tanums Bostäder AB bildades 1995 då merparten av de fastigheter som ägdes av Stiftelsen Tanums Bostäder överfördes till Tanums Bostäder AB. Bolaget som är helägt av Tanums kommun ska äga, förvalta och hyra ut bostäder och fastigheter i Tanums kommun. Tanums Bostäder har totalt 638 lägenheter i Tanumshede, Fjällbacka, Grebbestad och Östad.

TANUMS HAMNAR AB

Bolaget, som är helägt av Tanums kommun, bildades 2006 för att från och med 2007 sköta kommunens hamn- och turismfrågor. Bolaget har tecknat ett förvaltningsavtal med Tanums kommun i vilket verksamhetsuppdraget preciseras.

Från och med 2011 är Tanums Hamnar AB ett renodlat hamnbolag då turismfrågorna överförts till Tanum Turist ekonomiska förening.

RAMBO AB

Regional avfallsanläggning i Mellersta Bohuslän AB (RAMBO) är ett kommunalt avfallsbolag som ägs gemensamt av Lysekils, Sotenäs, Tanums och Munkedals kommuner. Bolaget bildades 1981. Tanums kommun gick in som ägare 2002. Tanums ägarandel uppgår till 20 procent.

RAMBO AB har uppdrag att skapa en långsiktigt hållbar och miljöriktig avfallshantering. Målsättningen är att minimera och begränsa mängden avfall samt återvinna och återanvända avfall från företaget och invånare i RAMBO-regionen så långt det är möjligt.

TANUMS BOSTÄDER AB

Tanums Bostäder AB är ett av Tanums kommun helägt bostadsbolag. Bolagets uppdrag är att tillhandahålla bra bostäder för helårsboende i attraktiva lägen och till rimliga priser för alla grupper av invånare i Tanum.

Bolaget har 638 lägenheter. Tanums Bostäder har de senaste åren byggt 90 nya lägenheter varav 50 i Grebbestad, 16 i Östad, 14 i Fjällbacka och tio i Tanumshede. Planering pågår som ger möjlighet att bygga ytterligare cirka 500 lägenheter i främst Tanumshede och Grebbestad.

Ombyggnation och renovering av 126 lägenheter i Tanumshede slutfördes under 2016.

Efterfrågan på bostäder är fortsatt stark. I princip samtliga lägenheter har varit uthyrda under hela året.

ÖVERSKOTT VARJE ÅR SEDAN 2002

Årets resultat uppgår till 272 tkr efter skatt och bokslutsdispositioner. Resultatet förklaras främst av fortsatt god uthyrning och något lägre kostnader för underhåll än budgeterat. Driftkostnaderna har stigit till följd av ökade kostnader för uppvärmning och vattenförbrukning. Kostnader för avskrivningar har ökat till följd av att investeringar färdigställts under året. För att finansiera investeringsverksamheten har en nyupplåning varit nödvändig vilket lett till att bolagets räntekostnader ökat. Bolagets engagemang i vindkraftverket på Tyft har belastat resultatet med 285 tkr.

STORA INVESTERINGAR I OMBYGGNING AV FASTIGHETER

Investeringar har under året uppgått till 45 741 tkr. Av investeringarna avser cirka 18 200 tkr renovering av bostäder, 18 100 tkr avser nybyggnation av lägenheter, 5 400 tkr avser köp av mark och fastigheten Lid medan cirka tre tkr avser kostnader i samband med framtagande av detaljplaner för nya bostäder. Bolagets soliditet har minskat från 10,0 till 9,0 procent, beroende på den höga investeringsvolymen. Låneskulden uppgår i bokslutet till 320 000 tkr, vilket innebär att låneskulden ökat med 25 000 tkr under året. Det egna kapitalet har genom årets resultat ökat med 272 tkr och uppgår i bokslut 2016 till 34 296 tkr.

VERKSAMHET

Under sommaren revs en förrådslänga på Bergsvägen i Tanumshede och byggnation av 30 nya lägenheter i markplan kunde påbörjas. Merparten av dessa lägenheter är i mindre storlek och kommer att vara klara för inflyttning innan sommaren 2017. Byggnation av en andra våning på Rylandsvägen i Tanumshede skapar nio lägenheter, som kommer att vara klara för inflyttning under hösten 2017. Efterfrågan på bostäder är fortsatt stark. Uthyrningsgraden under året uppgick till 99,8 procent.

Bolaget har under hösten köpt ett nytt markområde av Tanums kommun. Området har en färdig detaljplan och är beläget i Grebbestad. Total byggrätt på området är cirka 16 villatomter samt mellan 70 och 100 lägenheter.

Tanums Bostäder har nu sålt den sista ägarlägenheten på Håkebacken i Fjällbacka. Projektet gav ett överskott på drygt sex mkr.

Renovering av 126 lägenheter på Bergsvägen och Hedeskogsvägen i Tanumshede färdigställdes under året.

Bostadshyrorna höjdes från och med den 1 mars 2016 med i genomsnitt 0,55 procent, vilket på årsbasis gav ökade intäkter med

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2016	2015	2014
Intäkter	47 385	45 216	44 610
Fastighetsförsäljningar	-38	240	5 182
Kostnader	-29 610	-29 276	-28 231
Av- och nedskrivningar	-8 174	-6 619	-10 875
Rörelseresultat	9 563	9 321	10 687
Finansiella poster	-8 962	-8 577	-8 503
Resultat före skatt och dispositioner	601	744	2 184
Bokslutsdispositioner	-	-	-
Skatt	-329	-155	-1 584
Resultat	272	589	600
Låneskuld	320 000	295 000	275 000
Investeringar	45 741	34 403	66 890
Soliditet, procent	9,0	10,0	10,0

drygt 400 tkr. Hyreshöjningen är dock inte tillräcklig för att täcka bolagets kostnadsökningar. Efter höjningen uppgår den genomsnittliga hyresnivån till drygt 1 000 kronor per kvadratmeter och år. Hyresnivån för Tanums Bostäder är över genomsnittet i länet och i riket.

Den nya lagstiftningen för de allmännyttiga bostadsföretagen, som gäller sedan 2011, ställer krav på att verksamheten drivs enligt affärsmässiga principer.

FRAMTID

Efterfrågan på lägenheter är stor i Tanums kommun. Under 2016 ökade efterfrågan ytterligare, framförallt med anledning av det ökade antalet nyanlända. Utbudet på lediga lägenheter matchar inte efterfrågan. Bolaget har under flera år byggt nya hyresrätter, trots att de ekonomiska förutsättningarna för nyproduktion av hyresrätter varit hämmande.

Arbete pågår med detaljplaner som ger möjlighet att bygga ytterligare cirka 500 lägenheter i främst Tanumshede och Grebbestad. Tanums Bostäders har en målsättning att under den kommande tvåårsperioden bygga cirka 100 nya hyresrätter. Av affärsplanen framgår att nybyggnation ska vara lokaliserad till affärsmässiga lägen i Tanums kommun. De cirka 100 nya lägenheterna planeras att byggas i orterna Tanumshede och Grebbestad.

Under 2014-2016 gjordes en ombyggnation av 126 lägenheter i Tanumshede. Tanums Bostäder har ytterligare ett antal äldre lägenheter, där renoveringsinsatser av varierad storlek kommer att behöva genomföras de närmaste åren.

Bolagets ekonomiska situation är stabil. Allt större kostnadsökningar ställer dock krav på hyreshöjningar. Hyreshöjningarna har de senaste åren inte motsvarat kostnadsökningarna. Samtidigt är det viktigt att ha en bra balans mellan den uppnådda hyresnivån och den nivå hyresgästerna är beredda att betala. Tanums Bostäder arbetar intensivt med att finna kostnadseffektiva lösningar i sin verksamhet, utan att påverka kvaliteten negativt.

TANUMS HAMNAR AB

Tanums Hamnar AB är ett helägt kommunalt bolag som genom avtal med Tanums kommun förvaltar kommunens småbåtshamnar, gästhamnar och handelshamnar. Utöver detta hyr Tanums Hamnar ut lokaler och arrenderar ut mark och vatten i nära anknytning till hamnarna.

ÖVERSKOTT VARJE ÅR SEDAN 2011

Årets resultat uppgår till 89 tkr före skatt och bokslutsdispositioner, vilket är cirka 200 tkr sämre än 2015 års resultat. Det försämrade resultatet förklaras främst av minskade intäkter i gäst- och småbåtshamnsverksamheten. Totalt uppgår intäkterna till 12 966 tkr, vilket är 450 tkr lägre än under 2015. Intäkterna från småbåts- och gästhamnar är den enskilt klart största intäktsposten.

Rörelsekostnaderna, inklusive avskrivningar uppgår till totalt 12 874 tkr, en minskning med cirka 250 tkr jämfört med 2015 års kostnader.

SOLIDITET OCH INVESTERINGAR

Bolagets soliditet uppgår till 54 procent. Årets investeringsverksamhet uppgår till 591 tkr. Bolaget har inte några långfristiga lån. Det egna kapitalet har genom årets resultat ökat efter bokslutsdispositioner med 530 tkr. Det egna kapitalet uppgår i bokslut 2016 till 6 396 tkr.

VERKSAMHET

Bolaget har gästhamnar på sju platser i Tanums kommun: Hamburgsund, Fjällbacka, Grebbestad, Havstensund, Kalvö, Sannäs och Resö. Anläggningarna är av varierande standard och storlek, alltifrån den naturhamnslika hamnen på Kalvö med tio platser och cirka 300 gästhamnsnätter per år, till Fjällbacka och Grebbestads anläggningar med cirka 180 platser per anläggning och 4 500 gästhamnsnätter vardera.

Under 2016 har beläggningen i gästhamnarna varit lägre än under 2015. Antalet gästhamnsnätter har uppgått till 13 500. De största gästhamnarna Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund och Resö, drivs av lokala entreprenörer medan övriga hamnar drivs av egen personal.

Bolaget har småbåtshamnar på nio platser: Spånslätt, Hamburgsund, Sälvik, Fjällbacka, Kämpersvik, Grebbestad, Edsvik, Havstensund och Resö.

Beläggningen är i princip 100-procentig på samtliga småbåtsbryggor. Andelen låneplatser har ökat jämfört med tidigare år, vilket innebär att fler tillfälligt avstått från att använda sin plats. Kön till båtplatser är fortsatt mycket lång.

Antalet fasta småbåtsplatser uppgår till 1 775. Efterfrågan är mycket stor och cirka 800 personer står i kö. Bolaget arbetar ständigt med att försöka hitta nya lösningar i de befintliga hamnarna samt även att försöka utveckla helt nya hamnlägen i Tanums kommun.

Bolaget har fiskehamnar i Hamburgsund, Fjällbacka, Grebbestad, Havstensund och Resö.

Tanums kommun är en av landets största kommuner när det gäller fiske, nummer ett räknat efter antalet registrerade fiskebåtar och nummer tre räknat efter antalet licensierade yrkesfiskare.

Utöver fiskeriverksamheten finns även annan havsanknuten yrkesverksamhet i de större hamnarna i Hamburgsund, Edsvik, Fjällbacka, Grebbestad och Resö, till exempel dykföretag, kajakcenter och charterföretag.

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2016	2015	2014
Intäkter	12 966	13 417	13 460
Kostnader	-11 894	-12 130	-11 853
Avskrivningar	-980	-991	-990
Rörelseresultat	92	296	617
Finansiella poster	-3	-2	-16
Resultat före skatt och dispositioner	89	294	601
Bokslutsdispositioner	594	-200	-504
Skatt	-153	-23	-22
Årets resultat	530	71	75
Investeringar	591	37	875
Soliditet, procent	54	53	50

Bolaget har under året fokuserat på att renovera samt ersätta bryggor i bland annat Hamburgsund och Grebbestad. Detta innebär att bolaget under 2016 har kunnat erbjuda cirka 30 nya platser, samt att den stora bryggan vid färjeläget på Hamburgö genomgått en större renovering.

Bolaget har även renoverat serviceanläggningen i Havstensund så att den idag möter kraven som våra gäster ställer på denna typ av anläggningar.

Under året har bolaget också startat upp ett samarbete med tekniska förvaltningen inom Tanums kommun. Detta innebär att man under vinterhalvåret kan hålla vissa av våra serviceanläggningar öppna såsom allmänna toaletter, vilket mottagits mycket positivt.

Utöver ovan nämnda projekt har bolaget fortsatt förbättra standard, service och säkerhet i hamnarna.

Bolaget förvaltar genom förvaltningsavtal med kommunen mark, vatten och byggnadslokaler i anknytning till hamnverksamhet. Lokaler hyrs där ut till övriga näringsidkare för butiks- och restaurangverksamhet. Bolaget arrenderar även ut mark- och vattenområden för sjöbodor och bryggor.

FRAMTID

Hamnverksamheten i Tanums kommun utgör en viktig del i kommunens målsättning när det gäller att öka antalet besökare och invånare. För att bidra till detta har Tanums Hamnar AB ambitionen att ständigt leverera en bra produkt till våra besökare samt att fortsätta arbetet med att utveckla hamnverksamheten till det bättre.

När det gäller handels- och fiskekajerna så är dessa i behov av stora underhållsätgarder. Under året har bland annat ett antal utredningar företagits när det gäller kvaliteten på T-piren i Grebbestad.

Planarbetet pågår allt jämnt när det gäller Fjällbacka hamns framtida utseende. Tanums Hamnar AB kommer att fortsätta sitt arbete med att försöka skapa fler båtplatser längs kommunens kustremsa.

RAMBO AB

Rambo AB bildades 1981 och ägs gemensamt av de fyra kommunerna Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanum. Tanums ägarandel uppgår till cirka 20 procent.

MÅLSÄTTNING

Rambo verkar för ett långsiktigt hållbart samhälle med god resurs-hushållning. Detta görs genom att tillhandahålla avfalls- och återvinningslösningar samt miljöjänster till invånare och verksamheter i mellersta och norra Bohuslän. Rambo ska erbjuda konkurrenskraftiga priser utan att göra avkall på kvalitet och leveranssäkerhet – allt utan att äventyra miljö och arbetsmiljö.

EKONOMI

Resultatet efter skatt och bokslutsdispositioner uppgår till 5 336 tkr vilket är cirka 500 tkr bättre än föregående års resultat. Före bokslutsdispositioner och skatt uppgår årets resultat till 9 876 tkr vilket är en förbättring med cirka 2 600 tkr jämfört med 2015 års resultat. 2016 års resultat påverkas positivt av en engångspost på 6 277 tkr avseende återföring av avsättning för oljehaltigt slam. Årets vinst har ökat det egna kapitalet som tillsammans med obeskattade reserver uppgår till 85 952 tkr. Bolagets långfristiga lån uppgår till 11 300 tkr. Bolagets ekonomiska ställning är fortsatt stark, soliditeten uppgår till 51 procent. Årets investeringsverksamhet uppgår till 18 629 tkr.

VERKSAMHET

Rambo erbjuder sina ägarkommuner och dess invånare miljöriktig avfallshantering genom en nära och effektiv infrastruktur. På avfallsanläggningarna tillhandahålls enklare sortering och behandlingsanordningar. EU:s beslutade avfallshierarki utgör utgångspunkten i miljöarbetet och bolaget drivs enligt affärsmässiga och långsiktiga hållbara principer. Bolaget ansvarar också för framtagande av underlag till respektive ägares kommunfullmäktiges beslut om renhållningsordning, avfallsplan och renhållningstaxa.

Rambo AB driver idag fyra avfallsanläggningar, sju återvinningscentraler, tretton miljöstationer och ett 60-tal återvinningsstationer. Under 2016 hanterade Rambo 85 808 ton avfall vilket är en minskning med 0,7 procent jämfört med 2015.

Avfall som samlades in från hushåll samt företag och verksamheter transporterades till Rambos återvinningsanläggningar för sortering och/eller mellanlagring. Därifrån gick det vidare till återanvändning, materialåtervinning eller energitvinnning. Över 99 procent av allt avfall som Rambo omhändertog 2016 nyttiggjordes och bolaget arbetar fortsatt för att hantera avfallet och använda resurserna på bästa möjliga sätt.

Lysekil kommun har beslutat att införa ett nytt insamlingssystem för hushållsavfall. Det nuvarande systemet ersätts med fyrfackskärl och matavfallsinsamling. Införandet är ett viktigt led i bolagets arbete för ett hållbart samhälle.

Miljötillstånden för anläggningar är inte tidsbegränsade, men utfärdades för relativt många år sedan och därför föreligger behov av omprövning. I samband med det nya tillståndet för Siviks avfallsanläggning i Lysekil har det oljehaltiga slammets framtida hantering utretts och resulterat i att Rambo kan använda detta material för sluttäckning.

Sluttäckningen av deponierna på Hästesked, Tyft och Hogenäs innebär en förändring av verksamheten, vilket också kommer innebära att nya miljötillstånd behövs även för dessa anläggningar. Som ett första steg kommer dock endast kontrollprogrammen för

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2016	2015	2014
Intäkter	153 875	158 123	152 427
Kostnader	-133 693	-140 710	-141 991
Avskrivningar	-10 352	-10 257	-10 439
Rörelseresultat	9 830	7 156	1 246
Finansiella poster	46	119	-27
Resultat efter finansiella poster	9 876	7 275	1 219
Bokslutsdispositioner	-2 924	-956	-526
Resultat före skatt	6 952	6 320	692
Skatt på årets resultat	-1 616	-1 475	-187
Årets resultat	5 336	4 844	506
Investeringar	18 629	6 121	6 121
Soliditet, procent	51,0	58,0	55,0

respektive anläggning att förnyas. Arbetet med nya kontrollprogram pågår.

Rambo har fyra avfallsanläggningar, Sivik i Lysekil, Hästesked i Munkedal, Hogenäs i Sotenäs samt Tyft i Tanum. På anläggningarna bedrivs en utvecklande, miljöriktig och säker avfallshantering, sortering och återvinning.

Under 2016 har öppettiderna på några av anläggningarna utökats.

Rambo har tidigare deponerat avfall på alla sina fyra avfallsanläggningar. För närvarande är endast Siviks avfallsdeponi i aktivt bruk. Deponin på Siviks återvinningsanläggning i Lysekils kommun är en av få kvarvarande aktiva deponier i Sverige och en viktig resurs för Rambo och ägarkommunerna. Idag behövs särskilda tillstånd för deponier och runt om i landet pågår arbete med sluttäckningar. Under 2015 färdigställde Rambo sluttäckningen av deponin på Tyfts återvinningsanläggning i Tanum. Deponin på Hästesked är sluttäckt sedan 2013.

Rambo har sedan 2008 verksamhetsansvaret för renhållningsverksamheten i Lysekils kommun. År 2010 övertog Rambo verksamhetsansvaret för renhållningsverksamheten även för Munkedal, Sotenäs och Tanums kommuner. Bolaget har tidigare erhållit certifiering enligt det internationella miljöstyrningssystemet ISO.

FRAMTID

Implementeringen av det nya insamlingssystemet i Lysekils kommun fortsätter under 2017 och innebär fortsatta investeringar i fordon och kärl. Beslut kring nya avfallsföreskrifter i Munkedal, Sotenäs och Tanum kommer att ge Rambo förutsättningar för planering av införande av kommunernas framtid insamlingssystem.

I samband med regeringsförklaringen i oktober 2014 gavs en tydlig bild av att kommunerna sågs som en viktig del för nå nationellt uppsatta mål kring ökad återvinning i enlighet med avfallshierarkin.

Arbetet med en långsiktig lösning för hantering av slam från avloppsreningsverken fortsätter. På längre sikt utreds möjligheten att ta hand om slammet lokalt.

Import av utländskt avfall, främst från Storbritannien och Norge, till svenska förbränningsanläggningar fortsätter och resulterar i att mottagningsavgifterna för hushålls- och verksamhetsavfall ökar.

BEGREPPSFÖRKLARING

- **Anläggningsskapital**
Skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder plus avsättningar. Utgör en del av det egna kapitalet.
- **Anläggningstillgångar**
Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav.
- **Ansvarsförbindelser**
Förpliktelser i form av borgensåtagande, ställda panter och dylikt. Om förpliktelsen måste infrias så belastar den resultatet.
- **Avskrivningar**
Planmässig nedsättning av anläggningstillgångarnas värde som ska spegla värdeminskningen.
- **Avsättningar**
Förpliktelser som är säkra eller högst sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp och infriandetidpunkt. När förpliktelsen uppstår belastas resultatet. I kommunen gäller detta bland annat pensionsåtagande.
- **Balanserat resultat (i nämndernas resultattablåer)**
Visar nämndernas egna kapital.
- **Balanskrav**
Lagstadgat krav om att kommunens intäkter ska överstiga kostnaderna.
- **Balansräkning**
Visar den ekonomiska ställningen vid bokslutstillfället. Här framgår hur kommunen använt respektive anskaffat sitt kapital.
- **Derivat**
Ett värdepapper vars värde beror på värdet av den underliggande tillgången. Olika former av derivat är optioner, terminer och swappar. De vanligaste formerna av underliggande tillgångar är valutor, aktier, obligationer, räntor, råvaror och index.
- **Driftredovisning**
Redovisar kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året ställt mot budget.
- **Eget kapital**
Kommunens förmögenhet, det vill säga alla tidigare års ackumulerade överskott. Består dels av rörelsekapital dels av anläggningsskapital.
- **Exploateringsverksamhet**
Åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier.
- **Kapitalkostnader**
Periodiserad investeringsutgift. Består dels av avskrivning dels av ränta. Är en intern post.
- **Kassaflödesrapport**
Visar hur medel har tillförts och använts för löpande verksamhet, investeringar samt finansiering och därmed likviditetsförändringen.
- **Kommunbidrag**
Tilldelade budgetanslag i form av skatteintäkter och statsbidrag.
- **Komponentavskrivning**
Avskrivningsmetod som används när skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter är väsentlig. Respektive komponent skrivs av separat.
- **Likviditet**
Kassa- och bankmedel som utgör kommunens betalningsberedskap på kort sikt.
- **Långfristiga fordringar och skulder**
Skulder och fordringar som har förfalldag senare än ett år efter balansdagen.
- **Omsättningstillgångar**
Tillgångar som på kort tid kan omsättas till likvida medel och som inte är avsedda för stadigvarande bruk.
- **Pension**
Från och med 1998 redovisas pensionskulden enligt blandmodellen som innebär att skuld upparbetad till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Pensionsskuld upparbetad från och med 1998 redovisas som en avsättning. Beviljade garantipensioner redovisas som avsättning från och med 1998 även om beslut tagits tidigare.
- **Periodisering**
Fördelning av kostnader och intäkter till den redovisningsperiod där de uppstår.
- **Resultatfond**
Taxeuttag för vatten och avlopp får inte överstiga kommunens självkostnad för verksamheten. Om ett överuttag sker ett år så avsätts detta i en resultatfond och ska återföras till taxekollektivet.
- **Resultatutjämningsreserv**
Kommunerna kan bygga upp en reserv för att kompensera perioder med sämre skatteintäktutveckling. Tanums kommun kan bara reservera den del av resultatet som överstiger en procent av skatteintäkter och statsbidrag. Reserven får bara användas när skatteunderlaget växer mindre än genomsnittet den senaste 10-årsperioden.
- **Ränteswap**
Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid, till exempel byte av fast ränta mot rörlig ränta.
- **Rörelsekapital**
Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Visar kommunens finansiella styrka.
- **Soliditet**
Eget kapitals andel av det totala kapitalet uttryckt i procent. Visar långsiktig betalningsförmåga.
- **Säkringsredovisning**
En beskrivning av de finansiella instrument som identifierats som säkringsinstrument och instrumentens värden.
- **Utdebitering**
Anger hur stor del per intjänad hundralapp som betalas i kommunalskatt.

**TANUMS
KOMMUN**